

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı
Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı

FRANSIZCA ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ MOTİVASYONUNU
ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yüksek Lisans Tezi

Artun ATMACA

İstanbul, 2019

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı
Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı

FRANSIZCA ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ MOTİVASYONUNU
ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yüksek Lisans Tezi

Artun ATMACA

Danışman

Doç. Dr. Füsün SARAÇ

İstanbul, 2019

Tüm Kullanım Hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.

© 2019

ONAY

Artun ATMACA tarafından hazırlanan “Fransızca Öğretmen Adaylarının Mesleki Motivasyonunu Etkileyen Faktörler” konulu bu çalışma, 17/10/2019..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Füsun SARAÇ

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Yaprak Türkân Yücelsin TAŞ

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Nurcan DELEN KARAAĞAÇ

ÖZGEÇMİŞ

2018-2019: Université Sorbonne Nouvelle Paris III (Yüksek Lisans- Erasmus)

2016-2019: Marmara Üniversitesi- Fransızca Öğretmenliği (Tezli Yüksek Lisans)

2015-2016: İstanbul Üniversitesi- Halkla İlişkiler ve Tanıtım (Bilimsel Hazırlık- Tezli Yüksek Lisans)

2014-2015: İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitimi (Fransızca)

2012-2013: Université Paris-Est Créteil (Lisans- Erasmus)

2010- 2014: İstanbul Üniversitesi Fransızca Mütercim-Tercümanlık Bölümü (Lisans)

2005- 2010: Özel Sainte-Pulchérie Fransız Lisesi

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-posta: artunatmaca@hotmail.com

ÖNSÖZ

Bu çalışma Fransızca öğretmen adaylarının motivasyon durumlarını etkileyen faktörleri saptamayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı son sınıf öğrencilerinin motivasyon durumlarını olumlu/olumsuz yönde etkileyen unsurlar tespit edilmiştir.

Motivasyon, bireyin kendisi için oluşturduğu hedeflere ulaşmak için oluşturduğu duygu ve davranışlar bütünüdür. Bu süreçte bireyin motivasyon durumunu olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler vardır.

Mesleki motivasyonun ise bireyin profesyonel yaşamında önemli bir rolü vardır. Sorumluluk alma, yönetici ve iş arkadaşları arasındaki uyum, başarıma isteği gibi birçok faktörde etkisi olan motivasyon, bireyin çalışmalarındaki verimi de önemli derecede etkilemektedir. Araştırma çerçevesinde motivasyonun öğretmenlik mesleğine olan etkileri geniş kapsamlı araştırılmıştır. Bir öğretmenin motivasyon durumu doğrudan öğrenciye yansımaktadır. Motivasyonu yüksek bir öğretmen, sürekli yeni öğretme stratejileri geliştirerek sınıf ortamından en fazla verimi alma yönünde çalışmalar yapar. Ancak motivasyon eksikliği içerisinde bir eğitimcinin bilgileri doğru ve verimli bir şekilde karşı tarafa aktarması konusunda sıkıntılar yaşanabilir.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın amacı ve önemi, ikinci bölümünde araştırma ile ilgili tanımlar ve teoriler, üçüncü bölümde ise araştırma yöntemi, bulgular ve sonuçlar yer almaktadır. Araştırmanın yöntemi Marmara Üniversitesi Fransızca öğretmenliği son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörleri ortaya çıkarmayı amaçlayan açık uçlu sorulardan oluşmuş nitel bir çalışmadır.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimi ve tez çalışmam boyunca bilgi, öneri ve yardımlarını benden esirgemeyen, her sorunumda çözüm önerileri sunarak beni cesaretlendiren değerli hocam sayın Doç. Dr. Füsün SARAÇ'a, sayın Doç. Dr. Yaprak Türkân Yücelsin TAŞ'a ve tezimle ilgili değerli görüşlerini paylaşan sayın Prof. Dr. Nurcan DELEN KARAAĞAÇ'a teşekkür ederim. Ayrıca çalışmam boyunca destek ve moral vererek yardımlarını esirgemeyen sayın Serhat BAŞKAN'a, sayın Derya TORUÇ'a, sınıf arkadaşım Selin ÖZDEMİR'e, hayatımın her aşamasında olduğu gibi tez hazırlık süresince desteklerini esirgemeyen başta annem Hera ATMACA ve babam Alişan ATMACA olmak üzere anneannem Silva Madlen ORAKYAN ve dedem Karabet ORAKYAN'a, amcam Loris ATMACA ve eşi Talin ATMACA'ya, kuzenlerim Ari-Vahan-Mikael ATMACA'ya, Paros Dergisi ekibine, Fransızca dili alanında eğitim almam konusunda her türlü desteği veren değerli hocalarımdan Şarmin KUYUMCU'ya ve Rita ARAKS'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Artun ATMACA

ÖZET

Motivasyon, bir bireyin harekete geçmesini sağlayan itici bir güçtür. Bu gücün ortaya çıkmasını sağlayan birçok faktör bulunmaktadır. Motivasyonu olumlu veya olumsuz yönde etkileyen faktörlerin varlığı ise benliğimizin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Motivasyon kaynakları, hedeflerimize ulaşmak için ihtiyaç duyduğumuz istek ve arzuyu hissetmemizi sağlar. Motivasyonumuzu düşüren durumlar ise ulaşmak istediğimiz hedefe giden yolda önümüze çıkan engelleri temsil etmektedir. Bu çalışmada Fransızca öğretmen adaylarının mesleklerini icra etmeden önce motivasyon durumlarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerini kapsayan nitel bir çalışmadır. Öğretmen adaylarının içsel- dışsal motivasyonlarını artıran ve azaltan durumların tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada internette nitel araştırma yöntemlerinden e-posta yoluyla veri toplama aracı kullanılmıştır. 10 öğretmen adayının oluşturduğu çalışma grubunun motivasyonunu artıran ve azaltan içsel-dışsal durumlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların ifadelerine göre motivasyonel durumların gruplandırıldığı çalışma sonucunda çıkan yargıların sıklığına göre frekans değerleri verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Motivasyon, mesleki motivasyon, içsel-dışsal motivasyon, öğretmen adayları ve motivasyon ilişkisi.

ABSTRACT

Motivation is the individual driving force for to take action. There are many factors that can give rise to this power. The presence of factors that affect motivation positively or negatively plays an important role in the formation of ourself. The sources of motivation make us feel the desire and desire we need to achieve our goals. On the other hand, situations that disrupt our motivation represent the obstacles that come before us on the way to the target we want to achieve. In this study, the effect of motivation on prospective teachers was investigated. Prospective teachers; It is aimed to determine the factors that affect motivation status before performing their profession.

In this research, it is a qualitative study covering the last year students of Marmara University French Language Teaching department. In this study, case science pattern was used. It is aimed to identify situations that increase and disrupt the internal and external motivations of teacher candidates. In this study, e-mail data collection tool was used on qualitative research methods on the internet. The questions prepared before the interview showed flexibility according to the answers of the participants. In the research method which was composed of 10 pre-service teachers of the study group, internal-exogenous situations were determined which increased and disrupted the motivation of the pre-service teachers. Frequency values were given according to the frequency of the judgements of the study in which the motivational situations were grouped according to the expressions of the participants.

Key words: Motivation, professional motivation, intrinsic and extrinsic motivation, relationship between teacher candidates and motivation.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	2
1.2. Amaç / Hipotez	3
1.3. Çalışmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	5
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II: ALAN YAZIN İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	8
2.1.Motivasyon Kavramı	8
2.2. Motivasyon Teorileri	10
2.2.1. Kapsamına Göre Motivasyon Teorileri	10
2.2.1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	11
2.2.1.2. Alderfer'in ERG Teorisi	14
2.2.1.3. Herzberg'in Çift Faktör Kuramı	15
2.2.1.4. Başarı İhtiyacı Teorisi	16
2.2.2. Süreç Teorileri	17
2.2.2.1. Eşitlik Teorisi	17
2.2.2.2. Wroom'un Bekleyiş Teorisi	18

2.2.2.3. X ve Y Teorisi.....	19
2.3. Öğretmenlik Mesleğinde Motivasyon Araçları	19
2.3.1. Ekonomik Motivasyon Araçları	22
2.3.1.1. Adaletli Ücret Politikası.....	23
2.3.1.2. Teşvik Primi ve Terfi Alma Hakkı.....	24
2.3.1.3. Sosyal Haklardan Faydalanma	25
2.3.2. Psiko-sosyal Motivasyon Araçları	25
2.3.2.1. Bağımsız Çalışma Hakkı.....	26
2.3.2.2. Değer Verme ve Takdir Edilme	27
2.3.2.3. Psikolojik Güvence	28
2.3.2.4. Önerilerde Bulunma Hakkı	29
2.4. Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Eğitim Sürecinde Motivasyonun Etkisi.....	29
2.4.1. İçsel Motivasyon.....	31
2.4.1.1. Bilmeye Yönelik İçsel Motivasyon.....	32
2.4.1.2. Başarmaya Yönelik İçsel Motivasyon	33
2.4.1.3. Uyarım Yaşamaya Yönelik İçsel Motivasyon	33
2.4.2. Dışsal Motivasyon	34
2.4.3. Yabancı Dil Eğitiminde Motivasyon Kuramları.....	35
2.4.3.1. Dörnyei'nin Hedef Dil Öğrenimindeki Motivasyon Taslağı.....	35
2.4.3.2. Breen- Littlejohn ve Barbara Gross Davis'in Öğretme Stratejileri ..	37
2.4.3.3. Motivasyonun Üç Farklı Bakış Açısı.....	38
2.4.3.4. Dörnyei ve Csize'ın Dil Öğretiminde İçsel Motivasyon Önerileri ..	40
2.4.3.5. ARCS Motivasyon Modeli.....	41
BÖLÜM III: YÖNTEM	45
3.1. Araştırma Modeli.....	45
3.2. Çalışma Grubu	48
3.3. Veri Toplama Araçları	49
3.4. Verilerin Toplaması	50
3.5. Verilerin Analizi	50

BÖLÜM IV BULGULAR	52
4.1. Fransızca Öğretmenliği Lisans Programını Seçme Sebepleri.....	52
4.2. Fransızcanın Türkiye’deki Geçerliliği Hakkındaki Görüşler	54
4.3. Lisans Eğitimi Boyunca Motivasyonu Etkileyen Faktörler.....	56
4.3.1 Öğretmen Adaylarını Motive Eden Durumlar	56
4.3.2. Öğretmen Adaylarının Motivasyonunu Azaltan Faktörler	60
4.4. Mezun Olduktan Sonra İş Bulma Kaygısı ve Yokluğu	63
4.5. Yakın Çevre Görüşlerinin Motivasyon Üzerindeki Etkileri	64
4.6. Lisans Eğitiminde Motivasyon Artırmaya Yönelik Öneriler	65
4.7. Motivasyon Artırmak İçin Kullanılan Yöntemler	67
 BÖLÜM V SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKÇA.....	78
EKLER	83

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 3.1.	Çalışma grubuna alınan öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler	48
Tablo 4.1.	Fransızca öğretmenliği lisans programı seçimini etkileyen faktörler.....	52
Tablo 4.2.	Fransızcanın Türkiye’deki geçerliliği hakkında görüşler	54
Tablo 4.3.	Öğretmen adaylarının içsel motivasyon kaynakları	56
Tablo 4.4.	Öğretmen adaylarının “dışsal” motivasyon kaynakları	58
Tablo 4.5.	Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan içsel durumlar	60
Tablo 4.6.	Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan “dışsal” durumlar	61
Tablo 4.7.	İş bulma kaygısının varlığı/yokluğu	63
Tablo 4.8.	Yakın çevre görüşlerinin etkisi.....	64
Tablo 4.9.	Öğretmen adaylarının önerileri.....	65
Tablo 4.10.	Öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırmaya yönelik yöntemleri	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.	Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	12
Şekil 2.2.	Alderfer'in ERG Teorisi	14
Şekil 2.3.	Herzberg'in Çift Faktör Teorisi	15

BÖLÜM I

GİRİŞ

Motivasyon; karar ve hedefleri uygulama aşamasında ihtiyaç duyulan durumların kaynağını oluşturmaktadır. Motivasyonu oluşturan çeşitli faktörler, girişimlerimizi ve sonuçlarını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Hayatın her alanında ihtiyaç duyduğumuz motivasyon kaynaklarının yeterli ya da eksik olması davranış biçimlerinde değişiklikler yaratmaktadır. İçsel motivasyon kaynakları, çevresel faktörlerin etkisinde kalmadan bireyin kendi içinde oluşturduğu istek, arzu, tutku gibi duyguların neticesinde aldığı kararlardır. Dışsal motivasyon ise çevresel geri bildirimlerin etkisinde şekillenen davranış biçimlerini kapsamaktadır.

“Motivasyon, bir dersi öğrenmede başlangıç noktasını oluşturur, öğrenciyi harekete geçirir ve okul yılları boyunca yapması gerekenleri gerçekleştirmede öğrenciye katkıda bulunur” (Peklaj-Levpuşček, 2006, s. 157).

Bu araştırmamızda Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı’nda eğitim gören öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörlerin saptanması amaçlanmaktadır. Araştırma ile ilgili tanımlar ve teoriler detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırma soruları kapsamında, öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca motivasyonlarını artıran ve azaltan faktörler saptanıp çözüm önerileri getirilmiştir. Fransızca Öğretmenliği bölümünü seçme kararını etkileyen sebepler, Fransızcanın ülkemizdeki geçerliliği hakkındaki düşünceler, lisans eğitimi boyunca içsel-dışsal motivasyonu etkileyen faktörler, gelecek kaygısının varlığı/yokluğunun motivasyon üzerindeki etkisi, aile ve arkadaş gibi yakın çevrenin motivasyon durumları üzerine etkileri, motivasyon artırmaya yönelik öneriler ve motivasyonu artırıcı yöntemler gibi konularda öğretmen adaylarının görüşleri alındıktan sonra elde edilen veriler detaylı bir şekilde analiz edilip çözüm önerileri getirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Motivasyon, bir insanı belli bir amaç için harekete geçiren güç demektir. Motivasyon duygusu girişimde bulunduğumuz konularda verimliliğimizi artıran bir unsurdur. Hayatımızı şekillendiren en önemli zaman dilimi eğitim gördüğümüz süreçtir. Bu noktada öğretmenler, öğrencilere ihtiyaçları olan motivasyonu sağlama ve onları yüreklendirme konusunda oldukça önemli bir konumdadırlar.

Öğretmen dışında öğrencinin okulunu da benimsemesi son derece önemlidir. Okulun öğrencilere sunduğu teknolojik yapı, spor faaliyetleri, yemekhane gibi imkânlar dışsal faktör olarak öğrencinin güdüsünü artırabilir. Ancak okullar her yönden donanımlı olmayabilir. Bu gibi durumlarda da öğrencinin belli bir amaç edinip kendini motive etmesi mümkündür. Dışsal faktör olarak yabancı dil eğitiminde ezberci sistemin uygulanması öğretmen adayının bir dilden soğumasına neden olabilmektedir. Motivasyon artırmaya yönelik stratejilerden uzak bir müfredat, kişinin yabancı dildeki becerilerini kısıtlayabilir.

Yapılan araştırmada ‘Fransızca öğretmen adaylarının içsel-dışsal motivasyonunu etkileyen faktörler nelerdir?’ sorusuna çözüm bulmak amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt Problemler:

1. Üniversitedeki eğitimcilerin Fransızca öğretmen adaylarının motivasyonu üzerindeki etkisi nedir?
2. Sınıf içi etkinliklerin Fransızca öğretmen adaylarının motivasyonu üzerindeki etkisi nedir?
3. Aile, arkadaş gibi dışsal faktörler öğretmen adayının motivasyonunu ne yönde etkiliyor?
4. Fransızcanın Türkiye’deki durumu öğretmen adaylarının motivasyonunu ne derece etkiliyor?

1.2. Amaç / Hipotez

Bu çalışmanın amacı Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümü son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının içsel- dışsal motivasyonlarını artıran ve azaltan faktörlerin tespit edilmesidir. Üniversitelerde uygulanan eğitim/öğretim stratejilerinin öğretmen adaylarının motivasyonu üzerinde ne gibi etkileri olduğu araştırılmış; motivasyonu azaltan etkenler saptanıp çözüm önerileri getirilmiştir. Ayrıca içsel-dışsal motivasyon açısından ne gibi etkilerle karşılaştıkları ve bu durumun öğretmenlik mesleğine olan bakış açılarına nasıl tesir ettiğini gözlemlemek amaçlanmıştır.

“Öğretmen adaylarının akademik motivasyonlarının yüksek olması meslek hayatlarında da başarıyı getirmektedir” (Serhatoğlu, 2013, s. 104). Bireyin mesleki başarısı ve bu başarısını sürdürmesi mesleğine ilişkin motivasyonuna bağlıdır. Özellikle öğretmenlik mesleğinde, yüksek motivasyon ve bu motivasyonun sürdürülmesi son derece önemlidir.

Öğretmenlik mesleği hem iç hem de dış motivasyonun önem taşıdığı bir meslektir. Motivasyonun etkisi bireysel gelişim ve var olan şartlara göre değişiklik gösterebilir. Öğretmenlerin motivasyon eksikliği gelecek nesillerin fiziksel, ruhsal ve duygusal gelişiminin olumsuz etkilenmesine sebebiyet verir. Motivasyonu yüksek öğretmenler ise işlerini severek yapar ve mesleki verimleri artar.

Öğrencilerin motivasyonunu etkileyen en önemli unsurlardan biri de öğretmenlerin yaklaşımıdır. Güdülenmiş bir öğretmen, öğrencilerine güven ve cesaret verme, sınıf ortamında becerileri geliştirmeye yönelik girişimlerde bulunma yönünde davranış biçimleri geliştirebilir. Bu durumda öğrenciler, öğretmenleriyle sağlıklı bir ilişki kurmanın sağladığı olanaklardan faydalanabilir.

Öğretmen adaylarının eğitimleri boyunca aldıkları derslere olan ilgisi, mesleğin inceliklerini ve ders anlatma stratejilerini öğrenirken duyduğu haz içsel motivasyonu, mesleği ile ilgili toplumda var olan algı (statü, maaş, saygınlık) dışsal motivasyonu oluşturur.

Bu araştırmada Fransızca öğretmen adaylarının motivasyon kaynakları saptanıp motivasyon artırmaya yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Öğretmen adaylarının motivasyon durumları konusunda farkındalık kazanıp motivasyonu artırıcı yöntemler konusunda yaptıkları girişimler tespit edilmiştir.

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin ders müfredatı, eğitim sistemi, iş kaygıları, çevresel faktörler ile ilgili düşünceleri paylaşılarak dil eğitimindeki eksiklikler ortaya çıkarılmıştır. Öğretmen adaylarının motivasyon durumlarına ilişkin bu görüşleri sonucunda içsel-dışsal motivasyon durumlarının saptanması ve motivasyonu düşüren faktörlerin iyileştirilmesi için önerilerin sunulması amaçlanmıştır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine karşı geliştirmiş oldukları olumlu bakış açısı kariyer hayatlarında başarıya ulaşmalarında etkili olmaktadır. Bu çalışmada yabancı dil öğretmen adaylarının içsel-dışsal motivasyonları ele alınmıştır. Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği programının son sınıfında eğitim gören öğretmen adaylarının motivasyon durumlarının etkilerinin hayatlarında önemli bir rolü olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Kişi, neden bu dilin öğretmenliğini yapmak istiyorum sorusuna tatmin edici bir cevap alırsa motivasyonu artar. Örnek vermek gerekirse İngilizcenin uluslararası bir dil olması, kişinin bu dile karşı olan tutumunu olumlu yönde etkiler. Motivasyonu olumlu yönde etkilenen bireyde ise ilgi duyma, odaklanma ve çaba gibi olumlu davranışlar gelişir.

Bu bağlamda eğitimini tamamlamamış Fransızca öğretmen adaylarının içsel-dışsal motivasyonunu etkileyen unsurların ne olduğunu araştırmak bu mesleği icra edecek öğretmenlere de olumlu katkılar sağlayacaktır. İçsel-dışsal motivasyon durumlarını olumlu yönde etkileyecek faktörler konusunda farkındalık kazanmalarını sağlayacak, motive edici faaliyetlerde yer almanın önemini kavrayacaklardır.

1.4. Sınırlılıklar

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Fransızca Öğretmenliği 2018-2019 eğitim/öğretim yılı Bahar dönemi son sınıfta eğitim gören öğretmen adayları araştırma kapsamına alınmıştır.

1.5. Varsayımlar

Araştırma sorusu: Yabancı dil Fransızca öğretmen adaylarının motivasyonlarını artıran ve azaltan faktörler nelerdir?

Hipotez: Motivasyonu artırmaya yönelik stratejiler uygulandığında öğretmen adayları mesleki açıdan kendilerini daha iyi geliştirirler.

Alt Hipotez 1: Öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini daha iyi geliştirebilmeleri içsel faktörlere bağlıdır.

Alt Hipotez 2: Öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini daha iyi geliştirebilmeleri dışsal faktörlere bağlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu kısımda araştırmada adı geçen bazı önemli kavram ve terimlerin çeşitli tanımları verilmiştir.

Motivasyon:

“İkinci bir dil veya yabancı bir dil öğreniminde “Motivasyon” oldukça önemli bir kavramdır. En basit şekliyle bizi bir hedefe ulaşmak için harekete geçiren, hedefe ulaşma sürecinde bizi sürekli destekleyen ve yönlendiren bir güçtür” (Çiftçipınar, 2016, s. 173).

Dörnyei’ye göre (2005, s. 117), “motivasyon genel olarak ikinci dil ediniminde başarıyı etkileyen anahtar kavramlardan bir tanesidir. Motivasyon, yabancı dili öğrenmeyi başlatan birinci bir dürtüdür ve bu daha sonraki uzun süreçte öğrenmedeki istekliliği devam ettiren bir gizli güçtür”.

Psikolog Gardner’a göre (1985, s. 50), “motivasyon kavramının dört ana unsuru vardır; Hedef, çaba gerektiren bir davranış, bir hedefe ulaşmak için arzu ve yabancı dil öğrenmeye uygun tutumlar”.

Motivasyon Teorileri:

Motivasyon Teorileri, bireyin motivasyonunu etkileyen durumların kaynağını saptamak amacıyla araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılan kuramlardır. Bireyin motivasyon durumunun oluşmasını sağlayan faktörlerin kişinin hayatındaki hangi alanlarını ne yönde etkilediği araştırma konusu olarak alınmıştır. Araştırmalar sonucunda bireyin motivasyonunu artıran ve azaltan durumlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

“Motivasyon kuramları temel olarak iki grupta incelenebilir. Birincisi kişiyi harekete geçiren ve yönlendiren veya davranışlarını yavaşlatan ve durduran, bireysel faktörleri inceleyen kapsam kuramları, ikincisi ise davranışın nasıl harekete geçirilip yönlendireceğini veya yavaşlatılacağını açıklamaya çalışan süreç kuramlarıdır” (Karatepe, 2005, s. 8).

Motivasyon teorileri kişinin ihtiyaçlarının ortaya çıkma sebeplerini inceleyerek, bu ihtiyaçlarını giderme sürecinde bireyin motivasyon durumunu etkileyen faktörleri araştırır. Bu teoriler; bireyin yaşadığı toplumdan aldığı geri bildirimleri, bireyin hedefleri doğrultusunda aldığı kararlar ve girişimleri, kişinin toplumun yapısına göre kendine özgü davranış biçimleri geliştirmesi gibi kişinin motivasyonunu doğrudan etkileyen unsurları kapsamaktadır.

İçsel ve Dışsal Motivasyon:

“Kişinin içinden gelen etkilerle ortaya çıkan güdülenmedir (ilgi, merak, bilme, anlama, ihtiyaç, yeterli olma vb.). Bireyin yorumlarında kendisinin etkin olması halinde içsel güdülenme vardır” (Ada ve Dilekmen, 2005, s. 117).

“Dışsal motivasyon dışsal ödüller (statü, takdir edilme veya terfi vb.) tarafından yönlendirilen faaliyetlerin varlığı ile ortaya çıkmaktadır” (Deci, 1972, s. 113).

Bu tanımlardan yola çıkarak içsel motivasyonun öğrenme sürecini başlattığını ve oluşan merak duygusu sonucunda bireyin gelişim ve yaratıcılığını artırdığı söylenebilir. Bu motivasyon türünde çevresel faktörler ikinci planda yer alır, bireyin asıl amacı kendini yeterli hissetme duygusuna erişmesidir.

Dışsal motivasyonda birey için çevresel etkenler önem taşımaktadır. Kişinin etrafından aldığı geri bildirimler motivasyon durumunu belirlemektedir.

Mesleki Motivasyon:

“Mesleki motivasyon, işyerinde çalışan bireyin belirli bir iş ya da görev amacına ya da maddi ve manevi ödüle ulaşmaya yönelik olarak gerçekleştirdiği davranış ve göstermiş olduğu çabaların yer aldığı psikolojik bir süreçtir” (Zeynel, 2014, s. 15).

Bireyin, yaptıkları çalışmalar sonucunda olumlu veya olumsuz geri bildirimler alması meslekteki çalışma isteğini belirleyen önemli faktörlerdendir. Meslekte terfi alma, başarıların ödüllendirilmesi, yöneticiler tarafından takdir edilme gibi durumlar bireyin mesleki motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Çalışanların yüksek motivasyon düzeyine sahip olması; onların bilgi, yetenek ve çalışma güçlerini etkin bir biçimde kullanabilmelerini sağlar.

BÖLÜM II

ALAN YAZIN İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

‘Motivasyon’ kavramı birçok kişi tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Herkesin ulaştığı ortak payda ise motivasyonun hayatımızdaki hedeflere ulaşmamız için bizi harekete geçiren bir işlev üstlenmesidir. İnsanın her davranışının arkasında belli amaçları vardır. Bu amaçlar bazen insanın öz iradesine bazen de kişinin bulunduğu çevre koşullarına göre şekillenir. Motivasyon, bu amacın kararlılık seviyesini belirler. Motivasyonunu sürekli belli bir çizginin üzerinde tutabilen birey, hedeflediği noktaya ulaşana kadarki süreçte performansının düşmesine neden olan engellerle de mücadele etmeyi bilir.

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler, iletişim sektöründeki değişimler, günlük yaşam içerisinde konfor arayışı kişinin motivasyon kaynaklarını değiştirmiştir. Önceden sadece temel fizyolojik ihtiyaçların yerine getirilmesi insanı doyuma ulaştırırken son yıllarda birçok ihtiyaç alanları ortaya çıkmıştır. Tüm ihtiyaçları aynı zamanda yerine getirmenin zor olduğu bir çağda ise birey çabucak ümitsizliğe kapılabilmektedir. Bu olumsuz ruh halinden çıkma noktasında ise ‘motivasyon’ hayatımıza girmektedir. Bu bölümde motivasyon kavramının tanımı ve işlevselliği, motivasyon teorileri ana hatlarıyla ele alınacaktır.

2.1.Motivasyon Kavramı

Disiplinlerarası çalışmalarda sıklıkla başvurulanan motivasyon kavramı alanyazındaki farklı tanımlarla karşımıza çıkmaktadır.

Herhangi bir eyleme geçmeden önce atacağı adımın ne gibi geri dönüşleri olabileceği konusunda iç sorgulama yapan birey, harekete geçme konusunda girişimlerde bulunduğu takdirde motivasyon durumunu oluşturmuş olur. Karşılaşılan diğer bir durum da harekete geçmeden önce kaygı ve tereddütlerin kişide oluşturduğu motivasyon eksikliğidir.

Birey eyleme geçmekten vazgeçebilir veya karşılaştığı ilk problemten sonra kaçış sendromuna girilebilir. Bu durumlardan yola çıkarak motivasyonun hayatımızda belirleyici bir rolü olduğunu söylemek mümkündür.

“Motivasyon; bir şey yapma isteğidir ve bireyin ihtiyaçlarını tatmin etme yeteneği sürdükçe bireyde bulunur. Motivasyon; güdülerin etkisiyle eyleme geçme ve gerçekleştirme sürecidir” (Fidan, 1997, s. 13).

“Motivasyon, bireyin bir hedefi gerçekleştirmeye yönelik çabasındaki yoğunluğunu, yönelimini ve ısrarını ifade eden bir süreç olarak da tanımlanabilir” (Robbins, 2003, s. 155).

Fidan ve Robbins’in bu tanımlarından yola çıktığımızda motivasyon, bireyin ihtiyaçlarını tatmin edici seviyede gidermek adına yapılan girişimleri kapsamaktadır. Motivasyon, hedefi belirleme ve uygulama aşamalarında önemli bir yer tutmaktadır. Motivasyonu artıran faktörlerin uygulanabilirliği, sürekliliği de kişinin çabasını etkilemektedir. Birey, kendisi için belirlediği amacı benimsediği ölçüde girişimlerinde istekli ve ısrarcı olmaktadır. Hedefine ulaşma konusunda kendisinden emin olan kişilerin motivasyon durumları olumsuz faktörlerden fazla etkilenmeyebilir.

Motivasyonu olumlu veya olumsuz yönde etkileyen faktörler kişiden kişiye değişebilmektedir. Kişiyi belli bir hedefe ulaşması için güdüleyen faktör herkes için aynı olmayabilir. Kişilik özellikleri, ihtiyaçları, yaşamdan beklentisi, aile ve sosyal yaşantısı gibi etmenler bireyin harekete geçmesi için oluşması gereken motivasyon kaynaklarını belirlemektedir. Birey, kendini iyi tanır ve çevresi tarafından doğru anlaşıldığı bir ortamda bulunursa motivasyonunu artıran ve azaltan faktörleri önceden tespit edebilir. Böylece ihtiyaç ve isteklerine ulaşması için gerekli olan itici gücü keşfetme süreci kolaylaşmış olur.

Herkesin belli düşünceleri, hayata geçirmek istediği plan ve projeleri vardır. Henüz somut hale gelmeyen bu fikirleri hayatın akışı içinde doğru zaman diliminde uygulamak için davranışlarımızda değişiklikler yapmak şart olabilir. Değişim, alışkanlıklarımızdan kurtulup kabuğumuzdan çıkmak demektir. Motivasyon durumumuz bu değişimlere adapte olma sürecinde etkin bir rol oynamaktadır.

2.2. Motivasyon Teorileri

Motivasyon teorileri, araştırmacıların bireyin motivasyonunu etkileyen durumların kaynağını ve motivasyonu artıran veya azaltan faktörleri ortaya çıkardığı kuramlardır. Bu teoriler; bireyin motivasyon durumunun oluşmasını sağlayan faktörleri, kişinin davranış biçimlerini ve kararlarını ne yönde etkilediği üzerine yapılan çalışmaları ve çözüm önerilerini kapsamaktadır.

Motivasyon konusunda birçok teori geliştirilmiştir. Bu araştırmalardan hareketle motivasyon konusunda geliştirilen teoriler iki ana grupta toplanmaktadır. Birincisi içsel faktörlere ağırlık veren "Kapsam Teorileri" veya "Geleneksel Teoriler", ikincisi ise dışsal faktörlere ağırlık veren "Süreç Teorileri" veya "Modern Teoriler"dir (Koçel, 2007, s.501).

Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeti ve becerileri edinmek için motivasyonunu yüksek tutan öğretmen adayları, gelecekleri için de olumlu bir bakış açısı geliştirmiş olurlar. Öğrencilerin derse olan tutumlarının olumlu yönde olması öğretmenin motivasyon durumuna göre değişkenlik gösterebilmektedir. Motive olmuş bir öğretmen, eğitim yöntemi ve stratejileri gibi konularda yenilikler getirmek için girişimlerde bulunur. Bu doğrultuda aşağıda öğretmen adaylarının motivasyon durumlarını anlamaya ve bu doğrultuda olumlu adımlar atmalarını sağlayacak motivasyon teorilerine yer verilmiştir. Motivasyon teorileri, 'Kapsam Teorileri' ve 'Süreç Teorileri' olmak üzere iki ana başlıkta ele alınmıştır.

2.2.1. Kapsamına Göre Motivasyon Teorileri

Kapsam teorileri, bireyin harekete geçmesini sağlayan gücün kaynağıyla ilgilenmektedir. Kişinin, eyleme geçmeden önce var olan ihtiyaç ve isteklerini inceleyerek ne yönde bir davranış biçimi geliştirdiğini araştırır. Kapsam teorisi, bireydeki motivasyonun nasıl oluşabileceği konusunda da bizlere önemli ipuçları vermektedir. Kişinin motivasyon durumunu olumlu veya olumsuz etkileyen faktörleri daha net bir şekilde kavramamızı sağlar.

“Kapsamına göre motivasyon teorileri; kişileri çalışma ortamında nelerin motive ettiğini belirlemeye, insanların ihtiyaçlarını ve dürtülerini tanımlamaya, bu ihtiyaç ve dürtülerin önem sırasını tespit etmeye çalışır” (Stoner, 1978, s. 406).

Kapsamına göre motivasyon teorileri, bireyin mesleki hayatındaki çalışmalarını, insan ilişkilerini, ihtiyaçlarını doğrudan etkileyen motivasyon durumlarını saptamayı amaçlamaktadır. Böylece kişinin, mesleki kariyerindeki hedeflerini oluştururken motivasyon artıran ve azaltan faktörleri ortaya çıkararak çözüm önerileri getirmektedir.

2.2.1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Kişide motivasyon duygusunun oluşmasındaki asıl sebeplerden biri de ihtiyaçtır. Birey, hayatın akışı içinde sürekli bir şeylere gereksinim duyar ve ortaya çıkan bu ihtiyaç duygusunu giderebilmek için de yeterli motivasyona sahip olması gerekmektedir.

Teknolojik gelişmelerin hızına yetişemediğimiz günümüz dünyasında gereksinimlerimizin niteliği ve niceliği de her geçen gün değişmektedir. Bir ihtiyacımızı yeterli ölçüde karşıladıktan sonra çabalama sürecindeki motivasyonumuz başka bir ihtiyacı gidermek için yön değiştirir. İhtiyaç duyulan unsura göre motivasyonun yoğunluğu değişkenlik gösterebilmektedir.

İnsanların motive edilmesine ilişkin olarak tanınmış yaklaşımlardan ve motivasyon ile ilgili en kapsamlı açıklamalardan biri hümanist yaklaşımın öncülerinden olan Abraham Maslow tarafından 1943 yılında formüle edilmiştir. Rus asıllı bir Amerikalı psikolog olan Maslow'un yaklaşımında insan ihtiyaçları önem sırasına göre düzenlenmiştir. İnsanlar sürekli olarak birşeyler istemektedir, bu nedenle insan ihtiyaçları hiçbir zaman tamamen karşılanamamaktadır. Tatmin edici düzeyde karşılanan ihtiyaç herhangi bir davranışı motive etme işlevini yitirir, ihtiyaçlar arasında bağımlılık ve çakışmalar vardır (Boone, 1987, s. 106).

Hümanist yaklaşımın öncülerinden Psikolog Abraham Maslow'un 1943 yılında ortaya çıkardığı ve kendi ismiyle anılan Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı'nda kişinin ihtiyaçları beş katmanlı bir piramidin içinde hiyerarşik düzen içerisinde tasvir edilmiştir. Boone'un tanımında bireyin ihtiyaçlarını giderme isteği ve motivasyonu sürekli bir değişim içerisinde. Bireyin öncelikleri arasında olan ihtiyaçlarının büyük ölçüde giderilmesi bu ihtiyacının önemini yitirmesine neden olur ve başka ihtiyaçlar için motivasyon durumu oluşturulmaya başlanır.

Temel ihtiyaçlar olarak adlandırılan bu beş evre şu şekilde sıralanmaktadır; Fizyolojik ihtiyaçlar, Güvenlik ihtiyaı, Ait olma ve sevgi ihtiyaı, Sevgi ve saygınlık ihtiyaı, Kendini gerçekleştirme ihtiyaı. İlk basamakta yer alan ihtiyaçlar tatmin edici seviyede karşılanmadığı sürece st basamaklarda yer alan ihtiyaçları gidermeye karşı bir girişimin gerçekleşmesi zordur. Kişi, temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra diğer gereksinimlerine karşı bir motivasyon durumu oluşturabilir.

şekil 2.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

(Kaynak: <https://www.makaleler.com/maslow-teorisi-ve- ihtiyaclar-piramidi>)

Fizyolojik ihtiyaçlar, asgari seviyede karşılanmadığı zaman insanlar yaşamını devam ettiremezler. Biyolojik yaşamın sürekli kılınması için bu ihtiyaçlar öncelikli olarak karşılanmalıdır. Açlık, susuzluk, uyumak ve cinsellik gibi organizmaların işlevini sürdürmesi için gerekli olan fiziki ihtiyaçlar; insan vücudunun işleyişi için gerekli olduğundan, diğer ihtiyaçlara göre çok önemlidir (Maslow, 1970, s. 39).

Piramidin ilk basamağını 'Fizyolojik ihtiyaçlar' oluşturmaktadır. Beslenme, uyku, barınma gibi hayatımızı idame ettirmek için en temel gereksinimleri içeren fizyolojik ihtiyaçları tatmin edici lde karşılayamayan kişinin, bir st basamaklardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir davranış biçimi geliştirmesi zordur. Belli bir lde bu gereksinimlerini karşılayan birey 'Güvenlik ihtiyaçları'na yönelir.

Kişi, toplumda kendini güvende hissetme, ekonomik anlamda özgürlüğüne kavuşma, can ve mal güvenliğini sağlama gibi ihtiyaçlar için çabalamaya başlar. Bireyin hastalık, yaşlılık, kazaya uğrayıp çalışmadığı veya işsiz kaldığı durumlarda geleceğini güvenceye alma gereksinimidir. Güvenlik ihtiyaçları, kişinin korkusuz ve endişesiz bir hayat sürme isteğiyle oluşan gereksinimleri kapsamaktadır. Güven problemi yaşayan birey, giderek sosyal hayattan koparak yaşam kalitesini de düşürmüş olur. Bu durumda da başka alanlardaki gereksinimlerine odaklanamaz ve kendini geliştirmeye yönelik davranışlarda bulunamaz.

“Birey günün büyük bir bölümünü işyerinde geçirir ve bu süre içinde çalışırken ya da boş zamanlarında belirli kişilerle konuşur, ilişkiler ve arkadaşlıklar kurar. Bu tür ilişkiler onu sosyal yönden belirli doyuma sürükler ve çalışma güdüsünü artırır” (Sabuncuoğlu, 1984, s. 78).

En temel ihtiyaçlardan oluşan ilk iki basamaktaki gereksinimlerini karşılayan birey, sosyal yaşama adapte olabilecek duruma gelir ve toplumda sosyal bir varlık olduğunu ispatlamak adına bir takım faaliyetlerde bulunur. Üçüncü basamakta yer alan ‘Ait olma ve sevgi ihtiyacı’, kişinin bir kişi veya topluluk tarafından benimsenme gereksinimine dayanmaktadır. Sevgi eksikliği içinde olan kişi, sosyal hayattan giderek kopmaya başlayarak iletişim kopukluğunun yarattığı sorunlarla başa çıkmak zorunda kalır.

Kendini seven bir birey olarak nitelendiren kişi; kendini mutlu ve huzurlu hissettiği, bir sıkıntısı olduğunda danışacağı insanlar olduğunun verdiği güven içinde bir üst basamakta yer alan ‘İtibar ihtiyaçları’ için davranış stratejileri gerçekleştirir. Kişi, başkaları tarafından saygı görme arzusunu gerçekleştirdiğinde kendisine olan öz saygısını da oluşturmuş olur. Bu basamakta kişinin itibar görme, onaylanma arzusu, itibar ve prestij ihtiyacı söz konusudur.

“Maslow’un teorisinde en üst seviyede bulunan kendini gerçekleştirme ihtiyacı, diğer dört ihtiyacın tatmin edilmesi sonrasında hissedilen bir ihtiyaçtır ve kişinin potansiyelinin en üst noktasına ulaşmasını; beceri ve yeteneklerini en üst düzeyde harekete geçirme arzusunu ifade eder” (Eren, 2010, s. 506).

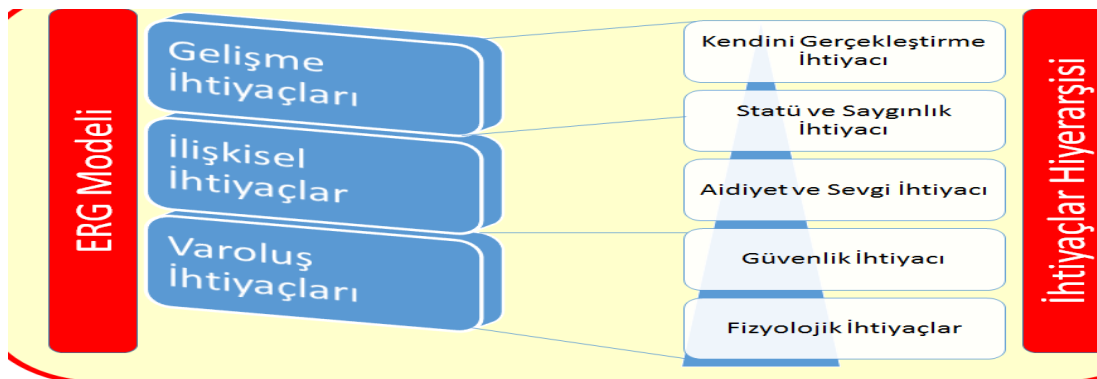
Piramidin son basamağında ise ‘Kendini gerçekleştirme ihtiyacı’ yer almaktadır. Kendini gerçekleştirme yolunda olan insan, kendi potansiyelini farkederek yaratıcılığını geliştirir. Kişi, hayattan ne istediğini bilerek emin adımlarla hedefine doğru ilerler.

Kişi, piramidin üst basamağındaki ihtiyaçlarını karşılaması için alt basamaklarda yer alan gereksinimlerini yeterli ölçüde karşılamış olmalıdır. Kendini gerçekleştirme yolunda olan bireyin motivasyonunun yüksek olabilmesi için fizyolojik, güvenlik, ait olma gibi ihtiyaçlarını karşılamada herhangi bir probleminin olmaması gerekir.

2.2.1.2. Alderfer'in ERG Teorisi

Var olma (Existance), İlişki kurma ve Ait olma (Relatedness), Gelişme (Growth) ihtiyaçlarının İngilizce karşılıklarının baş harflerinden oluşan bu teoride, Maslow'un kuramındaki hiyerarşik düzen daha basit bir şekilde alınmıştır. Maslow'un teorisinin modern hayata göre uyarlandığı teoride göze çarpan farklılık, ihtiyaçların herhangi bir önem sıralamasının olmamasıdır.

Literatürde "ERG" teorisi olarak anılan Alderfer'in ERG Kuramına göre (Existence-Relatedness-Growth Theory) insanların üç temel ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçlar "Varoluş", "İlişki Kurma" ve "Gelişme" ihtiyaçlarıdır. Bu yaklaşım Clayton Alderfer'in Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, aidiyet-sevgi ihtiyacı, statü-saygınlık ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacını basitleştirerek geliştirmiş olduğu motivasyon yaklaşımıdır (Koçel, 2005, s. 643).

Şekil 2.2. Alderfer'in ERG Teorisi

(Kaynak: <http://sssjournal.com/Makaleler>)

Var olma ihtiyacı'nda Maslow'un fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları olarak adlandırdığı, yaşamımızı sürdürmek için temel ihtiyaçları kapsayan basamaktaki gereksinimler yer almaktadır. Ait olma ihtiyacında ise, bireyin sevilme ve bir topluluk tarafından benimsenme isteği yer almaktadır. Maslow'un 'Ait olma ve sevgi ihtiyaçları' ve 'İtibar ihtiyaçları' olan basamakları içermektedir. Bireyin, sosyal bir varlık olarak çevresi tarafından sevgi, saygı ve benimsenme gereksinimleri vurgulanmaktadır. Gelişme ihtiyaçları ise bireyin kendini gerçekleştirme, yaratıcılığını kullanarak verimli olma yolundaki çabalarını kapsamaktadır.

2.2.1.3. Herzberg'in Çift Faktör Kuramı

Herzberg'in Çift Faktörler Kuramı'nda bireyin işyerindeki tatmin ve tatminsizliğini ortaya çıkaran durumların kaynağı ve etkileri araştırılmaktadır. Bireyin, meslekte kendini geliştirme arzusu, sorumluk alma isteğinin artmasını sağlayan faktörlerin yanı sıra bireyde isteksizlik yaratan durumlar da bu kuramda ele alınmıştır. Maaş, terfi alma, yöneticinin tutumu gibi çevresel faktörlerin motivasyonu artıran durumlar olduğu belirtilmiştir.

Şekil 2.3. Herzberg'in Çift Faktör Teorisi

(Kaynak: <https://slideplayer.biz.tr/slide/2445334/>)

Herzberg, motivasyonu belirleyici iki farklı unsurdan söz etmektedir. Bunlardan ilki ‘Motivasyon sağlayan faktörler’, ikinci grup faktörler ise ‘Hijyen faktörler’ olarak adlandırılmışlardır.

Motive edici faktörler; iş ile doğrudan ilgili olan başarı, terfi, sorumluluk alma kısacası çalıştığı işin kendisidir. Bahsettiğimiz faktörlerde birey kendi işini benimseyerek gelişme konusunda girişimlerde bulunur. Bu faktörlerin varlığı kişinin yaptığı işten mutluluk duymasını sağlamaktadır.

Hijyen faktörleri ise iş ile doğrudan ilgili olmayan etmenler sonucunda çalışanın motivasyonunu tek başına düşürmeyen ancak motive edici faktörlere etki eden durumları içermektedir. Maaş, iş güvenliği, personeller arasındaki iletişim, yöneticinin tavrı gibi faktörler bu grupta ele alınmaktadır. Sadece hijyenik faktörlerin varlığının, çalışanların motivasyonu üzerinde bir etkisi yoktur. Ancak bu faktörlerin olmaması da tatminsizliği ortaya çıkarabilir.

2.2.1.4. Başarı İhtiyacı Teorisi

Başarı ihtiyacı teorisi’ne göre, insanları motive eden üç faktör vardır. Bunlar; Başarma ihtiyacı, İlişki kurma ihtiyacı ve Güç kazanma ihtiyacıdır. Başarma ihtiyacı içerisinde olan birey, iş yaşamında kendisine hedefler belirleyerek sürekli üretken olmak adına faaliyetlerde bulunacaktır. Sadece maddi kazançlara odaklanmayıp yeni tecrübeler edinerek kendini geliştirmeyi amaçlayacaktır.

Bu ihtiyaç içerisinde olan birey, kendi kişilik özelliklerine uygun sorumlulukları üzerine alarak istenilen verimi en iyi şekilde karşılamaktadır. İlişki kurma ihtiyacı ise sosyal ortamlarda kendine yer edinebilme gereksinimi güçlü olan bireyleri kapsamaktadır.

McClelland’a göre yüksek düzeyde bir başarıma arzusuna sahip bir birey; sonuç için kişisel sorumluluk alabileceği görevleri tercih etmekte, gerçekleştirilebilecek nitelikte hedefler saptamakta ve hesaplanmış risklere girmekte, başarı ve başarısızlık konusunda kesin kanıt istemekte, kişisel ilişkilerini dikkate almadan yetenekli iş arkadaşlarını tercih etmektedir (Hodgetts, 1994, s. 405).

Birey, çevresiyle olan ilişkilerini güçlü ve sağlam temeller üzerine kurma girişimine girecektir. Güç kazanma ihtiyacı içinde olan birey; etrafından saygı ve itibar görme, başkası üzerinde hâkimiyet kurabilme, çevresinde gelişen olayları kontrol edebilme gibi gereksinimler içinde olacaktır. Mesleki hayatında başarıyı yakalamak isteyen birey, hedeflerine ulaştıran sorumlulukları alma doğrultusunda motivasyon durumları geliştirip kendisini zarara uğratabilecek riskler almaktan kaçınacaktır.

2.2.2. Süreç Teorileri

İnsan davranışlarının nasıl değiştiğini inceleyen ‘Süreç teorileri’, bireyin hangi amaçlarla nasıl motive edilebileceği konusunda çözüm önerileri getirir. Motivasyon ile ilgili değişkenleri (ihtiyaç, değer, beklenti ve algı) ve bunların motivasyon oluşturmak için nasıl birleştiğini açıklamaya çalışır. Süreç teorileri sadece insan ihtiyaçlarının kaynağını incelemeyi, insanın motivasyon durumunun davranışlarına olan etkisini ele alır. İş tatmininde, kişisel değer yargılarının güdüleme sürecini ne yönde etkilediğini araştırır.

“Süreç teorileri, davranışın nasıl başladığını, nasıl yönlendirildiğini ve nasıl sürdürüldüğünü açıklamaya çalışır. Bu teoriler, davranışların altında yatan belirli psikolojik süreçlere odaklanırlar ve özellikle, kişilerin davranışlarıyla ilişkili karar alma sisteminin işleyişini açıklamaya ağırlık verirler” (Porter ve diğerleri, 2003, s. 2).

Süreç teorileri’ne göre, kişinin duygu ve düşüncelerini içsel faktörler dışında dışsal etmenler de oldukça etkilemektedir. İnsanın kişisel yapısı dışında çevresel faktörler de (aile, arkadaş, çalışma ortamı,...) bireyin ihtiyaçları üzerinde etkiler yaratabilir. Süreç teorileri’nde, bireyin motivasyonunu etkileyen faktörlerin devamlığını sağlayan veya motivasyonel durumların ortadan kalkmasına neden olan unsurlar araştırma kapsamına girmektedir.

2.2.2.1. Eşitlik Teorisi

Teori, iş yerinde çalışanların eşit muamele görmesine dayanmaktadır. Karşılaştırma, kendini diğerlerinden daha alt seviyede hissetme algısı kişinin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Birey çalıştığı kurumda aldığı ücret, terfi alma, yöneticiden alınan geri bildirim, sosyal ilişkiler gibi birçok durumda kendini başkalarıyla karşılaştırır.

“Bu teoriye göre, kişinin iş başarısı ve tatmin olma derecesi, çalıştığı ortamla ilgili olarak algıladığı eşitlik ya da eşitsizlikle yakından ilgilidir. Birey kuruma verdiklerine karşılık, kurumun kendisine verdiklerini eşit görüyorsa motive olur. Eğer kurumun kendisine verdikleri daha fazla ise birey daha çok motive olur” (Güney, 2011, s. 329).

Bireyin çalışmaları sonucunda adaletli geri bildirimler alması motivasyonunu olumlu derecede etkiler. İş ortamında çalışanlar eşitliğin sağlanması kurum içinde iş performansının artmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesini sağlar.

Eşitsizliğin var olduğunu düşünen birey ise sürekli başkalarıyla kendisini kıyaslayarak olumsuz bakış açıları geliştirebilir. Haksızlığa uğradığını düşünen birey, yeni sorumluluklar almaktan kaçınarak kendini geliştirme konusunda isteksiz hale gelir.

2.2.2.2. Wroom’un Bekleyiş Teorisi

“Victor Wroom’un Beklenti Teorisi”, kişisel özellikler ve algıdaki farklılıkların insan motivasyonu üzerindeki etkisini incelemektedir. Wroom, bu teoride üç temel faktöre değinmektedir; “Değer”, “Araçsallık”, “Beklenti”.

“Bu teoriye göre bekleyiş, belirli bir davranışın belirli bir ödülle ödüllendirileceğine yönelik algıdır. Kişi sarf ettiği çaba karşılığında ödül geleceğini düşünürse daha fazla çaba gösterir. Aksi durumda bekleyiş algısı oluşmayacak ve bu konuda bir gayret sarf etmeyecektir” (Vroom, 1964, s. 167).

Değer faktöründe bireyin önem açısından ilk sıralarda yer alan hedefleri söz konusudur. Meslek hayatında kişilerin motivasyonu üzerine araştırmalarda bulunan Wroom, kendisine getirisi olacak girişimlere verilen değeri saptamıştır. Yüksek ücret, terfi, daha iyi bir iş yerinden teklif alma gibi durumlar bireyin üstün tuttuğu amaçlar olduğu gözlemlenmiştir. Bu hedeflere verilen değer ölçüsü kişiye göre değişkenlik göstermektedir.

Araçsallık faktöründe ise bireyin kendisine atfedilen sorumlulukları yapması sonucunda başarısını taçlandırmak için verilen vaatlere olan inancı söz konusudur. Bu inanç, kişinin bir işi başarma konusundaki gayretini önemli derecede etkilemektedir.

Beklenti faktörü ise kişinin yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukların başarıyla sonuçlanacağına dair olan inancın hangi derecede olduğunu içermektedir.

Genel olarak baktığımızda bekleyiş teorisi, kişinin çabası ile çalışmaları sonucunda arzu ettiği konum arasındaki ilişkiye dayanmaktadır. Bireyin kendisinden istenilen sorumluluğu yerine getirmeden önce oluşturduğu beklenti duygusu iş yaşamındaki motivasyon durumuna yön vermektedir.

2.2.2.3. X ve Y Teorisi

Douglas McGregor, X ve Y Teorisi'nde kişinin motivasyonunu etkileyen karşıt faktörleri ele almaktadır. Birey, hedefine ulaşmak için istekli bir tutum içerisinde olabilir veya belli sorumluluklardan kaçmak için davranış biçimleri geliştirebilir. X teorisi insan doğası ile ilgili olumsuz değerlendirmelerde bulunur. Bu kapsamda yer alan bireyler isteksiz olarak kendilerine verilen görevleri yerine getirirler, terfi etme gibi hırsları yoktur, çoğu zaman sorumluluk almaktan kaçınırlar.

Değişime ve gelişmeye açık değildirler, ödüllendirilme gibi bir amaçları yoktur. Kendisinden üst bir birimin zorlamasıyla verilen işi yerine getirir de biri tarafından yönetilmediği durumlarda görevini yarıda bırakabilir.

Y Teorisi'nde ise insan davranışlarına ilişkin olumlu değerlendirmeler yer almaktadır. Bu kapsamda yer alan çalışanlar istekli bir şekilde sorumluluklarını getirir, herhangi bir zorlama veya tehdit olmadan görevini başarıyla gerçekleştirme konusunda kendisine hedefler koyar. Birey; kendisini kanıtlamak, iş çevresinde örnek çalışan gösterilmek için kendisini motive eder.

2.3. Öğretmenlik Mesleğinde Motivasyon Araçları

Öğretmenlik, toplumun refah düzeyini belirleme açısından en kutsal mesleklerden biridir. Bu mesleği seçme kararı alan bireylerin öğretmenlik sıfatını hak etmesi için sürekli olarak kendini geliştirmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin sınıfta doğrudan aktif rol oynamaları öğretmenin başarması gereken bir davranıştır. Öğrencinin sınıf ortamındaki öğrenme ihtiyaçlarının iyi bilinmesi gerekmektedir. Öğrencinin olumsuz davranışı ve başarısızlığı, onun için oluşturulan öğrenme çevresinin olumsuzluklarıyla yakından ilişkilidir. Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçları bilinirse, daha olumlu bir öğrenme çevresi oluşturulabilir (Çelik, 2003, s. 142).

Sabır, özveri, hâkimiyet gibi birçok özelliği barındırması gereken öğretmen adaylarının sadece öğretmenlik verecekleri alanda deneyimli olmaları yetmemektedir. Bilgiyi doğru, yalın ve anlaşılır şekilde öğrencilerine aktarma yeteneği olması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerle arasında kendine özgü bir bağ ve dil oluşturan öğretmenlerin, sınıf ortamından istedikleri başarı oranını yakaladıkları gözlenmiştir. Birey, öğretmenlik mesleği alanında eğitim almaya karar vermeden önce mesleğin gerektirdiği yeti ve becerileri kapsamlı bir şekilde araştırmalıdır. Motivasyonu yüksek olan eğitimciler, meslek hayatında yeniliklere açık bir vizyona sahiptir ve mesleki gelişmeleri sürekli takip eder. Kendini motive edebilen öğretmenler, öğrencilerinin başarılı olabilmesi için gerekli eğitim stratejileri ve ders materyallerini kullanmada istekli olarak verimli çalışmalar gerçekleştirir.

İş motivasyonu çalışanların mesleklerini severek icra etmeleri açısından büyük bir önem taşımaktadır. İşini benimseyen birey elinden gelenin en iyisini yapmak için çaba sarf eder, her yeni görevde kendini motive etmek için kişisel stratejilerini gerçekleştirir. Bu bağlamda mesleki motivasyonu sağlamak için sadece ekonomik olanakların iyileştirilmesi yeterli sonuçları vermeyebilir.

Meslek olarak yabancı dil öğretmenliği yapmaya karar veren bireylerin ise dil yetilerini geliştirebilecekleri bir eğitim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Kişinin, hangi dilin öğretmenliğini yapacağı da bu süreçte etkili bir unsurdur. Ülkemizde ve dünyada geçerliliğini koruyan bir dilin öğretmenliğini yapmak motivasyonu artıran faktörler arasındadır.

“Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları ve alışkanlıkları; mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, mesleklerinin önemli olduğunun bilinç ve sorumluluğunda olmaları, mesleklerinde kendilerini sürekli geliştirmeleri ile ilgilidir. Olumlu ya da olumsuz tutumlar, öğretmen adaylarının mesleki davranışlarını yönlendirmede oldukça etkili olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme yaşantıları, öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar oluşturacak biçimde düzenlenmelidir” (Özkan, 2012, s. 32).

Öğretmenlik mesleğine adım atma sürecinde aldıkları eğitim, içinde bulundukları çevre, mesleğe karşı olan tutumları, mesleğin gerektirdiği yetilerin ve kişisel özelliklerin farkında olma gibi unsurlar mesleki motivasyonu etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Öğrenme ortamında öğretmenlerin uyguladığı etkili stratejiler öğrencinin sosyal ve bilişsel açıdan gelişimini önemli derecede etkilemektedir. Öğrenci odaklı bir eğitimi benimseyen öğretmen; kendine güven ve saygı, kaygı ile başa çıkma, kendini tanımlama, bilgi ve psiko-sosyal düzeylerindeki eksikliklerini kavrama, öz bilinç gibi alanlarda öğrencinin olumlu yönde bir farkındalık kazanmasını sağlar. Bu bağlamda sınıf içinde öğrenmeye ve yeniliğe açık bir grubun oluşturulması öğretmene bağlıdır. Mesleğine karşı motivasyon araçlarını içsel olarak benimseyemeyen bir öğretmenin, hedef kitlenin ihtiyacı olan güdüyü oluşturan faktörleri yaratması oldukça güçtür.

Motivasyonu eksik olan bir eğitimci, öğrencilerin derse olan ilgisinin azalmasına neden olur. Ayrıca bu durumlarda öğrenme güçlüğü ve disiplin olaylarının da gündeme gelmesi söz konusudur.

“Motivasyon genel olarak ikinci dil ediniminde başarıyı etkileyen anahtar kavramlardan bir tanesidir. Motivasyon, yabancı dili öğrenmeyi başlatan birinci dürtüdür ve bu daha sonraki uzun süreçte öğrenmedeki istekliliği devam ettiren gizli güçtür” (Dörnyei, 2005, s. 117).

Yabancı dil öğretmen adaylarının eğitimini almaya karar verdikleri dile karşı bir ön hazırlık yapmaları gerekmektedir. Kariyerlerine öğrenecekleri yabancı dille devam etme kararı alan öğretmen adaylarının; dilin yapısı, zorluk derecesi, iş imkânları, ülkede ve dünyada geçerliliği gibi faktörleri detaylı bir şekilde araştırıp uygun gördüğü takdirde öğrenme sürecine girmeleri çok önemlidir. Eğitim öncesi kişisel değerlendirmeler, yabancı dil eğitim sürecinin verimli geçmesini sağlayarak öğrenmeye ve gelişmeye açık, nitelikli öğretmenlerin eğitim sektörüne kazandırılmasını sağlar.

Gelecek nesillere yön veren öğretmenlerin motivasyonlarının yüksek olması eğitim sisteminin gelişmesini ve eğitim alanında reformların sürekliliğini sağlar. Mesleki motivasyonu olumlu yönde etkilenen eğitimci, sadece sınıf içinde değil okul dışında da öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacak faaliyetleri takip etme ihtiyacına girer.

Bu kapsamda öğretmen mesleğini seçme konusunda bireyin motivasyonunu etkileyen faktörleri genel olarak ekonomik ve psiko-sosyal motivasyon araçları olarak sınıflandırabiliriz;

2.3.1. Ekonomik Motivasyon Araçları

Motivasyon özendirme araçlarından biri de bireyin mesleğinden elde ettiği gelirdir. Kişinin ekonomik durumu hayat standartının düzeyini belirleyen en temel unsurdur. Maaşı yüksek olan ile az olan kişilerin iş yerindeki motivasyon durumlarında büyük farklar gözlenmektedir.

Ülkemizde; öğretmen atamalarında yaşanan sıkıntılar, sigortasız ücretli öğretmen alımlarının yaygın olması, düşük fiyatlarda uzun çalışma saatlerinin olması, mesai dışı saatler için ücret verilmemesi gibi birçok ekonomik faktörler öğretmen adaylarının motivasyonunu önemli derecede düşürmektedir.

Ulaşılabilen araştırmaların bulguları, özellikle dışsal motivasyon kaynaklarından biri olan gelir düzeyinin önemini vurgulamaktadır. Diğer mesleklerle karşılaştırıldığında öğretmenlerin gelir düzeyleri düşüktür. Diğer bazı ülkelerde yapılan araştırmalarla da ekonomik gelir düzeyinin öğretmenlerin okuldaki uyumunu etkileyen en önemli faktörlerin başında yer aldığı saptandı (Klassen, 1943, s. 24).

Kişinin, öğretmen maaşıyla geçinilmeyeceğine dair inançların olduğu bir toplumda yer alması da motivasyonu düşüren çevresel faktörler arasında yer almaktadır. Bu anlamda henüz eğitim sürecinde olan öğretmen adaylarının mesleğinde başarılı olan öğretmenlerle irtibat halinde olması kariyer hedefinde emin adımlarla ilerlemesini sağlayacaktır.

Mesleğin ekonomik getirisini sürekli olarak sorun eden bir öğretmen adayı; mesleğin gerektirdiği yetenek ve uzmanlık alanlarında kendini geliştirmek adına çalışmalar yapmakta isteksiz olabilir. İlk planda, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği donanımı elde etmeyi sağlayan motivasyonel durumun oluşturulmasına öncelik verilmelidir.

Ekonomik Motivasyon Araçları'nı şu şekilde sıralayabiliriz; Adaletli ücret politikası, Teşvik primi ve Terfi alma hakkı, Sosyal haklardan faydalanma.

2.3.1.1. Adaletli Ücret Politikası

İş başvurusu yapılırken kurumun sağlamış olduğu ekonomik imkânlar göz önüne alınmaktadır. Yüksek ücretli bir işte çalışan birey; sorumluluk almaktan kaçınmaz, mesleğin gerektirdiği yetileri eksiksiz yerine getirme çabası içerisinde olur.

Kurumda uygulanan adaletli ücret politikası da çalışanların motivasyonunu etkilemektedir. Aynı statüde olan çalışma grubunun aldıkları maaşlar arasında ciddi farkların olmaması çalışanlar arasında uyumu ve ekip ruhunun oluşmasını sağlar.

Ücretlerdeki dengesizlik kurumda tartışmalara sebebiyet vererek iş veriminin düşmesine neden olur. Haksızlığa uğradığını düşünen çalışanların motivasyonu olumsuz yönde etkilenerek sorumluluklarını yerine getirme konusunda isteksiz hale gelirler.

“Ücret, işgörenler için motive edici bir unsur olmakla birlikte, iş tatmini belirleyen temel faktör değildir. İş görenlerin emeklerinin karşılığını alamadıklarını düşündüklerinde çalışmaktan mutlu olmamakta ve iş tatminleri de düşmektedir” (Demir, 2005, s. 143).

Günümüzde birçok eğitim kurumu açılmaya devam ediyor. Kurumların kendine özgü uyguladığı bir ücret sistemi olmasından dolayı öğretmenlik mesleğine olan bakış açısı sürekli bir değişim halindedir. Düşük ücretle çalışan bir öğretmenin mesleki motivasyonu olumsuz olarak etkilenir. Sınıf içinde öğrencilerle olan ilişki, doğru ders materyallerini kullanma, ders içi eğitici aktivitelerin çeşitliliği, yönetici ve meslektaşlarıyla arasındaki uyum gibi konularda motivasyonu olumsuz yönde etkilenen eğitmen; mesleğine olan öz saygısını kaybetmeye başlar. Geçim sıkıntısı içerisinde olan bir eğitmen, mesleğin gerektirdiği sorumlulukları da yerine getirme konusunda sıkıntılar yaşar.

Çalıştığı kurumun ücret politikasından memnun olan bir eğitmenin ise motivasyonu artar ve bu durum sorumluluk alma bilincinin oluşmasını sağlar. Ekonomik özgürlüğüne kavuşan bir eğitmen; öğrenci, meslektaş ve yöneticileri ile uyum içinde olur. Çalıştığı kurumun vizyon ve misyonunu temsil etme sorumluluğunu üstlenerek kendini sürekli geliştirme çabasına girer.

2.3.1.2. Teşvik Primi ve Terfi Alma Hakkı

Meslekte ücret artışı ve terfi alma hakkı bireylerin mesleki motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Mesleğinde sorumluluk alma bilincinde olan bireyler, kurumlarına kazandırdıkları artıların fark edilmesini isterler. Bu bağlamda teşvik primi uygulamasının adaletli ve doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu uygulama, çalışanın sabit maaşı dışında aldığı ekonomik ödül niteliğindedir. Kurumların belirlediği şartlar çerçevesinde teşvik primi uygulaması gerçekleştirilmelidir.

Çalışanın iş performansı, kurumuna kattığı değerler, sosyal çevresiyle uyumu, sorumluluklarını eksiksiz yerine getirme gibi birçok unsurun uzman bir ekip tarafından değerlendirilmesinin ardından teşvik priminden faydalanan çalışanlar büyük bir titizlikle belirlenmelidir. Terfi alma hakkından faydalanan kişi, emeğinin karşılığının verildiğini fark etmenin memnuniyeti içerisinde çalıştığı kuruma faydalı olabilmek için elinden gelenin en iyisini yapma gayretini gösterecektir. Motivasyonu olumlu şekilde etkilenen çalışanlar, kurumlarına karşı aidiyet duygusu geliştireceklerdir.

Bireyler işlerinde yükselme, daha iyi mevkilere gelmek için çalışırlar. İşletmede tüm personel için, özellikle yönetici personel için yükselme imkânlarının sağlanması, daha iyi çalışma yolunda motive edici bir faktör olmaktadır. Yükselme imkânının olmaması gerek iş göreni gerekse de yöneticinin çalışma ve daha iyiye ulaşma şevkini kırarak ve motivasyonu olumsuz yönde etkileyecektir (Bolat, 2012, s. 89).

İşinde yükselme arzusu, bireyin çalışma motivasyonunu artıran faktörler arasında yer almaktadır. Yükselme imkânının tanınmadığı bir çalışma ortamında bireyin mesleğine olan ilgisi olumsuz yönde etkilenebilir. Birey, kendisine bir hedef belirler ve istediği noktaya ulaşmak için kendini motive eder. Çalışma hayatında da bireyin ulaşmak istediği pozisyonları belirlemesi yenilenme, gelişme ve güçlenme anlamında birçok fayda sağlar. İşinde terfi alma hakkı tanınmayan çalışan; fazla sorumluluk almaktan çekinir, asgari düzeyde çaba sarfetmeyi tercih eder.

Ülkemizde yeni çıkan bir yasayla öğretmenlere de teşvik prim hakkının uygulanması gündeme gelmiştir. Yönetici, meslektaş, öğrenci ve velilerin öğretmen performansını değerlendireceği bu uygulamada, öğretmenlerin bilgi ve deneyimini ölçen yeterlilik sınavı yapılması kararlaştırılmıştır. Başarılı olan öğretmenler prim, terfi, tayin gibi haklarda öncelik kazanacaktır.

Bu bağlamda nitelikli öğretmenlerin özverili çalışmaları ödüllendirilecektir. Mesleğinde başarılı olan bireylerin fark edilmesi kişinin motive edici bir unsur olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Öğretmenlerin kendi yetilerini somut bir şekilde ispatlaması mesleklerine olan bağı da güçlendirmektedir.

Öğretmen performansını değerlendirmede uygulanan bu süreç sayesinde öğretmen, ekonomik ayrıcalıklar elde etmek için daha fazla gayret gösterecek, öğrencilerin başarı ve gelişimi için fazla mesai harcayacaktır.

2.3.1.3. Sosyal Haklardan Faydalanma

Kurumların çalışanlarına sağladığı sosyal haklar iş yaşamında motivasyonu sağlayan unsurlar arasındadır. Ulaşım, yemek, özel sağlık sigortası, ücretli izin, anlaşmalı kuruluşlarda çalışanlara sağlanan fırsatların yer aldığı sosyal haklar; kişinin değerli hissetmesini sağlayarak mesleğine karşı olumlu bir bakış açısı geliştirmesine vesile olur.

“Yönetici, elemanlarının iş dışı yaşamları olan bireyler olduklarını unutmamalı ve işte olan sorunlarının çözümüne yardımcı olma gayretinin yanı sıra iş dışı sosyal veya ailevi derterine çözüm bulmada yardımcı olmalıdır” (Garih, 2000, s. 86).

Hastalık veya kaza gibi durumlarda kurumun benimsediği ayrıcalıklar ise çalışanın ekonomik açıdan güvence altında olduğu hissini vererek tedirgin bir iş ortamının da önüne geçmiş olur. İşten çıkarılma veya işten çıkma kapsamında çalışanın ekonomik açıdan mağduriyetini düşünen kurumların sağladığı haklar ise gelecek kaygısının yarattığı motivasyon düşüklüğünü ortadan kaldırmış olur.

2.3.2. Psiko-sosyal Motivasyon Araçları

Ekonomik motivasyon araçlarının yanında, iş görenleri mutlu edecek çalışma ortamını yaratmak da yöneticilerin öncelikli amaçlarındandır. İş görenlerden birisi için geçerli olan bir çalışma ortamı diğeri için geçerliliğini yitirmiş olabilir. Bunun için yöneticiler çalışanların psikososyal yapılarına göre, bu motivasyon araçlarından yararlanmalıdırlar (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2003, s. 156).

Bireyin psikolojik ve sosyal anlamda kendini güvende ve rahat hissetmesi bulunduğu ortamdan memnun olmasını sağlar. İş hayatında ise psiko-sosyal motivasyon faktörlerin olumlu yönde olması, istekli ve iş gücü yüksek bir çalışan profili oluşmasını sağlar. Bu bağlamda öğretmenlerde; mesleğinin gerektirdiği yetileri huzurlu bir ortamda gerçekleştirme ve geliştirme fırsatı bulur. Psiko-sosyal açıdan motivasyonu azaltan durumların olması öğretmenin, öğrencileriyle olan ilişkisini bozabilir ve çalışmalarında adaptasyon sorunlarına yol açabilir. Psiko-sosyal motivasyon araçlarını oluşturan durum ve haklar şu şekildedir; Bağımsız çalışma hakkı, Psikolojik güvence, Değer verme ve takdir edilme, Özel hayata saygı, Önerilerde bulunma hakkı.

2.3.2.1. Bağımsız Çalışma Hakkı

Baskı altında olmadan, çevresel faktörlerin etkisinden uzak karar alma ve uygulama özgürlüğüne sahip bireylerin motivasyonları olumlu yönde etkilenir. Sürekli yönetilme hissi kişinin huzursuz olmasına, isteksizlik ve yorgunluk gibi olumsuz fizyolojik etkilere sebebiyet verir. Bağımsız hareket etme olanağı bulan bireyler, yeni fikirlere karşı merak duyarak kendilerini yenileme fırsatlarını değerlendirip, kendi sınırlarını tanımlama fırsatını yakalayabilirler.

Yönetici durumundaki kimse astlarının baskı altında bulunuyormuş hissine kapılmalarını önleyebilmek amacı ile önce; bilgi, uygunluk, makul bir ölçüye kadar hataları hoş görme ile ilgili koşulları sağlar. Bunu yaptıktan sonra, işgörenlerin bilgi ve yeteneklerinden yararlanılabilecek şekilde, bağımsızlıklarını sağlayacak olanaklar yaratma yoluna gidebilir. Bir kimse bağımsızlık içinde geliştiği takdirde, kendisinin bir kişi, grubun bir üyesi, bir şeyler yapabilen ve grup içinde değeri olan bir eleman olduğunu hisseder (Baykal, 1978, s. 29).

İş yaşamında da yönetici ve meslektaşların baskıcı tavırları mesleki motivasyonu olumsuz yönde etkilemektedir. Çalışmalarında sürekli hesap verme, istediği gibi hareket edememe durumunda iş yaşamında isteksizlik, yeni sorumluluklar almaktan kaçınma gibi durumlar ortaya çıkabilir. Kişi, öz güvenini kaybederek kendini değersiz hissedebilir. Bağımsız çalışma hakkının tanındığı ortamlarda ise kişi, kendi içsel gücünü ortaya çıkararak hedeflerine ulaşmak için gayret gösterir, kişisel ve profesyonel kimliğine olumlu katkılar sağlar.

Bağımsız çalışma hakkı öğretmenler için de büyük bir önem taşımaktadır. Sadece müfredata bağımlı olarak ders işleme zorunluluğu hisseden öğretmenler, bağımsız olarak ders içeriklerini oluşturamaz. Ders içeriklerini öğrencilerin yetilerini geliştirme açısından yetersiz bulan bir öğretmen, geliştirdiği eğitim stratejilerini uygulayabilirse mesleğine olan tutkusu da giderek artar. Ancak yöneticileri tarafından sürekli müdahelenin olduğu bir ortamda öğretmen kendi benliğiyle hareket edemediğinden dolayı mevcut düzene ayak uydurmak zorunda kalır. Mesleki kimliğine yenilikler katmak isteyen öğretmen ise hayata geçirmek istediği projeleri gerçekleştiremez. Bu müdahaleler, öğretmenin mesleki motivasyonunun düşmesine sebep olabilir.

2.3.2.2. Değer Verme ve Takdir Edilme

Toplum içinde değer verildiğini hisseden bireyler, karşılaştıkları sorunların üstesinden daha kolay bir şekilde gelmektedir. Değerinin anlaşıldığını hisseden kişiler, morallerini yüksek tutma konusunda başarılı olurlar. İçinde bulundukları faaliyetlerin ve çalışmaların sonucunda olumlu geri bildirimler alan bu kişiler, kendilerini ve çevresini geliştirmek adına risk alma konusunda da cesur adımlar atmaktan kaçınmazlar.

Psiko-sosyal faktörlerden değer verme ele alındığında, yapılan bir araştırmada; kişilerin, mensubu bulundukları sosyal çevrede takdir edilmeye ve övülmeye ihtiyaç duydukları ve kişileri bazen para ile ödüllendirmek yerine, iyi yaptıkları bir iş sonrasında onları herkesin içinde tebrik ve takdir etmenin daha önemli olduğu belirtilmektedir (Arzova, 2001, s. 21).

İş hayatında ise çalışmalarının sonucunda takdir gören bireyin motivasyonu artar. Bu bağlamda yönetici, meslektaş ve hedef kitlenin başarılı performanslara karşı tutumu önemli bir yere sahiptir.

Birey, başarılı çalışmalar gerçekleştirmesine rağmen herhangi bir olumlu geribildirim almadığı takdirde morali bozulur ve kendini yetersiz hissetmeye başlar. Takdir edilmeyeceğini bilerek yapılan çalışmalardan ise istenilen verim elde edilemez.

Mesleki yetilerini başarılı bir şekilde yerine getiren öğretmenlerin amaçlarından biri de öğrencilerin algılarında olumlu bir profil oluşturmaktır. Ders içeriklerinde gereken düzenlemeleri yapan, öğrencilerin yetilerini geliştirmeye yönelik doğru eğitim materyallerini kullanan, özgün eğitim stratejileri geliştiren öğretmenlerin takdir edilmesi;

mesleki motivasyonun artmasına vesile olur. Değeri anlaşılan öğretmenin mesleğine olan tutkusu artar, öğrencileriyle arasında sağlıklı bir iletişim kurmak için girişimlerde bulunur.

2.3.2.3. Psikolojik Güvence

Bireyin huzurlu bir ortamda yaşamasını sağlayan unsurlardan birisi de kendini güvende hissetmesidir. Kendini tedirgin hisseden birey, stresli bir ruh halinde olur ve bu durum da moralini önemli bir derecede bozabilir. Çevresel faktörlerin bireyin kendini güvende hissetmesinde önemli etkileri vardır. Herhangi bir sorun yaşandığında danışılacak kişilerin varlığının bilinmesi kişinin huzurlu olmasını sağlar.

“Psikolojik güvence ile çalışanların örgüte güven duymalarının çok önem arz ettiği, bu önemin bir yansıması olarak da çalışanların örgüte güven duymaları sağlandığında, kişisel gelişim isteklerinin ve motivasyonlarının arttığını beyan ettikleri ortaya çıkmıştır” (Ercan, 2000, s. 98).

İş hayatında oluşan güvensizlik durumu çalışanların motivasyonunu azaltan faktörler arasında yer almaktadır. Güvenin olmadığı bir iş ortamında çalışanlar tedirgin ve stresli bir ruh halinde olurlar. Güven ortamının sağlandığı durumlarda ise çalışanlar arasında ekip ruhu oluşur, dayanışma içerisinde başarılı işler ortaya çıkar.

Öğretmenlik mesleğinde kişinin; yönetim birimine, meslektaşlarına, öğrenci ve velilerine güvenmesi motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Öğretmen, güvenini sarsan kişilerin varlığı içerisinde mesleğinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmekte zorluk çeker. Huzursuz bir ruh hali içerisinde olan öğretmenin çalışma performansında ise sorunlar göze çarpabilir. İş hayatında başarıyı kıskanma, geliştirilen fikirlerin desteklenmemesi, her türlü faaliyete karşı çıkma gibi durumlar sıklıkla yaşanmaktadır. Bu durumlarda çalışanların birbirlerine olan güven duygusu olumsuz yönde etkilenmektedir. Çalışma ortamındaki uyumsuzluklar ise kişinin iş performansında düşüslere sebebiyet verir.

Psikolojik güvenin sağlandığı bir kurumda çalışan öğretmenler ise mesleğin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirme konusunda istekli olurlar. Deneyim ve tecrübelerine güvendiği meslektaş ve yöneticilerle iş birliği içerisinde çalışma fırsatı bulan öğretmenler, istekli ve morali yüksek bir şekilde mesleki hayatlarını sürdürürler.

2.3.2.4. Önerilerde Bulunma Hakkı

Önerilerde bulunulması istenen kişi, fikirlerine değer verilmesinden dolayı kendisiyle gurur duyar. Bilgi ve deneyimlerine önem verildiğini hissedene bireyin motivasyon durumu olumlu şekilde etkilenir. Başkalarına yol gösterme, karşısındakinin problemine çözüm önerileri getirme, yaygın olan olumsuz düşünceleri ortadan kaldırma gibi yetilerinin farkına varılması kişinin etrafına faydalı bir birey olma isteğini güçlendirir.

“Gerekirse öneriyi reddet, fakat öneriyi getireni reddetme görüşü bir yönetim ilkesi olarak benimsenirken bu anlayış için öneri sistemi, çalışana işletmeye ilişkin düşüncesini, kişisel sorunlarını, örgütsel ya da teknik konularda görüşlerini üst organlara iletme olanağını veren bir sistem olarak algılanmaktadır” (İnceoğlu, 1985, s. 221).

İş hayatında çalışanlara önerilerde bulunma hakkının verilmesi mesleki motivasyonun artmasını sağlar. Önemli proje ve faaliyetlerde çalışanların bilgi ve tecrübelerinden faydalanmak istenmesi kurumdaki yönetim biriminin yenilikçi bir kimliğe sahip olduğunun göstergesidir. Fikirlerinin benimsendiğini gözlemleyen çalışanlar, kurumun kimliğini doğru bir şekilde temsil etmek için gereken gayreti göstermek adına motive olurlar.

Ders müfredatı, sınıf içi ve dışı etkinlikler, eğitim materyalleri, eğitim stratejileri gibi birçok konuda öğretmenlerin önerilerinden faydalanılmak istenmesi öğretmenlerin motivasyonunu artırır. Doğru önerilerde bulunma ihtiyacında olan öğretmenler kendilerini geliştirmek adına girişimlerde bulunur.

Tecrübelerinden faydalanılan öğretmenlerin mesleklerine olan aidiyet duygusu gelişir ve mesleki yetilerinin gelişmiş olduğunu düşünerek motivasyonlarını sürekli yüksek tutarlar.

2.4. Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Eğitim Sürecinde Motivasyonun Etkisi

Yabancı dil öğrenme sürecinde motivasyonun varlığı önemli bir yer tutmaktadır. Yabancı dil öğrenimi konusunda yeterince güdülenmemiş bireylerin bu süreçte başarılı olması güçleşir.

Bu doğrultuda yeni bir dil öğrenmeden önce birey kendine şu soruları sormalıdır; ‘Neden yeni bir dil öğrenmek istiyorum?’, ‘Bu yabancı dili öğrenmek bana neler katacak?’, ‘Yeni

bir dil öğrenme konusunda yeterince kendimi motive ediyorum mu?', 'Öğrenmek istediğim yabancı dilin eğitimini en iyi nerede alabilirim?' Bu soruların cevaplarını kafasında netleştiren birey, yeni bir dil öğrenimine karşı kendisini harekete geçiren motivasyonu sağlamış olur.

Globalleşen dünyada, sadece yaşanan ülkenin ana dilini kullanmak yetersiz hale gelmiştir. Bu bağlamda yeni bir dil öğrenme gereksinimi ortaya çıkmıştır. Farklı kültürlerle ait toplumlarla etkileşim halinde olmanın doğal sonucunda ise yabancı dil öğrenmenin önemi değer kazanmaktadır. Sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda dünya standartlarında ilerlemek isteyen bireylerin veya kuruluşların iletişim halinde oldukları yabancı hedef kitlenin dilini bilmesi her konuda olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Yabancı dilin önemini kavrayan bireylerin yoğun bir eğitim sürecine girmeleri gerekmektedir. İkinci bir dil öğrenimi sürecini etkileyen faktörler konusu birçok araştırmacının ilgi odağı olmuştur.

“Eğitim psikolojisinde ve ikinci dil eğitimindeki farklı motivasyon yaklaşımları ele alındığında hepsinin ortak bir noktası olduğu görülmektedir: her öğrenci uygun ortamda öğrenmeye motive olabilir ve sınıfta bu ortamı sağlamak mümkündür” (McCombs ve Pope, 1994, s. 8).

Yabancı dil eğitimini aldığı kurum, öğretmenler, içinde bulunduğu toplum dil öğrenme sürecinde motivasyonu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Birey, yabancı dil öğretme yöntemlerinin eksik ve hatalı uygulandığı bir ortamda, eğitim aldığı sürece dile olan yatkınlığının sağladığı motive edici durumlar etkisiz olabilir.

Yetişkinler eğer bir ihtiyaçtan kaynaklanıyorsa yabancı bir dili öğrenmeye daha azimli ve sabırlıdır. Toplumunun vazgeçilmez siyasal, kültürel ve ekonomik erk sahipleri, en azından kendi alanlarıyla ilgili bilimsel, teknolojik ve kültürel gelişmeleri izlemek, küresel anlamda dünyada olup biten gelişmeleri zamanında fark etmek ve şartların gereğini yaparak saygınlıklarını korumak için çok açık bir şekilde yabancı dillere gereksinim duymaktadırlar. Dünyanın en iyi dil okuluna gitmek, çok yetenekli özel öğretmenlerden ders almak bile eğer bu işi öğrenmek için gereken sabır, kararlılık ve çaba gösterilmezse herhangi bir yabancı dilin öğrenilmesini sağlayamaz (Yolcu, 2002, s. 21).

Yabancı bir dilin öğrenilmeye karar verilmesi ve bu isteğin sürdürülebilir olmasını sağlamak için kişinin motivasyon kaynakları belirleyici bir rol oynamaktadır. Yabancı dil öğrenmeye iten güç ve ihtiyacın yoğunluğuna göre öğrenme süreci şekillenmektedir.

Kişinin öğreneceği dile olan tutkusu öğrenme sürecini başlatır. Bu isteğin ortaya çıkmasından sonra da hedefe ulaşmak için sarfedilen çaba ve girişimler de kişinin motivasyon durumunu belirler.

Meslek olarak yabancı dil öğretmenliği yapmaya karar veren bireylerin ise dil yetilerini geliştirebilecekleri bir eğitim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Kişinin, hangi dilin öğretmenliğini yapacağı da bu süreçte etkili bir unsurdur. Ülkemizde ve dünyada geçerliliğini koruyan bir dilin öğretmenliğini yapmak motivasyonu artıran faktörler arasındadır.

Öğretmen adaylarının eğitim süresince motivasyonu etkileyen faktörleri aşağıdaki başlıklar altında inceleyeceğiz;

2.4.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon, çevresel faktörlerin etkisinden bağımsız olarak kişinin ihtiyaç duyduğu istekleri gerçekleştirme tutkusudur. Kimsenin yönlendirmesi olmadan kişinin kendi içinde oluşturduğu motivasyon, yaratıcılığı ve sürekli gelişmeyi kalıcı kılmaktadır.

Öz iradeyle atılan adımlar sonucunda elde edilen başarıların verdiği tatmin duygusu bireyi cesaretlendirerek motivasyonunu olumlu yönde etkiler. İçsel motivasyonunu oluşturan durumlar; kişide merak duygusunu oluşturup hedeflerine ulaşması için gerekli stratejileri oluşturma konusunda yaratıcı olmasını sağlar.

İçsel motivasyonu artıran faktörler arasında yer alan başlıca durumlar şu şekildedir; İstekli olma, kendini değerli hissetme, sabırlı olma, başarıma duygusu, kendini geliştirme isteği, halinden memnun olma, umudunu kaybetmeme.

Yabancı dil öğretmen adaylarının eğitiminde ise motivasyonun merkezi bir rolü vardır. Kariyerlerini başarılı temeller üzerine kurmaları aldıkları eğitimin kalitesine bağlıdır. Öğretmenliğini yapacakları dilin gerektirdiği yetileri edinmek için yeterince motive olan birey, eksiklerini gidermek için girişimlerde bulunacaktır. İçsel motivasyon durumunu

oluşturan temel unsurlardan biri de öğretmen adayının; yabancı dile olan tutkusu, dil yetilerini geliştirme isteğidir.

Kişinin öncelikleri arasında başarılı olmanın verdiği memnuniyeti ve gururu yaşamak vardır. Başkaları tarafından ödüllendirilmek veya kişilerin algısında olumlu izler bırakmak gibi kaygıları yoktur. İçsel motivasyon, öğretmen adaylarının eğitimi süresince edindiği bilgi ve deneyimden zevk almasını sağlar.

Öğretmen adaylarının eğitiminde; seçtikleri yabancı dilin geçerliliği, uygulanan eğitim stratejileri, dil yetilerini geliştirme olanaklarının yeterli olması gibi faktörler içsel motivasyonun olumlu yönde olmasını sağlar. Yabancı dilde konuşma, dinleme, yazma, okuduğunu anlama yetilerinin ileri derecede olduğunu fark eden öğretmen adayı; mesleğine karşı aidiyet duygusu geliştirir ve kendisiyle gurur duymaya başlar.

Ders müfredatlarının öğretmen adaylarının aktif katılımını sağlayacak şekilde düzenlenmesi, eğitmenlerin alanında uzman kişilerden oluşması gibi faktörler de öğretmen adaylarının içsel motivasyonunu artıran faktörler arasındadır.

İçsel motivasyon kendi içinde üç aşamada incelenmiştir; ‘Bilmeye yönelik içsel motivasyon’, ‘Başarmaya yönelik içsel motivasyon’, ‘Yaşamaya yönelik içsel motivasyon’.

2.4.1.1. Bilmeye Yönelik İçsel Motivasyon

Kişinin bilgi edinme, deneyimlerini artırma ihtiyacı bilmeye yönelik içsel motivasyonu oluşturur. Eğitim hayatında başarıyı ve verimi artırmayı sağlayan temel nokta ise öğrenme isteğinin oluşmasıdır. Bilgi almayı gönüllü olarak isteyen topluluk; kendini geliştirmek, yeni deneyimler edinmek, uzman kişilerin birikimlerinden faydalanmak ister.

“Her alanda olduğu gibi motivasyon, yabancı dil eğitimi alanında da yabancı dilin öğrenilmesi sürecinde ‘başarının anahtarı’ olarak nitelendirilmektedir” (Brown, 1980; akt. Apeltauer, 1997, s. 111).

Yabancı dil öğretmenliği yapmaya karar veren kişi, dil yetilerini geliştirme çalışmalarını tüm hayatına yaymalıdır. Bir dilin yapısına her yönden hâkim olabilmek için merak ve araştırma duygusu oluşturan motivasyonu sağlamak büyük önem taşımaktadır. Bu

noktada kişinin eksiklerini saptayıp bilmeye yönelik girişimlerde bulunması kariyer hayatında başarıyı yakalaması adına gerekli bir adımdır.

2.4.1.2. Başarmaya Yönelik İçsel Motivasyon

İçsel motivasyonun harekete geçirdiği duyguların sonucunda kişi başarmayı hedefler. Hedeflerine ulaşmak için sorumluluk alma bilincinde olan birey, içsel motivasyon durumu sayesinde zorlukların üzerinden gelebilir.

Bir işi başarmanın sonucunda kişinin hissettiği duygular ise içsel motivasyonu artıran faktörler arasında yer almaktadır. İçsel motivasyonu sağlayan başlıca duygu durumları şu şekildedir; değerli hissetme, olumlu bakış açısı, kendisiyle gurur duyma, saygınlık kazanma, yeterlilik duygusu...

“İçsel motivasyon bakış açısına göre, işgörenler işin kendisi tarafından motive olurlar. Burada kişinin davranışını düzenleyen dışsal kontrol yoktur. Bu tür bir motivasyon durumu, kişinin kendi yeteneklerini ortaya koyma deneyimi olarak nitelendirilebilir” (Brief ve Aldag, 1976, s. 497).

İçsel motivasyonda kişi, somut ödüller elde etme peşinde değildir. Başarının getirdiği maddi olanaklardan çok kişinin kendisini tatmin etmesi, gayretlerinin amacına ulaşmasını fark etmek, istek ve arzularının gerçekleşmesinin sonucunda kendisiyle gurur duymak gibi manevi duygular ön plandadır.

Eğitim aşamasında olan yabancı dil öğretmen adayları ise içsel motivasyon durumlarını oluşturdıkları takdirde başarılı olmak adına karşılarına çıkan sorunlarla başa çıkma stratejileri geliştirirler. Ülkenin ekonomik ve politik şartlarından dolayı bazı yabancı diller açısından iş olanakları kısıtlı olmasına rağmen içsel olarak kendini motive eden öğretmen adayı karamsarlığa kapılmadan üretmeye ve gelişmeye açık olacaktır.

2.4.1.3. Uyarım Yaşamaya Yönelik İçsel Motivasyon

“Öğrenme veya bir davranışın kazanılması, hoşlanma, tat alma, haz duyma gibi içe yönelik eğilimlerden hareketle, herhangi bir zorlama olmaksızın kazanılır” (Middleton ve Spanisli, 1999; Raffini, 1996, s. 3; Johnson ve Johnson, 1985, s. 260).

İçsel motivasyonla oluşan eğilimlerin gerçekleşmesi de kişinin motivasyonunu artırarak girişimlerinden dolayı memnuniyet içerisinde olmasını sağlar. Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyonda kişi, içsel motivasyon durumlarını sonuca ulaştırıp başarı heyecanını yaşamak ister. Bu motivasyon biçiminde kişinin duygu ve düşüncelerinin davranış biçimine dönüşmesi söz konusudur.

Bu bağlamda uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyonunu oluşturan yabancı dil öğretmen adayları da başarılı bir kariyere sahip olmak için girişimlerde bulunur. Eğitimini tamamlayıp meslekte başarıyı yakalama heyecanı içerisinde olan öğretmen adayları, kendinden gurur duyacağı projelerde yer alma gereksiniminde olarak olumlu içsel motivasyon durumları geliştirir.

2.4.2. Dışsal Motivasyon

Dışsal motivasyon, dışsal ödüller (statü, takdir edilme veya terfi vb.) tarafından yönlendirilen faaliyetlerin varlığı ile ortaya çıkmaktadır. Dışsal motivasyon, sonuç elde edebilmek için yapılan aktivitelerde ortaya çıkar. Dışsal motivasyon, içsel motivasyonun aksine aktiviteden zevk duyma yerine aktivitenin faydalarına odaklıdır (Deci, 1972, s. 113).

Dışsal motivasyonu artıran faktörler arasında kişinin girişimleri sonucunda elde edeceği somut kazanımlar yer almaktadır. Kişinin motivasyonunu sağlayan mutluluk, memnuniyet, tutku, değerli hissetme gibi durumlar ikinci planda yer almaktadır. Bireyin önceliği arasında ekonomik açıdan elde edeceği kazanımlar, statü atlamanın getireceği faydalar, çevresi tarafından takdir toplamak gibi hedefler bulunmaktadır.

“Dışsal motivasyon araçları; sosyal motivasyon araçları ve örgütsel araçlar olmak üzere iki farklı boyutta incelenmektedir (Mottaz, 1985, s. 366)”.

Dışsal motivasyonu oluşturan sosyal araçlar, kişinin çevresi tarafından olumlu algılanması üzerine oluşturulan durumları içermektedir. Kişi, içerisinde bulunduğu toplum ile sürekli iletişim halindedir.

Başarıları desteklenen, zor zamanlarında ise yardım edilen bir ortamda bireyin dışsal motivasyonu da olumlu yönde etkilenmiş olur. Bu açıdan eğitim, iş ve özel hayatta kişilerin etkileşim halinde olduğu insanlar çok önemlidir. Sürekli olumsuz davranışlara maruz kalan kişiler, toplumdan kendisini soyutlamaya başlar ve agresif bir kişiliğe sahip

olmasına neden olur. Örgütsel motivasyon araçları ise genellikle kişinin çalıştığı kurumun yönetim politikasını içermektedir.

Kişinin iş yaşamındaki dışsal motivasyonunu etkileyen faktörler ise şu şekildedir; Yüksek ücret alma, terfi alma hakkı, gelişmiş sosyal olanaklar, adaletli ücret politikası, meslektaş ve yöneticilerin yaklaşımı.

Eğitimi aldığı dilin Türkiye'de ve dünyadaki durumu, iş olanakları, dilin sosyal kültürel ve ekonomik alanlardaki rolü, yabancı dili öğrendiği kurum, ders içerikleri, öğretmenin ders anlatma stratejileri ve kullandığı ders materyalleri, öğretmenin bilgi ve deneyimi, akademik kadronun tutumu, sınıf ortamı, kişinin yaşadığı toplum içerisinde okuduğu bölümle ilgili algısı gibi faktörler kişinin dışsal motivasyon durumunu etkilemektedir.

Bireyin eğitimi aldığı yabancı dil sayesinde ekonomik anlamda birçok fırsatlar elde edeceğini düşünmesi içsel motivasyonu azaltan durumların etkisini azaltabilmektedir. Eğitim süresince yabancı dile karşı olan ilgi azalsa da, kariyer anlamında elde edeceği kazanımlar düşünülerek dışsal motivasyonu artıran durumlar oluşturabilir.

2.4.3. Yabancı Dil Eğitiminde Motivasyon Kuramları

2.4.3.1. Dörnyei'nin Hedef Dil Öğrenimindeki Motivasyon Taslağı

Motivasyonun yabancı dil öğrenimi üzerine etkisine dair yapılan birçok araştırmada kişi psikolojisine dair bulgulara ulaşılmıştır. Motivasyon ile ilgili en sık kullanılan kaynak ise Dörnyei'nin çalışmalarıdır.

Dörnyei'nin hedef dil öğrenimindeki motivasyon taslağındaki unsurlar şu şekildedir; (2001, s. 18)

Dil Seviyesi:

Öğrenilmekte olan dilin ekonomik, sosyal, kültürel alanlardaki konumu, dilin aktif olarak kullanıldığı ortamlar, dilin ülkemizde ve dünyada geçerliliği gibi durumlar dil seviyesini belirleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bütünleştirici motivasyon, kişinin öğrendiği dilin kültürünü tanıma konusunda girişimlerde bulunmasını sağlar.

Yabancı dilin konuşulduğu topluma ait kültürel değerleri benimseyen bireyin motivasyonu olumlu yönde etkilenir. Araçsal motivasyon ise kişinin öğrenmekte olduğu

dilin kendisine sağlayacağı kazanç, başarı ve fırsatları içermektedir. Kişinin mesleki kariyerinde başarılı olma isteği, statü sahibi olma arzusu gibi ihtiyaçları dil öğrenme sürecinde moralini yükseltir.

Öğrenci Seviyesi:

Dil eğitimi süresince kişinin gelişimi sonucunda ulaştığı seviye kişinin motivasyon durumunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Birey, dil yetilerinin geliştiğini fark ettiğinde öz güveni yerine gelir, eğitim sürecindeki hevesinin artmasına vesile olur. Kişinin yabancı dildeki hakimiyeti, kelime dağarcığı, dilin gerektirdiği bilgi ve yetiler, dili sözlü ve yazılı alanlarda kullanabilme yetisi öğrencinin seviyesini belirleyen unsurlar arasındadır.

Derse Özel Motivasyonel Bileşikler:

Yabancı dil eğitiminde ders içerikleri, kullanılan materyaller, eğitim stratejileri, ders içi etkinlikler derse özel motivasyonel durumları oluşturmaktadır. Derslerin ilgi çekici olması, öğrenilen bilgilerin faydalı ve dil yetilerini geliştirmeye yönelik olduğu düşüncesi bireyin aldığı dil eğitiminden tatmin olmasını sağlar.

Öğretmene Özel Motivasyonel Bileşikler:

Dil eğitiminde öğretmenin yaklaşımı, ders anlatma stratejileri, kişilik özellikleri öğrencinin motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Öğretmenlerin, dil öğrenme sürecindeki öğrencileri cesaretlendirmesi, eksiklerini gidermeye yönelik içerikler oluşturması, destek ve yardım konusunda samimi bir davranış biçimi geliştirmesi sınıf ortamındaki motivasyonu artıran faktörler arasındadır. Yabancı dil öğretmeni olmak isteyen bireylerin, öğretmenlerini rol model olarak görmesi ve çalışmalarından olumlu geri bildirimler alması kendini değerli hissetme, umutlu ve istekli olma gibi içsel motivasyon durumlarını ortaya çıkarır.

Gruba Özel Motivasyonel Bileşikler:

Dil eğitiminin gerçekleştiği sınıf ortamı kişinin motivasyon durumunu belirleyen faktörler arasındadır. Dil seviyesi başarılı, öğrenmeye istekli, başarılı olma arzusunun hâkim olduğu bir sınıf ortamında eğitim gören kişi; sınıfın ortalama seviyesinin gerisinde kalmamak için kendisini geliştirme ve bilgilerini tazeleme ihtiyacında hisseder. Sınıf ortamında yardımlaşma, grup ve proje çalışmaları, ortak sunumlar, grupça belirlenen

ortak hedefler gruba özel motivasyon bileşikleri oluşturan durumlar arasında yer almaktadır.

2.4.3.2. Breen- Littlejohn ve Barbara Gross Davis'in Öğretme Stratejileri

Yabancı dil eğitiminde motivasyonu sağlayan öğretme stratejileri konusunda Breen-Littlejohn (2000) ve Barbara Gross Davis (1999), kapsamlı araştırmalar yaparak bu süreci olumlu yönde etkileyen önerilerde bulunmuşlardır. Dil eğitimini kapsayan öğretim stratejilerinin bazıları şu şekildedir;

İlgi Alanları ve Yetenekler:

Yabancı dil eğitim süresince sınıf ortamındaki öğrenci profiline göre ders içeriklerini oluşturmak motivasyonu artıran faktörler arasında yer almaktadır. Öğrencilerin dil seviyeleri, yetenekleri ve ilgi alanları dikkate alınarak hazırlanan müfredatlar ve ders materyalleri eğitim sürecinin zevkli ve verimli geçmesini sağlamaktadır.

Ders içinde sözlü becerileri geliştirmek amacıyla öğrenilen dili kullanmaya yönelik tiyatro, drama ve yarışmalar düzenlenebilir. Bu noktada öğretmenlerin, öğrencilerle arasında düzgün bir iletişim ağı kurması hedef kitlenin ilgi alanlarının saptanmasını sağlayacaktır.

Alıştırma ve Ödevler:

Yabancı dil eğitiminde bilgi ve deneyimleri, dil yetilerini ölçmeye ve geliştirmeye dayalı özgün ödevlerin verilmesi önem taşımaktadır. Özellikle kişinin yaratıcılığını ortaya çıkaran proje ve sunum ödevleri, kişinin bağımsızca dil yetilerini kullanma konusunda öğrencileri motive eder.

Karar Sürecine Katılma:

Dil eğitimi sürecinin hangi yöntem ve stratejilerle devam ettirilmesi gerektiği konusunda öğrencilerin görüş ve değerlendirmelerinin alınması hedef kitlenin değerli hissetmesini sağlar. Fikirlerine önem verildiğini hisseden bir sınıf ortamında, öğrenmeye yönelik motivasyon durumu ortaya çıkar. Bu süreç sayesinde öğrenciler yaşadığı sıkıntıları

paylaşarak motivasyonlarını bozan faktörleri ortadan kaldırmak adına destek isteyebilirler.

Geri Bildirim:

“Pekiştireç öğrenilen davranışın performansa dönüştürülmesinde harekete geçirici olarak rol oynar. Yani pekiştireç, öğrenilenlerin yapılması ve kullanılması için bireyi güdüler” (Ulusoy, 2002, s.203).

Öğretmenlerin; öğrencilerin istikrarlı çalışmaları, derse aktif katılımları, istenilen sorumlulukları yerine getirmesi gibi başarılarına karşı olumlu geri bildirimlerde bulunması derse olan ilgiyi artırmaktadır. Çaba ve gayretin fark edildiğini gören kişi, başarısını devam ettirme konusunda gereken cesareti gösterir.

Derslere ilgisini kaybeden öğrencilere karşı ise öğretmenlerin yapıcı bir dil kullanarak önerilerde bulunması gerekmektedir. Olumlu geri bildirimler kişide zorlukların üstesinde gelme gayretini göstermesini sağlar.

2.4.3.3. Motivasyonun Üç Farklı Bakış Açısı

Araştırmacılar tarafından motivasyon, üç farklı bakış açısı kapsamında değerlendirilmiştir. Yabancı dil eğitim sürecine de etkisi olan bu yaklaşımlar şu şekildedir: Bilişsel açıdan motivasyon, Davranışsal kuram açısından motivasyon, Yapısalcılık.

Bilişsel Açıdan Motivasyon:

Bilişsel kuramcılar öğrenmeyi, kişinin davranımda bulunma kapasitesinin gelişmesi olarak tanımlamış ve daha çok anlama, algılama, düşünme, duyu ve yaratma gibi kavramlar üzerinde durmuşlardır. Bilişsel kuramcılarının temel varsayımlarından birisi, öğrencilerin dışarıdan kaynaklanan olaylara ya da fiziksel koşullara değil, daha çok bu olayların yorumlama biçimlerine göre tepkide bulunduklarıdır (Selçuk, 2005, s. 213).

Bilişsel açıdan motivasyon durumunda birey, dış faktörlerin etkisinde kalmadan kendi istek ve arzuları doğrultusunda harekete geçer. İçsel motivasyon durumlarının geçerli olduğu bu süreçte kişinin öğrenme isteği kendini değerli ve yeterli hissetme ihtiyacından

ileri gelmektedir. Başkaları tarafından takdir edilme, övgü alma gibi çevresel etkiler ikinci planda yer almaktadır.

Yabancı dil eğitiminde bilişsel açıdan motive edilmiş öğretmen adayları, öğrendikleri dilin yapısını öğrenme konusunda meraklı olup sürekli araştırma yapma ihtiyacında olurlar. Tatmin ve yeterlilik duygularını içsel olarak yaşamak için dil becerilerini geliştirme çalışmaları yaparak sorumluluk alma bilincini oluştururlar.

Davranışçı Kuram Açısından Motivasyon:

“Davranışçılar, öğrenmenin oluşumunu büyük ölçüde dışsal etkenlere bağlarken, aynı doğrultuda motivasyonun oluşumunda da dışsal etkenleri vurgulamışlardır. Bu yaklaşım, öğrencilerin dıştan verilen uyarıcılar ile güdülenmesini önerir” (Selçuk, 2001, s. 212).

Davranışçı kuram açısından motivasyon durumunda bireyi harekete geçiren güç, çevresel faktörler tarafından sağlanmaktadır. Bireyin motivasyonunu artıran faktörler arasında takdir edilme, olumlu geri bildirimler, statü atlama, saygınlık, değer verilme gibi durumlar yer almaktadır.

Yabancı dil eğitim sürecinde öğretmen adayları, öğrendiği dilin faydalarına, iş olanaklarına ve yabancı dil bilmenin kazandıracağı sosyal statüye odaklanırlar. Ayrıca başarıları karşısında ödüllendirilen veya olumlu geri bildirimler alan öğretmen adaylarının gelecekteki mesleki kariyerlerine karşı olumlu bir bakış açısı geliştirirler.

Yapısalcılık Açısından Motivasyon:

Bireyi motive eden durumlar kişiden kişiye değişkenlik gösterir. Ancak bir toplumun kültürüne ait bireylerin ortak değerleri bulunmaktadır. Sosyal anlamda etkileşim halinde olunan ve ortak bir dilin konuşulduğu toplumun bir parçası olan birey, yaşadığı çevrenin özelliklerine göre değerlendirilir.

Konuşulan dil açısından değerlendirildiğinde kişi, yaşadığı yerde konuşulan ana dile karşı bir bağlanma duygusu hisseder. Ancak yabancı bir ülkede yaşayan bireyler için hem kendi ana dilini hem de yaşadığı toplumun dilini benimsemek ihtiyacını hisseder. Uzun süre yabancı ülkelerde yaşayan kişi, giderek yaşadığı toplumun dil ve kültürünü içselleştirmeye başlayabilir.

Bu çerçevede yurt dışında belli bir süre dil eğitimi almak, öğrenilmek istenilen dilin yapısını ileri seviyede deneyimlemek adına önemli olabilir. Bu deneyimin sonucunda edinilen beceriler ise kişinin motivasyonunu olumlu derecede etkileyebilir.

2.4.3.4. Dörnyei ve Csize'ın Dil Öğretiminde İçsel Motivasyon Önerileri

Yabancı dil öğrenme sürecinde olan kişinin dil edinme istek ve arzusunu içsel motivasyon durumları oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretmen adaylarının mesleki motivasyonunu etkileyen en önemli faktörlerden biri ise eğitim aldıkları kurumlardaki dil öğretmenleridir. Öğretmen adayları, eğitimleri süresince kariyerlerini devam ettirmeye karar verdikleri yabancı dile karşı olan tutum ve değerleri oluşturmaları önem taşımaktadır.

Bu bağlamda Dörnyei ve Csize'ın sınıf ortamındaki içsel motivasyonu artırmaya yönelik yabancı dil öğretmenlerine sundukları öneriler şu şekildedir (Akt. Brown, 2000, s. 81);

- Kişisel davranışlarınızla bir örnek oluşturun.
- Rahat bir sınıf atmosferi oluşturun.
- Etkinlikleri doğru şekilde sunun.
- Öğrencilerle iyi bir ilişki geliştirin.
- Öğrencilerin yabancı dile özgüvenini artırın.
- Yabancı dil derslerini ilginç hale getirin.
- Öğrenciyi otonomiye teşvik edin.
- Öğrenme sürecini kişiselleştirin.
- Öğrencilerin hedefe yönelik duygularını artırın.
- Öğrencileri hedef dilin kültürüyle tanıştırın.

Öğrencilerin içsel motivasyonunu etkileyen faktörler arasında hedefleri, beklentileri, psikolojik ihtiyaçları, bilgi alma kapasitesi gibi kişiye göre değişebilen unsurlar yer almaktadır. Yabancı dil öğretmenlerinin yaklaşımları, özgün materyal kullanması, öğrenci odaklı ve dil becerilerini geliştirecek eğitim modellerini takip edip uygulaması, sınıfın karakteristik yapısına göre stratejiler üretmesi hedef kitlenin içsel motivasyon durumunu oluşturmalarını sağlar. Ders içeriklerini ilgi çekici bulan kişi, beklentilerinin öğretmen tarafından anlaşıldığını fark edip dil edinme sürecindeki yaratıcılığını artırmaya yönelik girişimlerde bulunur.

Öğrencilerin motivasyonunu yükseltmek veya var olan motivasyon düzeylerini korumak, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Etkili sınıf yönetimi becerisine sahip öğretmenlerin, öğrenmeye ayrılmış, olan süreyi verimli olarak değerlendirmeleri, öğrencilerin akademik başarısı ve öğrenme motivasyonları açısından çok büyük önem taşımaktadır (Gürkan ve Gökçe, 1999, s. 166).

İkinci dile olan değer ve tutumun olumlu yönde gelişmesi öğrencinin başarma inancını artırarak eğitim materyallerini doğru bir şekilde içselleştirmesine vesile olur.

Yabancı dil öğretmenlerinin olumlu ve cesareti artıran geri bildirimleri, dil öğrenme sürecindeki öğrencilerde aidiyet duygusu, değerli hissetme, gurur duyma, tatmin olma gibi içsel durumları oluşturur.

Sınıf içinde öğrenilen dilin aktif olarak kullanılabileceği ortamlar yaratmaya yönelik grup çalışmalarının gerçekleştirilmesi öğrenciler arasında beraberlik duygusunun oluşmasını sağlar. Öğrencilerin, ortak hedef ve tutumlar belirlemesi neticesinde çalışmalarını sürdürmesi öğrenme sürecini özendirici hale getirir.

2.4.3.5. ARCS Motivasyon Modeli

ARCS Motivasyon Modeli'nin uygulandığı eğitim sisteminde öğrencilerin ilgisini çekmeye yönelik özgün stratejiler kullanarak olumlu yönde uyarılmaların sağlanması hedeflenmektedir. Yabancı dil öğrenme sürecinde uygulanan bu modelin amacı, öğrencinin eğitim hayatı boyunca edindiği bilgilerden dolayı kendini yeterli hissedip doyuma ulaşmasıdır.

ARCS motivasyon modelinin uygulandığı bir eğitim sürecinde, hedef kitlenin motivasyonunu artırmaya yönelik stratejiler uygulanmaktadır. 'Dikkat', 'Uygunluk', 'Güven' ve 'Doyum' gibi unsurları barındıran 'ARCS' motivasyon modeli, eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik öneriler sunmaktadır.

Öğrencinin öğrenmeye ve başarmaya yönelik motivasyonu, profesyonel eğitim programlarında önemi çoğu zaman göz ardı edilen bir unsurdur. Oysa eğitim alan kişilerin motivasyonu eğitim programlarının en kritik bileşenidir. En iyi biçimde tasarlanmış ve uygulanmış olan eğitim programlarının dahi başarısız olmasındaki tek sebep programı alan öğrencilerin düşük motivasyonudur. Öğrenci motivasyonunu arttırmak ve dersin kalitesini yükseltmek için ARCS motivasyon stratejileri üzerinde

durulmalı ve dersin içeriğine göre strateji basamakları tek tek göz önünde bulundurulmalıdır. ARCS motivasyon modeli: dikkat, ilişki (uygunluk), güven ve tatmin (doyum) ifadelerini içermektedir (Çevikoğlu, 2006, s. 21).

ARCS MODELİ STRATEJİLERİ			
DİKKAT (Attention)	UYGUNLUK (Relevance)	GÜVEN (Confidence)	DOYUM (Satisfaction)
Algısal Uyarılma	Yakınlık-Aşinalık	Başarı Beklentisi	Doğal Sonuçlar
Araştırmaya Yönelik Uyarılma	Hedefe Yönelme	Güç Sınama Durumu	Olumlu Sonuçlar
Değişkenlik	Güdü Uygunluğu	Destekleme Durumu	Eşitlik

2.4. Keller'ın Motivasyon Kuramı

(Kaynak: <http://kellerinmotivasyonkurami.blogspot.com>)

Dikkat:

ARCS motivasyon modelinin ilk basamağı olan 'Dikkat', ders süresince öğrencinin derse olan ilgisini sürdürme becerisini kapsamaktadır. Öğretmenin bu süreçte önemli bir rolü vardır. Uygulanan müfredat, ders materyalleri, öğretmenin tutumu ve ders anlatma yöntemi, özgün eğitim stratejileri sınıf ortamındaki dikkati sağlayan faktörler arasında yer almaktadır.

Dikkat stratejisini oluşturan üç unsur vardır. Bunlardan ilki 'Algısal Uyarılma'dır. Bu uyarılda sınıf ortamında şaşkınlık yaratacak, sürprizlerin olduğu bir ortam yaratılmaktadır. Ders içeriğine uygun beklenmedik etkinliklerin (münazara, yarışma, ...) uygulanması bireyin derse ilgisini artırır. Diğer dikkati artıran bir unsur ise 'Araştırmaya Yönelik Uyarılma'dır. Öğrencilerin yaratıcılığını artırmaya yönelik alıştırma ve projelerin verilmesini içermektedir. Ders içinde öğrencilerin merak ve araştırma duygusunu uyandıracak sorular yöneltilecek öğrenci odaklı bir eğitim sisteminin uygulanması amaçlanmaktadır. Dikkati sağlayan diğer bir faktör ise 'Değişkenlik'tir. Ders materyallerinin, konu anlatım biçiminin hiç değişmediği derslerde monotonluğun beraberinde getirdiği ilgisizlik durumu ortaya çıkar. Değişik ders anlatma biçimlerinin

kullanıldığı derslerde birey yeniliklere adapte olma ihtiyacında olarak dikkati dağılmayacaktır.

Uygunluk:

Bireyin dersteki motivasyonunu etkileyen unsurlardan biri de derste öğrendiği bilgilerin faydalı olduğu düşüncesinde olmasıdır. Birey, eğitimi boyunca edindiği bilgi ve deneyimlerini ileriki hayatına taşıyabileceği fikrinde olursa öğrenme isteğini sürekli canlı tutar.

“Öğretmenin düzen sağlayıcılık rolü, amaç koyma ve amaçlara erişebilmek için yöntemler belirleme, yapı ve nitelik ölçülerinin belirlenmesi, sonucun değerlendirilmesini içermektedir” (Hesapçıoğlu, 1997, s. 258).

Ders içeriklerinin sosyal, kültürel ve idealindeki mesleki yaşamına bir etkisi olmadığını düşünen öğrenci profili için öğrenme süreci vakit kaybı olarak algılanabilir. Eğitim dönemi başlamadan önce öğretmenlerin ders içeriğinin amaçları ve kazanılması beklenen yetilerden bahsetmesi öğrencilerin beklentilerini belirlemesini sağlar. Ayrıca öğrencilerin ilgi ve yeteneklerin saptanmasından sonra ders materyallerinin belirlenmesi motivasyonu yüksek bir profilin ortaya çıkmasına vesile olmaktadır.

Güven:

Öğrencilerin başarıyı yakalama inançları kendilerine ve çevresine olan güven duygusunu oluşturmaktadır. Öğrencilere bilgi ve becerilerini sunma fırsatının verilmesi, başarıya ulaşmanın yollarından bahsedilmesi, sorumluluk alma bilincinin oluşmasına yönelik birtakım görevler dağıtılması güven duygusunu olumlu yönde etkileyen unsurlardandır. Eğitimcilerin olumlu geri bildirimlerde bulunması, öğrencinin gelişimi konusunda cesaret veren yaklaşımları güven duygusunun oluşmasında belirleyici bir rol oynamaktadır.

Doyum:

“Programın kazandırdıklarından öğrenci içsel tatmin duymalı ya da bir ödül almalıdır. Sertifika verilmesi, takdir edilmesi, maaş artışı ya da terfi olabilir. Doyum; öğrencinin içsel motivasyonu ve dışsal ödüllere gösterdiği tepkiyi ifade eder” (Çelik, 2003, s. 154).

Öğrenci, eğitim sürecinin sonucunda edindiği bilgileri uygulayabilme konusunda başarıya ulaştığında içsel ve dışsal pekiştiricilerin varlığına ihtiyaç duyar. Hedefine ulaşma sürecinde başarıya ulaşan birey içsel motivasyon durumları bakımından kendinden gurur duymaya ve değerli hissetmeye başlar, tatmin duygusunun verdiği hazzı yaşar. Dışsal motivasyonunu etkileyen geri bildirimler ise başarı sonucunda verilen ödül, sertifika ve yüksek puanlamalardır.

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerini kapsayan nitel bir çalışmadır. Çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının içsel- dışsal motivasyonlarını artıran ve azaltan faktörler tespit edilmiştir.

Olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bu olgularla günlük yaşantımızda çeşitli biçimlerde karşılaşabiliriz. Ancak bu tanışıklık, olguları tam olarak anladığımız anlamına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zeminini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 69).

Araştırma soruları, lisans eğitimi sürecindeki öğretmen adaylarının sahip oldukları motivasyonun nelerden etkilendiği ve ne gibi sonuçlar doğurduğunu ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmıştır. ‘Motivasyon’, günlük hayatta sıkça duyduğumuz ancak etki alanları konusunda detaylı bilgi sahibi olmadığımız bir kavramdır. Olgubilim deseni ile öğretmen adaylarının motivasyon durumlarını etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmada internette nitel araştırma yöntemlerinden biri olan e-posta yoluyla öğretmen adaylarıyla iletişime geçilmiştir. Fransızca öğretmenliği son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının yoğun çalışma takviminden kaynaklanan zaman sıkıntısı nedeniyle birebir görüşme yerine e-posta ile araştırma sorularını cevaplamaları uygun görülmüştür. Öğretmenlerinden izin alınıp sınıf ortamında araştırmayla ilgili temel bilgiler verilmesinin ardından araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmen adaylarının e-posta adresleri alınmıştır.

Herhangi bir zaman kısıtlaması olmadan öğretmen adaylarının müsait oldukları zaman dilimlerinde araştırma sorularını yanıtlamaları istenmiştir.

Meho, nitel veri kaynağı olarak kullanılan açık uçlu tarama (anket) ile e-posta arasındaki farka yönelik soruları şu şekilde yanıtlamıştır;

Çok doğru sorulan bu sorunun yanıtı aslında durumsallık veya araştırmacının durum ve olaylara yakın olmasında değil etkileşim ve iletişim sürekliliğindedir. Bir dizi açık uçlu sorudan oluşan tarama aracını katılımcı doldurur ve veri toplama süreci orada sona erer. Oysa, ilk bakışta açık uçlu taramaya benzerlikler gösteren e-posta temelli veri toplamada araştırmacı ve katılımcı arasındaki iletişim araştırmacının istediği kadar uzatılabilir, tipik bir yüz yüze görüşmede olduğu gibi bilgilerin türü çeşitlenebilir, araştırmacı yeni konuları gündeme getirebilir, belirli konularda ayrıntı isteyebilir, görüşme formunda istediği zamanda istediği yönde değişiklikler yapabilir. Görüldüğü gibi, bu açılardan bakıldığında yüz yüze görüşme ve e-posta ile görüşme arasında benzerlikler farklılıklardan daha fazladır (Meho, 2006, s. 1284).

E-posta ile veri toplama sürecinde, öğretmen adaylarının motivasyonunu etkileyen faktörleri saptamaya yönelik sorular hazırlanmıştır. Öğretmen adaylarının verdiği yanıtlarda belirsizlik ve eksiklikler saptandığı durumlarda iletişime geçilmiştir. Yüz yüze görüşmede olduğu gibi öğretmen adaylarının araştırma soruları dışında ek bilgi olarak vermek istedikleri bilgileri paylaşma esnekliği sağlanmıştır. Bazı soruların yanıtlarında kısa bilgi vermek isteyen katılımcılardan ayrıntı vermesi yönünde bir zorlama yapılmamıştır.

E-posta yoluyla veri toplamanın birçok olumlu tarafları bulunmaktadır. Gerek araştırmayı yapan gerekse araştırma çalışmasına katılım gösteren bireyler açısından vakitten büyük bir tasarruf edinilmektedir. Birebir görüşme yoluyla veri toplama aracında araştırmacı ses kayıt cihazına kaydettiği görüşme cevaplarının deşifresini yapmak zorundadır. Görüşme boyunca gereksiz kısımları saptayıp gerekli düzenlemeleri de yapması gerekebilmektedir. Araştırmaya katılan kişi ise birebir görüşme için vakit yaratma sıkıntısı içerisine girebilmektedir.

E-posta yoluyla veri toplama aracında ise katılımcılardan gelen cevapların yazılı metin halinde olması pratiklik açısından araştırmacı için birçok fayda sağlamaktadır.

Birebir görüşme esnasında, araştırma sorularını yönelten kişi istemedi de olsa bazı durumlarda objektif kalamayarak yorumlarda bulunabilir veya karşı tarafı etkileyecek jest ve mimikler kullanabilir. Bu gibi durumlarda araştırmaya katılanlar, düşüncelerini istedikleri gibi ifade etme konusunda çekinebilirler. E-posta yoluyla kurulan iletişimde ise birey, bağımsız bir ortamda kendi istediği zaman diliminde kimsenin etkisi altında kalmadan araştırma sorularını cevaplayabilmektedir.

Araştırma soruları belli bir mantığa dayalı olarak sıralanmıştır. Sorular, araştırmanın amacına yönelik hazırlanmıştır. Araştırma soruları öncesinde öğretmen adaylarının bireysel bilgilerini (yaş, mezun olduğu lisenin türü, Fransızca'yı nerede öğrendiği, vs.) öğrenmek amaçlı sorular yöneltilmiştir. Öğretmen adaylarının bölüm seçimi ve Fransızca dilinin geçerliliği gibi sorular başta sorularak Fransızca'ya olan bakış açısı saptanmak istenmiştir. Kariyer planlarını oluşturacak dile karşı olan tutumların paylaşılmasının ardından öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca motivasyonlarını etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak adına soru yöneltilmiştir. Bu noktada, katılımcıların deneyimlerinin paylaşılması amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının motivasyonla ilgili ifadelerinin ardından hassas konulardan biri olan iş bulma kaygısı konusunda soru yöneltilmiştir. Gelecekle ilgili bakış açılarının motivasyona etkilerinin ortaya çıkarıldığı araştırma sorusunun ardından yakın çevrenin ne gibi etkileri olduğu sorusu yöneltilerek içsel ve dışsal motivasyon arasındaki etkileşim saptanmak istenmiştir. Öznel yargıların ifade edilmesini amaçlayan soruların ardından motivasyonu artırmaya yönelik girişim ve öneriler edinme amaçlı sorularla özelden genele bir sistem oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının, kendi motivasyon durumlarından yola çıkılarak ne gibi çözüm önerileri getirebilecekleri konusunda düşünmeleri sağlanarak somut bir sonuca ulaşmaları amaçlanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümünde eğitim gören 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Görüşmeyi kabul eden katılımcılardan araştırma sorularından önce yaş, mezun olduğu lisenin türü (devlet, özel, meslek lisesi, vs.), Fransızca'yı nerede öğrendiği, ailede Fransızca bilen bireylerin olup olmadığı konularında bilgileri alınmıştır. Çalışma grubundaki öğretmen adaylarına ilişkin veriler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Çalışma grubuna alınan öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler

Değişkenler n=10		f	%
Mezun olduğu lise türü	Devlet	8	80
	Özel	2	20
Fransızcanın öğrenildiği yer	Lise	2	20
	Üniversite	8	80
Ailede Fransızca bilen	Var	2	20
	Yok	8	80

Tablo 1'de yer alan bilgilerde de görüldüğü gibi araştırmada gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmen adaylarının sayısı 10 kişidir. Katılımcıların 2'si dışında herkes devlet lisesinden mezun olmuştur. Sadece 2 kişi Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği lisans eğitimine başlamadan önce Fransızca eğitimi görmüştür. Katılımcılardan iki kişinin aile üyelerinde Fransızca bilen vardır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma, Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerini kapsayan nitel bir çalışmadır. Öğretmen adaylarının motivasyonlarını olumlu veya olumsuz şekilde etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada internet üzerinden e-posta yoluyla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma soruları hazırlanmadan önce motivasyon üzerine yapılan tez çalışmalarının yöntem kısımları değerlendirilmiştir. Yazın taramasının yapılmasının ardından çalışmanın amacına yönelik araştırma soruları oluşturulmuştur. Sınıf ortamında öğretmen adaylarıyla biraraya gelip çalışma hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma soruları öğretmen adaylarına dağıtıldıktan sonra anlaşılmayan noktalar varsa açıklanabileceği belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının yoğun programlarından dolayı birebir görüşme yerine e-posta yoluyla verilerin toplanılması kararlaştırılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmen adaylarının e-posta adresleri alınmıştır.

Araştırmada yer alan görüşme soruları şu şekildedir:

- 1) Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?
- 2) Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?
- 3) Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)
- 4) Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?
- 5) Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?
- 6) Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)
- 7) Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

3.4. Verilerin Toplaması

Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmen adaylarının iletişim bilgileri alındıktan sonra e-posta adreslerine araştırma soruları gönderildi. Araştırma sorularından önce tez çalışması hakkında bilgi verilip katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı bildirildi. Tez araştırmasının amacı ve önemi ile ilgili açıklamalar yapıldı. E-posta ile iletilen araştırma sorularına 10 öğretmen adayı geri dönüş yaptı.

30 Nisan 2019- 30 Mayıs 2019 tarihleri arasında araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adayları soruların yanıtlarını e-posta yoluyla iletili. Görüşmede yer alan açık uçlu soruların yanıtları katılımcılar tarafından biçimlendirildi. Anlaşılmayan ve eksik bulunan noktalarda öğretmen adaylarıyla tekrar e-posta yoluyla iletişime geçildi.

Araştırma sorularından elde edilen veriler sonucunda motivasyon durumunu etkileyen ortak ve farklı faktörler tespit edilmiş, motivasyonu artıran ve azaltan durumların sebepleri tespit edilerek çözüm önerileri getirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Yöntem olarak nitel araştırma olgubilim deseninin uygulandığı çalışmada “içerik analizi” ve “betimsel analiz” yapılmıştır.

“Veriler dört aşamada analiz edilecektir: Verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 228).

Öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörler hakkındaki görüşleri kodlanarak (Ö.A.1, Ö.A.2...) bilgilendirmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonunda elde edilen veriler frekans ile ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının motivasyonlarını olumlu ve olumsuz etkileyen faktörler gruplandırılarak ayrı tablolarda sıralanmıştır. Gruplar altında sıralanan öğelerin kendi aralarındaki tutarlılığı incelenmiştir. Öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen durumlara ait ifadelerine yer verilerek elde edilen bulgular tanımlanmıştır. Çalışmalar sonunda elde edilen sonuçların geçerliliği tez danışmanı ile beraber teyit edilmiştir.

“Yer yer görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer verilerek yapılan betimlemeler zenginleştirilmiştir. Böyle bir yaklaşımda, okuyucunun elde edilen bilgilerle betimsel bir yaklaşımla tanıştırılması ve ortaya çıkan temalar altında bulguların düzenlenmesi söz konusudur” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 240).

Çalışmanın betimsel analiz kısmında ise araştırmaya katılan öğretmen adaylarının motivasyon durumlarını ifade eden görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Bu görüşlerden yola çıkarak öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörler tespit edilerek açıklamalar getirilmiştir.

BÖLÜM IV BULGULAR

Araştırma yöntemi bulgular bölümünde öğretmen adaylarının motivasyonunu artıran ve azaltan faktörler ele alınmıştır. Araştırma sorularından elde edilen sonuçlar detaylı bir şekilde incelenmiştir

4.1. Fransızca Öğretmenliği Lisans Programını Seçme Sebepleri

Araştırma soruları kapsamında öğretmen adaylarına, eğitim gördükleri lisans programını neden seçtikleri sorusu yöneltilerek bu durumun motivasyonlarını ne yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.1. Fransızca öğretmenliği lisans programı seçimini etkileyen faktörler	f
Fransızca Sevgisi	6
İkinci yabancı dil öğrenme isteği	3
Yabancı dile yatkınlık	2
İş olanakları	2
Sınav puanı	2
Bölümün akademik kadrosu	1
Öğretmen olma isteği	1

Öğretmen adaylarının Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı'nı seçmesinde etkili olan 7 farklı durum olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümün seçiminde en fazla etkili olan faktörün ise 'Fransızca sevgisi' olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının Fransızcaya olan tutkusu motivasyonlarını artıran durumları oluşturmuştur.

İkinci bir yabancı dil öğreniminin sağlayacağı faydaların öngörülmesi de öğretmen adaylarının seçiminde etkili olmuştur.

‘Yabancı dile yatkınlık’, ‘İş olanakları’, ‘Bölümün akademik kadrosu’, ‘Sınav puanı’, ‘Öğretmen olma isteği’ gibi faktörler de öğretmen adaylarının kararını etkileyen faktörler arasında yer almıştır.

Öğretmen adaylarının bölüm seçimleri ile ilgili ifadelerinden bazıları şu şekildedir;

Ö.A.5 “*Fransızcaya hep bir ilgim vardı, bu dili öğrenmek istiyordum. Ülkemizde zaten yabancı dil olarak çoğunlukla İngilizce öğrenilip konuşuluyor. Ben de fark yaratmak ve kariyerimde avantaj sağlayacağını düşündüğüm için Fransızca’yı seçtim.*”

Ö.A.6 “*Fransızca’yı öğrenme isteği ve arzumun yanında bölümün akademik kadrosu da bu seçimimde etkili oldu.*”

Ö.A.9 “*Fransızcaya karşı duyduğum aşırı ilgi ve alâka bölüm seçiminde etkili oldu. Sık sık Fransızca şarkı dinliyordum. Halalarım Belçika’dan ziyaretimize geldiklerinde Fransızca aksanlarına hayran kalmam, bu dili öğrenme konusunda beni iyice hırslandırdı.*”

Ö.A.10 “*İngilizceye ek bir dil öğrenmek istiyordum, Fransızca alanında iş olanakları daha çok olduğu için bu bölümü seçme kararı aldım.*”

Öğretmen adaylarının ‘Fransızca Öğretmenliği’ bölümünü seçmelerinde etkili olan faktörler hakkında kullandıkları ifadelerin çoğu Fransızca sevgisi, dile olan yatkınlıkları, iş olanaklarının artması yönündedir. Fransızca öğrenme tutkusunun bölüm seçiminde etkili olan başlıca faktörlerden biri olduğu söylenebilir. İkinci bir yabancı dil öğrenme isteği öğretmen adaylarının motivasyonunu olumlu yönde etkilemiştir. Sosyal çevrede, kariyer yaşamında Fransızca bilmenin avantajlarından faydalanma gibi düşünceler bölüm seçiminde motive edici faktörler arasında yer almaktadır. Aile ve yakın çevresinde Fransızca bilen kişilerin olması öğretmen adaylarında Fransızca sevgisinin oluşmasını sağlayarak bu bölümü seçme kararı almalarında etkili olmuştur. Ayrıca Fransızcanın yabancı dil olarak okutulduğu bir lisede eğitim gören öğretmen adayları, bu dile karşı olan yetilerini geliştirme amacıyla bu bölümü seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında sadece bir kişi, öğretmen olma isteğinden bahsetmiştir. Nitelikli dil öğretmenleri yetiştirmeyi amaçlayan bir bölümde eğitim gören öğretmen adaylarının neredeyse tamamı Fransızca dilini öğrenme sürecine odaklandıkları, öğretmenlik mesleğini yapma istekleri yönünde bir ifade kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sınav puanı dolayısıyla zorunlu olarak bu bölümü seçen öğretmen adaylarında ise motivasyon düşüklüğüne bağlı olarak lisans eğitimi boyunca isteksiz bir tutum içerisinde oldukları ifade edilmiştir.

4.2. Fransızcanın Türkiye’deki Geçerliliği Hakkındaki Görüşler

Öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörlerden biri de Fransızcanın ülkemizdeki yeridir. Dilin geçerlilik derecesi öğretmen adaylarının kariyer hedeflerini ve gerçekleştirmek istedikleri projeleri doğrudan etkilemektedir. Öğretmen adaylarının Fransızcanın geçerliliği hakkında düşünceleri alınarak bu durumun motivasyonlarını ne yönde etkilediği saptanmıştır.

Tablo 4.2. Fransızcanın Türkiye’deki geçerliliği hakkında görüşler	f
Fransızcanın yaygın ve kullanışlı bir dil olması	7
Fransızcanın geçerliliğini kaybetmesi	3
Fransızcanın kısmen geçerli olması	1

Araştırma kapsamında katılım gösteren öğretmen adaylarından 3 kişi, Fransızcanın geçerliliğini kaybettiği ifadesini kullanmıştır. Bu düşüncede olan öğretmen adaylarının motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiği saptanmıştır. Öğretmen adaylarında gelecek kaygısı, ümitsizlik gibi motivasyon azaltan durumların olduğu söylenebilir. Fransızcanın geçerli bir dil olduğunu düşünen öğretmen adaylarının ise motivasyonu olumlu yönde etkilenmiştir. Fransızca bilmenin beraberinde getireceği fırsatların bilincinde olan öğretmen adayları, kendilerini şanslı hissettikleri yönünde ifadeler kullanmışlardır.

Öğretmen adaylarının Fransızcanın Türkiye’deki geçerliliği hakkındaki düşünceleri şu şekildedir;

Ö.A.1 *“Fransızcanın ülkemizdeki geçerliliğini kaybettiğini düşünüyorum. Mesleki hayatımda bu durumun olumsuz yansımaları olacağını düşünüyorum.”*

Ö.A.2 *“Ülkemizde, Fransızcanın geçerliliğini yitirdiğini düşünüyorum. Bu durum mesleki kariyerimi olumsuz yönde etkileyeceğinden dolayı yurt dışı fırsatlarını değerlendirmeyi düşünüyorum.”*

Ö.A.4 *“Fransızcanın Türkiye’de ayrı bir yeri olduğunu düşünüyorum. Fransız okulları, Fransız şirketleri, İstanbul Fransa Başkonsolosluğu gibi önemli kurumlarda çalışma imkânımızın olması mesleki motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.”*

Ö.A.6 *“Küresel dünyanın ihtiyaçlarından biri de insanların birden fazla dil konuşabilme yetisidir. Türkiye’de Fransızca bilmenin birçok avantajı olduğunu düşünüyorum.”*

Ö.A.10 *“İş ilanlarına sürekli bakan biri olarak Fransız şirketlerin veya ikinci dil olarak Fransızca tercih eden birçok şirketlerin olduğunu farkındayım. Bu durum motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.”*

Fransızcanın ülkemizde ve dünyada geçerli bir dil olduğu yönünde ifadeler kullanan öğretmen adaylarının gelecek kaygısı yaşamadıkları ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu Fransızcanın geçerli bir dil olduğu yönünde ifadeler kullanmışlardır. Fransızca bilmenin avantajlarından faydalanacağını düşünen öğretmen adayları, gelecekle ilgili olumlu bakış açıları geliştirerek kendilerini motive etme yönünde davranış biçimleri geliştirmişlerdir. Fransızcanın geçerliliğini kaybettiğini düşünen öğretmen adaylarının ise kendilerini çaresiz hissederek gelecek kaygısının beraberinde getirdiği motivasyon düşüklüğünü yaşadıkları tespit edilmiştir. Fransızcanın önemini kaybettiği algısında olan öğretmen adaylarının Fransızcaya olan ilgilerinin azaldığı ve eğitimi aldıkları bölüme karşı olumsuz bakış açıları geliştirdikleri sonucuna varılabilir.

Öğretmen adaylarından sadece bir kişi Fransızcanın kısmen geçerli olduğu yönünde ifade kullanmasına rağmen motivasyonunun olumsuz yönde etkilenmediğini dile getirilmiştir.

4.3. Lisans Eğitimi Boyunca Motivasyonu Etkileyen Faktörler

4.3.1 Öğretmen Adaylarını Motive Eden Durumlar

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, katılımcıların motivasyonlarını etkileyen faktörleri ortaya çıkarmıştır. Öğretmen adaylarının motivasyonunu artıran faktörler “içsel” ve “dışsal” olarak iki ana başlıkta incelenmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmen adaylarının içsel motivasyon kaynakları

Sıra No.	Kodlanmış içsel motivasyon kaynakları	f
1	Fransızca sevgisi	8
2	Yeni bir dilde kendini ifade etme tutkusu	6
3	Profesyonel hayatta başarıyı yakalama inancı	5
4	Kendini geliştirme arzusu	5
5	Zorlukların üstesinden gelme gayreti	4
6	Mesleki heyecan	4
7	Sabırlı olmak	3
8	Merak duygusu	3

Öğretmen adaylarının kodlanmış 8 içsel motivasyon kaynağı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının motivasyonu artıran ortak faktörler incelendikten sonra motivasyon kaynaklarının frekansları belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının içsel motivasyonunu artıran unsurlar arasında Fransızca sevgisi, eğitmenlerine olan güven, kendini geliştirme arzuları, zorlukların üstesinden gelme gayretleri, profesyonel hayatta başarıyı yakalama inancı, yeni bir dilde kendini ifade etme tutkusu, sabırlı olmak, mesleki heyecan, merak duygusu yer almıştır.

Öğretmen adaylarının içsel motivasyonlarına ilişkin kullandıkları ifadelerin bazıları şu şekildedir;

Ö.A.3 “Fransızca seviyemin gayet iyi derecede olduğunu farkındayım, birçok özel okulda rahatça iş bulabileceğimi düşünüyorum.”

Ö.A.4 “Ana dili Fransızca olan insanların aksanını duymak ve onlarla iletişim halinde olmak bile beni motive etmeye yetiyor.”

Ö.A.6 “Küresel dünyanın ihtiyaçlarından biri de insanların birden fazla dil konuşabilme yetisidir. Türkiye’de Fransızca bilmenin birçok avantajı olduğunu düşünüyorum. Fransızca konuşabilme ve yazabilme yetisine sahip olduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bu dili bilmenin hayalimdeki birçok kapıyı açmasına vesile olacağını bilmem motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.”

Ö.A.9 “Fransızca dilinde iş bulma kaygısı yaşadığım zamanlarda daha çok çalıştım. Bu lisana karşı hissettiğim tutkunun ileride yaşayabileceğim zorlukları aşmamda fayda sağlayacağını düşünüyorum.”

Öğretmen adaylarının tamamına yakını Fransızcaya karşı geliştirdikleri olumlu bakış açıları sayesinde içsel motivasyon kaynaklarını oluşturmuşlardır. Fransızca sevgisi, yeni bir dilde kendini ifade etme arzusu öğretmen adaylarının içsel motivasyonunu olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Bu faktörler öğretmen adaylarının dil yetilerini geliştirme, araştırma ve merak duygusu, başarıma inancı gibi motive edici durumları ortaya çıkarmıştır. Fransızca kendini ifade etme yetisini kazanma adına gayret içerisinde olan öğretmen adaylarının sosyal hayatta farkındalık yaratacakları yönünde düşünceleri bulunmaktadır. Ayrıca Fransızca bilmenin kariyer hayatında birçok fırsatları beraberinde getireceği yönündeki bakış açılarının da içsel motivasyonu artıran faktörlerin kaynağını oluşturduğu söylenebilir. Eğitimini aldıkları bölüme karşı aidiyet duygusu güçlü olan öğretmen adaylarında sabırlı olma, zorluklara karşı mücadele etme, kendini geliştirme arzusu gibi motivasyon artırıcı durumlar ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.4. Öğretmen adaylarının “dışsal” motivasyon kaynakları

Sıra No.	Kodlanmış dışsal motivasyon kaynakları	f
1	Öğretmenlerin desteği	9
2	Öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri	7
3	Fransızca bilmenin saygınlık uyandırması	6
4	Aile ve arkadaş desteği	6
5	İş olanakları	5
6	Yeni bir dil öğrenme	5
7	Fransızcaya verilen önemin artması	4
8	Alanında uzman akademik kadro	4
9	Anabilim dalının düzenlediği eğitim seminerleri	3
10	Uygun sınıf mevcudu	3
11	Yurt dışına açılma	3
12	Sınıf içi yardımlaşma	2
13	Ders içi kullanılan materyaller	1

Öğretmen adaylarının kodlanmış 13 dışsal motivasyon kaynağı tespit edilmiştir. “Öğretmenlerin desteği”, “Fransızca bilmenin saygınlık uyandırması”, “Aile ve arkadaş desteği”, “İş olanaklarının artması”, “Yeni bir dil öğrenme”, “Fransızcaya verilen önemin artması” öğretmen adaylarının dışsal motivasyonunu en fazla etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının dışsal motivasyonlarına ilişkin kullandıkları ifadelerin bazıları şu şekildedir;

Ö.A.3 “Sınıf mevcudunun 20 kişiyi geçmemesi, kaliteli bir eğitim almamızı sağladı. Bu sayede öğretmenlerimiz, bir sorununuz olduğunda bizlerle birebir ilgilenerek çözüm önerilerini sundular.”

Ö.A.4 “Arkadaş çevrem, Fransızca bildiğim için çok şanslı olduğumu düşünüyorlar.”

Ö.A.6 *“Hocalarımızın bize olan yüksek alâkaları ve bilgilerini paylaşma hususundaki cömertlikleri motivasyonumu olumlu yönde etkiledi diyebilirim.”*

Ö.A.10 *“Öğretmenlerimizin dersleri ilgi çekici kılması, bizlere arkadaşça yaklaşımları motivasyonumu artırdı.”*

Ö.A.5 *“Mesleki kariyerim açısından ailem ve arkadaşlarım benden çok daha motive olmuş durumdalar. Onların olumlu bakış açısı ve değerlendirmeleri, her konuda desteğe hazır olmaları beni çok memnun ediyor.”*

Öğretmen adaylarının tamamına yakını dışsal motivasyonlarını olumlu yönden etkileyen faktör olarak öğretmenlerin desteği ve deneyimli akademik kadrodan bahsetmişlerdir. Bölümde yer alan eğitimcilerin ilgi ve alâkaları öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde motivasyonlarının yüksek olmasını sağlamıştır. Alanında uzman eğitimcilerin desteği öğretmen adaylarının Fransızca öğrenme süresince gayretli olmalarını ve kendilerini geliştirmeye yönelik çalışmalarda aktif katılım göstermelerini sağlamıştır. Fransızca bilmenin sosyal çevrede farkındalık yarattığını ifade eden öğretmen adayları, eğitim aldıkları bölümle ilgili destekleyici geri bildirimler almalarının dışsal motivasyonlarını olumlu yönde etkilediklerini ifade etmişlerdir. Fransızcanın ülkemizde ve dünyada geçerli bir dil olduğunu düşünen öğretmen adayları motivasyonlarını sürekli yüksek tutmuşlardır. Öğretmen adaylarının hiçbirisi sınav notlarının motivasyonlarına etkisi konusuna değinmemiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının not ortalamalarının motivasyona bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları öncelikle Fransızca yetilerinin gelişimini etkileyen faktörlerin motivasyon durumlarına olan yansımalarından bahsetmişlerdir.

4.3.2. Öğretmen Adaylarının Motivasyonunu Azaltan Faktörler

Tablo 4.5. Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan içsel durumlar

Sıra No.	Motivasyonu azaltan kodlanmış içsel durumlar	f
1	Gelecek kaygısı	4
2	İsteksizlik	3
3	Kendini yetersiz hissetme	3
4	İnançsızlık	3
5	Aidiyet duygusunun gelişmemesi	2
6	Adapte olamama	2
7	Sabırsızlık	2
8	Konsantrasyon bozukluğu	1

Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan faktörler incelendiğinde 8 farklı “içsel” durum ortaya çıkmıştır. İçsel motivasyonu azaltan durumlar ise şu şekilde sıralanmaktadır; “Gelecek kaygısı”, “Kendini yetersiz hissetme”, “Aidiyet duygusunun gelişmemesi”, “İsteksizlik”, “Adapte olamama”, “Sabırsızlık”, “Konsantrasyon bozukluğu”. Öğretmen adaylarının içsel motivasyonlarını azaltan durumlardan bahsettiği ifadelerin bazıları aşağıdaki gibidir;

Ö.A.1 “*Fransızca dersinin devlet okullarında neredeyse hiç olmaması ve öğretmen alımının bu alanda durdurulması gelecek kaygımın oluşmasına neden oluyor.*”

Ö.A.2 “*Bölüme zorla girdiğimden dolayı derslere sürekli isteksiz bir şekilde çalışıyorum.*”

Ö.A.4 “*Türkiye’de iş olanakları oldukça kısıtlı, yurt dışındaki fırsatları değerlendirme konusunda ise kendimi yeterli görmüyorum.*”

Öğretmen adaylarının içsel motivasyonlarını azaltan durumların sebepleri incelendiğinde Fransızca alanında iş bulma sıkıntısı, Fransızca yetilerinin gelişmediği hissi, bölüme karşı aidiyet duygusunun oluşmaması gibi olumsuz faktörlerin varlığından bahsedilebilir. Fransızcaya olan ilgisi azalan öğretmen adaylarında inançsızlık ve isteksizlik gibi içsel motivasyonu azaltan durumların ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Dil eğitimi sürecinde merak ve araştırma duygusunu oluşturan içsel motivasyonun olumsuz yönde etkilenmesi öğretmen adaylarının dil yetilerini geliştirmesi konusunda isteksiz bir tutum sergilemelerine neden olmaktadır. Özellikle bölüme zorla girdiğini ifade eden öğretmen adayının (Ö.A.2) lisans eğitimi boyunca derslere isteksiz katıldığı ve bu durum sonucunda da motivasyonu artırmaya yönelik hiçbir girişimde bulunmadığı söylenebilir. Fransızca öğretmenliği bölümüne karşı geliştirilen olumsuz bakış açıları ise öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yetilerin edinilememesine ve buna bağlı olarak gelecek kaygısının ortaya çıkmasına neden olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 4.6. Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan “dışsal” durumlar

Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan “dışsal” durumlar

Sıra No.	Motivasyon azaltan kodlanmış dışsal durumlar	f
1	Fransızca konuşma pratiğinin olmaması	7
2	Ders müfredatındaki eksiklikler	7
3	Fransızca etkinliklerin eksikliği (münazara, grup çalışmaları...)	7
4	Fransızcanın önemini kaybetmesi	4
5	İş imkânının kısıtlı olması	4
6	Sınıf içi uyumsuzluk	2
7	Staj döneminde yaşanan olumsuzluklar	1
8	Ders sürelerinin uzunluğu	1
9	Derslik bulmakta zorlanma	1
10	Öğretmenin fazla disiplinli olması	1

Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan 10 farklı dışsal durum tespit edilmiştir. Fransızca kendilerini ifade etmek için gerekli ortamın sağlanmadığını düşünen öğretmen adayları, kendilerini bazı konularda geliştiremedikleri için motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiğini belirtmişlerdir. Motivasyon azaltan faktörler arasında ders müfredatındaki eksiklikler, Fransızca konuşmaya dayalı etkinliklerin yetersizliği, Fransızcanın geçerliliğini kaybetmesi gibi durumlar yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının dışsal motivasyon durumunu azaltan faktörler ile ilgili ifadelerin bazıları şu şekildedir;

Ö.A.1 *“Fransızca alanında yaşanan iş bulma sıkıntısı, Fransızcaya verilen değerin düşmesi yakın çevremi olumlu yaklaşımlarını etkisiz hale getirdi.”*

Ö.A.2 *“Ülkemizde, Fransızca dilinin geçerliliğini yitirdiğini düşünüyorum. Bu durum mesleki kariyerimi olumsuz yönde etkileyeceğinden dolayı yurt dışı fırsatlarını değerlendirmeyi düşünüyorum.”*

Ö.A.8 *“Dil yetilerimizi geliştirmeye odaklı bir müfredat olmaması moralimi bozdu diyebilirim.”*

Öğretmen adaylarının çoğunda dışsal motivasyonu azaltan faktörler arasında Fransızca konuşma pratiğini geliştirmeye yönelik derslerin eksikliği yer almaktadır. Bu bağlamda Fransızca yetileri geliştirmeye yönelik etkinliklerin yetersizliğinden bahseden öğretmen adayları, Fransızcalarını aktif olarak kullanabilecekleri ortamların sunulamamasından dolayı motivasyonlarının azaldığını belirtmişlerdir. Çevresel faktörlü motivasyon düşüklüğünün sebeplerden biri ise Fransızcaya verilen önemin azaldığı yönünde bir algının olmasıdır. Fransızca alanında iş bulma sıkıntısı yaşayacaklarını düşünen öğretmen adaylarının motivasyonları ciddi derecede olumsuz etkilenmiştir. Bir kişi dışında öğretmen adaylarının hiçbiri, üniversitedeki akademik kadrodan dolayı motivasyonlarının düştüğü yönünde bir ifade kullanmamıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin motivasyonu azaltan geri bildirimlerde bulunmadıkları sonucuna varılabilir.

4.4. Mezun Olduktan Sonra İş Bulma Kaygısı ve Yokluğu

Öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra iş bulma kaygıları motivasyonu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu kaygılar, Fransızca diline olan bakış açısının olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır

Tablo 4.7. İş bulma kaygısının varlığı/yokluğu

	f
İş kaygım var	5
İş kaygım yok	5

İş bulma kaygısı yaşayan öğretmen adayları; Fransızcanın geçerliliğini kaybettiğini ve iş olanaklarının kısıtlı olduğu düşünerek kendilerini çaresiz hissetmektedirler. İş bulma kaygısı yaşamayan öğretmen adayları ise Fransızca bilmenin kariyer hayatlarında birçok imkân sağlayacağını düşünerek kendilerini motive etme yönünde davranış biçimleri geliştirdikleri söylenebilir.

Öğretmen adaylarının iş bulma kaygılarına ilişkin kullandıkları ifadelerin bazıları şu şekildedir;

Ö.A.1 “İş bulma konusunda gelecek kaygımın olması motivasyonumu olumsuz yönde etkiliyor. Akademik alanda, özel sektörde Fransızca iş olanakları oldukça kısıtlı. Birçok özel okulda da Fransızca yabancı dil olarak okutulmuyor. Bu olumsuz durumlar kendimi ümitsiz ve çaresiz hissetmeme neden oluyor.”

Ö.A.3 “Hiçbir şekilde kaygı durumum yok. Şimdiden bile özel ders verebilecek konumda ve seviyede olduğumu düşünüyorum. Ülkemizde birçok özel okullarda/kurslarda kariyer anlamında kendime yer bulabileceğimi düşünmekteyim.”

Ö.A.7 “Fransızca dil yetilerimin ileri seviyede olduğunu düşünüyorum. İş bulma konusunda herhangi bir sıkıntı çekmeyeceğimi düşünmem motivasyonumu artırıyor.”

Araştırma kapsamında yer alan öğretmen adaylarının yarısı iş bulma kaygılarının olduğunu diğer yarısı ise gelecek kaygısı içerisinde olmadıklarını belirtmişlerdir. Fransızcanın ülkemizde ve dünyada geçerliliğini koruduğunu düşünen öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra başarıyı yakalayacaklarına dair inançları motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir. İş bulma kaygısı yaşamayan öğretmen adaylarının özgüvenlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Fransızca yetilerinin gelişmiş olduğunu düşünen öğretmen adayları, bu dilin getireceği imkânların bilincinde olmanın motivasyonlarını artırdığını belirtmişlerdir. İş bulma kaygısını yaşayan öğretmen adaylarında ise Fransızcanın geçerliliğini kaybettiği yönünde ifadeleri bulunmaktadır. Mezun olduktan sonra Fransızca alanında iş imkânlarının kısıtlı olduğunu düşünen öğretmen adaylarında çaresizlik, isteksizlik, yetersiz hissetme gibi motivasyonu düşüren faktörlerden etkilendikleri söylenebilir.

4.5. Yakın Çevre Görüşlerinin Motivasyon Üzerindeki Etkileri

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenin olumlu veya olumsuz görüşleri öğretmen adaylarının motivasyonunu doğrudan etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Cesaret verici görüşler öğretmen adaylarının motivasyonu artırırken, olumsuz bildirimler bireyin motivasyonunu düşürebilmektedir.

Tablo 4.8. Yakın çevre görüşlerinin etkisi	f
Olumlu yönde	9
Olumsuz yönde	0
Etkilemiyor	2

Yakın çevresi tarafından desteklenen, başarıları takdir edilen öğretmen adaylarının karşısına çıkan sorunlardan daha az etkilendiği söylenebilir. Başarma azmi, bölümüne karşı kurduğu aidiyet duygusundan olumlu yönde etkilenen öğretmen adaylarının özgüvenlerinin arttığı sonucuna varılabilir.

Araştırma kapsamında öğretmen adaylarının çevresinden kaynaklanan olumsuz görüşlerin etkisinde kalmadıkları saptanmıştır. Çevresindeki görüşleri önemsemeyen öğretmen adaylarının motivasyonlarında herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Öğretmen adaylarının yakın çevre görüşlerinin motivasyonlarına etkilerine ilişkin kullandıkları ifadelerin bazıları şu şekildedir;

Ö.A.7 “*Kararlarımın arkasında olduğum için çevrem görüşlerinin bir etkisi bulunmamaktadır. Genellikle okuduğum bölümle ilgili olumlu yorumlar alıyorum.*”

Ö.A.10 “*Ailem ve yakın arkadaşlarımın görüşleri benim için her zaman önemlidir. Yakın çevrem desteği motivasyonum üzerine olumlu etkiler yarattı.*”

Öğretmen adayları sosyal çevrelerinde eğitimini aldıkları bölüme karşı olumlu geri bildirimler aldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının ümitsizliğe kapıldıkları durumlarda sabırlı olma yönünde davranış biçimleri geliştirmelerini sağlamıştır. Aile ve yakın çevrenin görüşlerinden etkilenmeyen öğretmen adaylarında ise özgüven duygusunun yüksek olduğu söylenebilir. Kendi çalışmalarından ve donanımlarından emin olan öğretmen adayları, yakınlarının yorumlarına önem vermedikleri yönünde ifadelerde bulunmuşlardır.

4.6. Lisans Eğitiminde Motivasyon Artırmaya Yönelik Öneriler

Tablo 4.9. Öğretmen adaylarının önerileri	f
Fransız dili ve kültürünü yansıtan etkinliklerin artırılması	4
Bazı ders içeriklerinin değiştirilmesi	4
Fransız eğitim ve kültürüne daha fazla önem verilmesi	1
Mesleki seminerler	1

Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu Fransızca dili ve kültürünü yansıtan etkinliklerinin düzenlenmesini önermişlerdir (sinema, seminer, yarışma, münazara,).

Fransızca dilini sözlü olarak kullanabilecekleri ortamların yaratılması ihtiyacında olan öğretmen adayları, dil becerilerini geliştirmeye yönelik ders materyallerinin yaygınlaştırılması yönünde isteklerini iletmışlerdir.

Öğretmen adaylarının lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik önerilerden bazıları şu şekildedir;

Ö.A.1 *“Türkiye’deki Fransız kuruluşlarının ve okullarının birleşip Fransız eğitim ve kültürüne daha fazla önem vermesini talep etmelidir. Fransızcanın yaygınlaştırılması için gerekirse Fransa’dan destek istenmesi bu alandaki istihdam oranını artırabilir.”*

Ö.A.5 *“Sadece Fransızca Öğretmenliği değil, bu dili kullanarak yapabileceğimiz diğer meslekleri ve iş imkânlarını tanıtan, teşvik eden çeşitli seminerler düzenlenebilir. Ayrıca, dili etkili kullanmak için günlük yaşantımızda daha rahat konuşmamızı sağlayan dersler veya atölyeler açılabilir.”*

Öğretmen adayları Fransızca yetilerini aktif olarak uygulayabilecekleri ortamların yaratılmasının motive edici etkilerinden bahsetmişlerdir. Öğrendikleri yabancı dilin kültürünü yaşatmayı amaçlayan etkinliklerin artırılmasını öneren öğretmen adayları, ders materyallerinin de çeşitlendirilmesi yönündeki ihtiyaçlarını dile getirmişlerdir. Fransızcaya olan hâkimiyetlerini güçlendirecek her girişimin başarıya olan inancı artıracığını ifade etmişlerdir. Mezun olduktan sonra iş olanakları hakkında uzman kişiler tarafından seminerler düzenlenmesinin bölümlerine olan aidiyet duygusunun gelişmesi yönünde faydalar sağlayacağını belirtmişlerdir. Fransızcanın geçerliliğini kaybettiğini düşünen öğretmen adaylarından biri ise (Ö.A.1.) çözüm önerisi olarak bu dilin yaygınlaştırılması ve istihdam oranının artırılması için ilgili kuruluşların ortak bir platformda toplanıp projeler üretmeleri gerektiğini dile getirmiştir.

4.7. Motivasyon Artırmak İçin Kullanılan Yöntemler

Tablo 4.10. Öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırmaya yönelik yöntemleri	f
Fransızca konuşma pratiği yapmak	5
Fransız basın ve yayın organlarını takip etme	4
Eğitim seminerlerine katılma	2
Olumlu düşünmek	2
Motivasyon artırmaya yönelik girişimde bulunmayanlar	2

Öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırmaya yönelik girişimleri arasında Fransızca dil yetilerini geliştirebilecekleri etkinliklere katılımları yer almaktadır. Fransızca basın ve yayın organlarını takip etme, çevresiyle Fransızca iletişim kurma imkânını yakalama öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırmaya yönelik girişimleri arasında yer almaktadır. Mezun olduktan sonra başarılı olacaklarına dair olumlu bakış açıları geliştiren öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırdıkları saptanmıştır. Motive edici herhangi bir girişimde bulunmayan öğretmen adaylarının okudukları bölüme karşı ilgisiz oldukları, bu durumun da motivasyonlarının yetersiz olmasına sebep olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının motivasyon artırmaya yönelik uyguladıkları yöntemler ile ilgili kullandıkları ifadelerden bazıları şu şekildedir;

Ö.A.1 “*Marmara Üniversitesi’nde her yıl düzenlenen eğitim seminerlerinde alanında uzman eğitimcilerin düzenlediği atölyelere katılıyorum. Kendimi geliştirmek adına katıldığım eğitim programları sayesinde motivasyonumu artırıyorum.*”

Ö.A.5 “*Sürekli olumlu düşünmeye çalışıyorum. İsteyip çalışınca neler yapılabileceğinin bilincinde olduğum için kendi enerjimi de yüksekte tutmaya çalışıyorum.*”

Ö.A.7 “*Bu konuda herhangi bir girişimim olmadı.*”

Ö.A.8 “*Fransızcamı sürekli geliştirmeye çalışıyorum. Fransızca kitap okuma çalışmaları ve Fransızca filmler izleyerek dile olan bağımı korumaya çalışıyorum.*”

Fransızcanın aktif konuşulduğu ortamlarda bulunmak, Fransızca basın ve yayın organlarını takip etmek, üniversite içinde Fransızca eğitim seminerlerine sürekli olarak katılım göstermek, Fransız kültürünü yakından takip etmek gibi alışkanlıklar edinen öğretmen adaylarının motivasyonlarını artırma konusunda başarılı oldukları söylenebilir. Bölümleriyle ilgili sürekli olumlu bir bakış açısı benimseyen öğretmen adaylarında ise zorluklarla mücadele etme, sabırlı olma, umudunu kaybetmeme gibi içsel motivasyonu artıran durumlar oluşturdukları sonucuna varılabilir. Fransızcaya karşı ilgisini kaybeden, bölümdeki derslere isteksiz katılan öğretmen adayları ise motivasyonlarını artırmaya yönelik herhangi bir girişimde bulunmadıkları yönünde ifadeler kullanmışlardır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Bölümü son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının motivasyonlarını etkileyen faktörler saptanmıştır. Motivasyonlarını artıran ve azaltan faktörler “içsel” ve “dışsal” olarak gruplandırılmıştır. İçsel motivasyon, herhangi bir zorlama olmadan kişinin kendi iradesiyle geliştirdiği davranışlar bütünüdür. Dışsal motivasyon ise kişinin içinde bulunduğu toplumun kendisine olan etkilerini kapsamaktadır. Kişinin çevresindeki insanların olumlu veya olumsuz davranışları sonucunda geliştirdiği duygu durumu ve davranış biçimidir.

Öğrenmede motivasyonu etkileyen içsel ve dışsal etkenler vardır. Dışsal etkenler çok çeşitlidir. Ailenin tutumu, sorunları, öğretmenin dış görünüşü, öğretme teknikleri, öğrencilere davranışları, sınıf ortamının özellikleri gibi birçok etken bulunmaktadır. İçsel etkenler olmadan dışsal etkenler çoğu zaman motivasyonu sağlamaz. Öğrenci öğrenme isteği duymazsa ona öğretmek güç olacaktır (Ünal ve Ada, 2003, s. 117).

Araştırma soruları kapsamında öğretmen adaylarının Fransızca Öğretmeliği Lisans Programını seçmelerindeki etkenler saptanmıştır. Fransızca öğrenme isteği, Fransızca diline karşı geliştirilen olumlu tutumlar, kariyer anlamında iş olanaklarının artması, ikinci yabancı dil ediniminin sağladığı avantajlar gibi faktörler öğretmen adaylarının seçimini etkilemiştir. Fransızca bilmenin kariyer hayatında olumlu etkileri olması, Fransızcanın ülkemizde ve dünyada geçerli bir dil olduğu gibi düşünceler bu bölümün seçilmesinde etkili olan faktörler arasındadır. Ayrıca lise eğitimi boyunca Fransızca dersi gören öğretmen adayları, bu dili sevmelerinden ve Fransızca alanında bir eğitim almayı istemelerinden dolayı bu bölümü seçmişlerdir. Araştırma kapsamında sadece bir kişi, öğretmen olma isteğinden bahsetmiştir. Öğretmen adaylarının neredeyse tamamı Fransızca dil becerilerini geliştirme amacıyla bu bölümü seçtikleri saptanmıştır. Bölüm seçimlerini etkileyen faktörler arasında öğretmenlik mesleğine karşı olan bakış açlarına yönelik bir ifade kullanılmamıştır.

Sadece sınav puanı nedeniyle bu bölümü seçen öğretmen adayında ise lisans eğitimi boyunca isteksiz bir şekilde derslere katıldığı ve motivasyonunu artırmaya yönelik hiçbir girişimde bulunmadığı tespit edilmiştir. Aile ve yakın çevrede Fransızca bilen kişilerin olması öğretmen adaylarında bu dili öğrenme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Fransızcanın yabancı dil olarak okutulduğu liselerde eğitim gören öğretmen adayları ise bu dile olan tutkularından dolayı bu bölümü seçtiklerini ifade etmişlerdir.

Fransızcanın ülkemizde ve dünyadaki geçerliliği öğretmen adaylarının motivasyon durumunu etkileyen faktörler arasında yer almaktadır. Fransızca bilmenin bir ayrıcalık olduğunu ve ülkemizde ayrı bir yeri olduğunu düşünen öğretmen adaylarının başarıyı yakalama inancı konusunda kendilerini motive ettikleri tespit edilmiştir. Fransızca dil ve yetilerini kullanabilecekleri birçok kurum ve kuruluşların varlığından söz eden adaylar, geleceklerinden umutlu olma yönünde olumlu bakış açıları geliştirmişlerdir.

Fransızcanın Türkiye’de geçerliliğini kaybettiğini düşünen öğretmen adaylarının ise gelecek kaygısı içerisinde oldukları saptanmıştır. Fransızca alanında iş imkânlarının kısıtlı olduğu yönünde ifadeleri olan öğretmen adaylarında ümitsizlik, çaresizlik, endişe gibi içsel motivasyonu düşüren durumların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Fransızcaya olan ilgilerinin azaldığı ve eğitimi aldıkları bölüme karşı olumsuz bakış açıları geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının motivasyonunu artıran ve azaltan durumlarda dışsal etkenlerin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çevresel faktörlerin kişi üzerinde önemli etkileri olduğu söylenebilir. İçsel motivasyon kişinin isteğini, çalışma ve başarıma hırslarını, istek ve amaçlarını etkilemektedir. Dışsal etkenler ise bu unsurları olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilme gücüne sahiptir. Ancak duygu ve düşünceler içsel olarak sağlam temeller üzerine kurulmuşsa, olumsuz dış faktörler etkisini kaybedebilir.

Araştırma sonucunda Marmara Üniversitesi Fransızca öğretmenliği son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının 8 farklı kodlanmış içsel motivasyon durumu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fransızcaya olan sevgi ve tutkuları öğretmen adaylarının içsel motivasyonunu olumlu anlamda etkileyen faktörlerin başında yer almaktadır. Fransızca yetilerini geliştirme arzuları da motivasyonu artıran faktörler arasında yer almaktadır.

Bazı öğretmen adaylarının ülkemizde Fransızcanın geçerliliğini kaybettiğini düşünmelerine rağmen morallerini bozmadıkları gözlemlenmiştir. Bu duruma karşı zorlukların üstesinden gelme gibi bir içsel motivasyon oluşturdıkları saptanmıştır. Yeni bir dilde kendini ifade etmenin değerli hissetme, gurur duyma, moralinin artması gibi motivasyonu artıran faktörlerin oluşmasını sağladığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra iş imkânı açısından sıkıntı çekmeyeceklerini düşünmeleri de içsel motivasyonlarını artırmaktadır.

Öğretmen adaylarının 13 farklı kodlanmış dışsal motivasyon durumu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının dışsal motivasyonunu olumlu yönde etkileyen faktörlerin başında bölümün akademik kadrosunun ilgi ve desteği gelmektedir. Bilgi ve tecrübelerin paylaşıldığı, gereken noktalarda destek verildiği, deneyimli akademik kadronun yer aldığı bir üniversitede eğitim görmek öğretmen adaylarının motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir. Mesleğe adım atmadan önceki süreçte aile ve arkadaş gibi yakın çevrenin verdiği destekler, öğretmen adaylarının daha fazla gayret göstermelerini sağlamıştır. Fransızca bilmenin meslek hayatında olumlu etkileri olacağı düşüncesi motive edici unsurlar arasında yer almaktadır. Sınıf mevcudunun az olmasının; ders içinde iletişimi kolaylaştırması, derslerin verimli geçmesi gibi faydalar sağladığı belirtilmiştir.

Sosyal çevrede ise öğretmen adaylarının, Fransızca üzerine eğitim aldıklarını belirtmelerinin saygınlık uyandırdığı gözlemlenmiştir. Çevresel geri bildirimlerin olumlu yönde olması da öğretmen adaylarının bölümlerine karşı aidiyet duygusunun gelişimini sağlamaktadır.

Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan faktörler incelendiğinde 8 farklı içsel durum ortaya çıkmıştır. İçsel motivasyonu azaltan durumların başında gelecek kaygısı yer almaktadır. Fransızcanın geçerliliğini kaybetmesi yönünde düşünceler bireyde, çaresizlik ve ümitsizlik gibi içsel motivasyonu azaltan durumlar ortaya çıkarmaktadır. Fransızca pratik yapılacak ortamın sağlanamaması da öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan faktörler arasında yer almıştır.

Fransızca yetilerinin tam anlamıyla gelişmediğini düşünen öğretmen adaylarında; kendini yetersiz hissetme, isteksizlik, inançsızlık gibi motivasyonu azaltan içsel durumlar ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının motivasyonunu azaltan 10 farklı dışsal durum tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının dışsal motivasyonunu olumsuz yönde en fazla etkileyen faktör Fransızca konuşma pratiğine dayalı ders içeriklerinin oluşturulmaması olmuştur. Fransızca kendini ifade etme (münazara, grup çalışmaları, yarışma) üzerine etkinliklerin yeterli olmaması motivasyon üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Ülkemizde Fransızcaya verilen değerin azaldığını düşünen öğretmen adaylarının da motivasyonlarının olumsuz yönde etkilendiği saptanmıştır.

Sınıftaki ortamı gergin bulan, sınıf arkadaşlarıyla anlaşamayan öğretmen adaylarında çevresel faktörlerden kaynaklı motivasyon düşüklüğünün ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarındaki iş bulma kaygısı ise motivasyonu düşüren faktörler arasında yer almaktadır. Gelecek kaygısı, kendini yetersiz hissetme gibi durumlar öğretmen adaylarının özgüvenlerini ve başarıma inancını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Kaygı içerisinde olan öğretmen adayı, bölümün gerektirdiği yetileri edinme sürecinde kendini geliştirmek adına kendini motive etmede zorlanmaktadır. Mezun olduktan sonra öğretmen adayının işsiz kalacağına yönelik düşünceleri öğretmen adayının sosyal çevreden kendini soyutlamasına ve bölüme karşı aidiyet duygusunu yitirmesine neden olabilmektedir. Oysa iş bulma kaygısı yaşamayan öğretmen adaylarının, mezun olduktan sonra kariyer hayatında birçok fırsatın kendisini beklediğini düşünerek başarıyı yakalama inancını koruma yönünde olumlu davranış biçimleri geliştirdikleri saptanmıştır. Mezun olduktan sonra hangi alanlarda kariyer fırsatlarını değerlendirebileceği konusunda araştırmalar yapan öğretmen adaylarının motivasyonlarının da olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının eğitim gördüğü bölüm hakkında yakın çevresinden aldığı görüşler ise motivasyonu etkileyen faktörler arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hepsi çevreleri tarafından desteklendiklerini belirtmişlerdir. Çevresel desteklerin kişide mutluluk, kendisiyle gurur duyma, başarıya olan inanç, özgüven gibi bireyin motivasyonunu artıran durumların oluşmasını sağlamıştır.

Öğretmen adayları, motivasyonlarını artırmaya yönelik Fransızca'yı aktif olarak kullanabilecekleri ortamların sağlanmasını istemektedirler. Ayrıca Fransızca yetilerini geliştirmeye yönelik programların oluşturulmasını (konuşma atölyeleri, yarışma, münazara, söyleşi,...) öneren öğretmen adayları, kendilerini geliştirmek adına sağlanan bu imkânların motivasyonlarını artıracaklarını belirtmektedirler.

Öğretmen adayları; Fransızca'yı aktif olarak kullanabilecekleri ortamların sağlanmasının ve derse aktif olarak katılımlarını sağlayacak materyallerin kullanılmasının da motive edici faktörler olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için Fransızca'yı aktif olarak kullanabilecekleri faaliyetlerde yer almaya özen gösterdiklerini belirtmişlerdir. Fransızca kitap okuma, müzik dinleme, basın organlarını takip etme gibi alışkanlıklar edinmenin motivasyon üzerine olumlu sonuçları olduğunu ifade eden öğretmen adayları, Fransızca iletişime geçme imkânı sunan ortamlarda bulunmanın özgüven duygusunu artırdığını ifade etmiştir.

Acat ve Demiral (2002) “‘Türkiye’de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları” isimli çalışmalarında Eskişehir’deki yabancı dil eğitim merkezlerinde eğitim gören öğrencileri araştırma kapsamına almışlardır. Bu çalışmada 236 öğrenciden oluşan çalışma grubuna anket uygulanmıştır. Yabancı dil öğrenme isteği, yeni bir dil edinme arzusu gibi içsel motivasyon durumlarının öğrenme sürecini başlatması yönünde bulguların ele edildiği çalışmada; eğitimcilerin desteği, yabancı dil bilmenin beraberinde getirdiği avantajlar, ders materyallerinin ilgi çekici olması motivasyonu artıran faktörler arasında yer almıştır. Öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkileyen başlıca faktörlerden biri ise yabancı dil bilmenin iş bulma sürecini kolaylaştıracağı yönündeki düşünceleridir. Kariyer hayatında tatmin edici iş olanaklarını değerlendirebilme açısından yabancı dil bilmenin gerekliliğinden bahseden öğrenciler, gelecek kaygısı yaşamamak adına eğitim sürecine girdiklerini belirtmişlerdir. Öğrendikleri yabancı dili ileriki yaşamlarında aktif olarak kullanabileceklerini bilmek motivasyonu artıran faktörler arasında yer almıştır. Yabancı dil bilmenin sosyal çevrede prestij sahibi olmalarına vesile olduğunu belirten öğrenciler, farkındalık yaratmanın morallerini yükselttiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin motivasyonlarını azaltan durumlar ise öğrencilerin kendilerini yetersiz hissetmesi, yeni bir dil öğrenmekte isteksiz tutum içerisinde olması, güven sorunu gibi olumsuz içsel durumlar yer almıştır. Öğrenilen yabancı dili aktif olarak kullanabilecekleri ortamların yetersizliğinden dolayı cesaretlerinin kırıldığını belirten öğrenciler, etkili öğrenme stratejilerinin uygulanması yönünde önerilerde bulunmuşlardır.

Bu çalışmadan elde edilen verilerle Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı son sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının mesleki motivasyonlarını etkileyen faktörlerin tespit edildiği çalışmamızda ortaya çıkan sonuçlar arasında ortak noktalar bulunmaktadır. Her iki araştırmada da, ‘dışsal’ motivasyonu önemli derecede etkileyen faktörler arasında öğretmenlerin desteği yer almaktadır. Çalışmamızda öğretmen adayların tamamına yakını akademik kadronun uzman kadrodan oluşmasının ve eğitimcilerin vermiş oldukları desteklerin motivasyonlarını artırdığını belirtmişlerdir. Diğer araştırmada olduğu gibi, öğretmen adaylarının seçiminde de yeni bir dil edinme isteği ve yabancı dil bilmenin beraberinde getireceği fırsatlardan faydalanma arzusu söz konusudur. Fransızcanın geçerli bir dil olduğunu düşünen öğretmen adayları bu dili bilmenin iş imkânlarını artıracığına dair ifadeleri yer almaktadır. Araştırmamızda da yabancı dil bilmenin sosyal çevrede farkındalık yarattığına değinen öğretmen adayları, Fransızca bilmenin hayranlık uyandırdığını belirtmişlerdir. İki araştırma arasındaki ortak yönlerden bir diğeri ise öğrenilen yabancı dilin aktif olarak konuşulduğu ortamların yetersiz olması sonucunda ortaya çıkan motivasyon düşüklüğüdür. Dil yetilerini pratikte uygulamak adına teşvik edici etkinliklerin yetersizliğinden bahseden katılımcılar, öğrencilerin aktif katılımını benimseyen eğitim modellerinin müfredatta yer almasını önermişlerdir. Her iki araştırmada da içsel motivasyonu azaltan durumlar arasında yeni dil öğrenme sürecinde isteksiz olma, kendini yetersiz hissetme, çaba gösterme ihtiyacında bulunmama gibi faktörlerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Şavlı ve Keşmer (2013) “Fransızca Öğretiminde Kültürün Öğrenci Motivasyonu Üzerine Etkisi” isimli çalışmalarında Fransızca’yı öğrenme sürecinde dilin kültürünü öğrenmeye yönelik faaliyetlerin motivasyona olan etkilerini araştırmışlardır. Veri toplama aracı olarak anketin kullanıldığı araştırmada Marmara Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Fransızca Hazırlık Birimi’nde 2012-2013 yılında öğrenim 30 öğrenci çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Alter Ego yöntem kitabındaki “Carnet de voyage” adlı kültür

içerikli bölümün öğrencilerin öğrenme sürecinde ne gibi etkileri olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcılar dilin sadece dilbilgisi kurallarından ibaret olmadığını dilin kültürünü içeren faaliyetlerin varlığının motivasyonlarını artırdıklarını ifade etmişlerdir. Fransızca öğrenme sürecinde dilin aktif olarak kullanılabileceği ortamların yaratılmasının olumlu etkilerinden bahsedilmiştir. Araştırmamız kapsamında yer alan öğretmen adayları da motivasyonlarını artırmaya yönelik öneriler kısmında Fransızca dilinin kültürünü yansıtan etkinliklerin yaygınlaştırılması konusunda düşüncelerini paylaşmışlardır. Fransız kültürünü öğrenme sürecinde kullanılacak ders materyallerinin motivasyon durumlarına olumlu etkileri olacağını düşünen öğretmen adayları, kültürü yansıtan etkinliklerin dil yetilerini geliştirme sürecindeki faydalarından bahsetmişlerdir. Her iki araştırmada, dilin kültürünü benimseyen katılımcıların sürekli araştırma ve kendini geliştirme isteği yönünde olumlu davranış biçimleri geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

“Eğitim psikolojisinde ve ikinci dil eğitimindeki farklı motivasyon yaklaşımları ele alındığında hepsinin ortak bir noktası olduğu görülmektedir: her öğrenci uygun ortamda öğrenmeye motive olabilir ve sınıfta bu ortamı sağlamak mümkündür” (McCombs ve Pope, 1994, s. 8). Bu tanımdan yola çıkılarak yabancı dil öğrenme sürecinde dışsal motivasyonun öneminden bahsedebiliriz. Ders müfredatının dil yetilerini geliştirmeye yönelik olması, sınıf içi etkinliklerin ilgi çekici olması, öğretmenlerin öğrenci odaklı bir eğitim stratejisi geliştirmesi gibi unsurlar yabancı dil eğitiminin olumlu yönde etkileyen çevresel faktörler arasında yer almaktadır.

“Dünyanın en iyi okuluna gitmek, çok yetenekli özel öğretmenlerden ders almak bile eğer yabancı bir dili öğrenmek için gereken sabır, kararlılık ve çaba gösterilmezse herhangi bir yabancı dilin öğrenilmesini sağlayamaz” (Yolcu, 2002, s. 21). McCombs ve Pope’un aksine Yolcu’nun bu tanımında, yabancı dil eğitim sürecinin başlamasında içsel motivasyonun önemli bir rol oynadığı savunulmuştur. Öğrencide dil öğrenme isteği olmadığı takdirde dışsal motivasyonu artırıcı faktörlerin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

Araştırmamız kapsamında bu iki tanımdan yola çıkacak olursak içsel ve dışsal motivasyonu sağlayan faktörlerin yabancı dil eğitim süresince etkin kullanımının nitelikli öğretmen adaylarının topluma kazandırılması adına önem taşıdığını söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının Fransızca öğrenme isteği, kendini geliştirme çabaları, kariyer yaşamında başarıyı yakalayacağına olan inancı motivasyonu artıran dışsal koşullarla desteklendiğinde alanında başarılı öğretmenlerin sayısında artış olacağını söyleyebiliriz.

Bu sonuçlara dayalı olarak;

Öğretmen adaylarının Fransızcaya olan tutkuları ve dil yetilerini geliştirme arzuları, mesleki heyecanlarını olumlu yönde etkilemektedir. Akademik kadronun deneyimli olması, öğrencilere her konuda destek olmaları motivasyonu artıran unsurlar arasında yer almaktadır.

Bu süreçte motivasyonlarını azaltan faktörlerin başında ise Fransızca konuşma becerisini geliştirmeye yönelik derslerin eksikliği yer almaktadır. Bu dilde kendini ifade etmek, eksik olduğu noktaları saptamak, Fransızca'yı geliştirmeye yönelik sözlü etkinliklerin yapılmasını isteyen öğretmen adayları, öğrenci odaklı bir müfredatın uygulanmamasından dolayı motivasyonlarının azaldığını ifade etmektedirler.

Öneri olarak ders içeriklerinde düzenlemeler yapıp, öğrencilerin aktif olarak Fransızca konuşabildikleri derslerin müfredatta yer alması sağlanabilir. Fransızca dillerinde atölye, tiyatro, sinema, yarışma gibi etkinlikler tertiplenip dilin kültürünü yansıtan organizasyonlar gerçekleştirilebilir. Fransızca konuşma, yazma, dinlediğini ve okuduğunu anlama yetilerini geliştirmeye yönelik ders içerikleri oluşturulabilir.

Türkiye’de Fransızcanın geçerliliğini artırmaya yönelik Fransız kuruluşları girişimlerde bulunabilir. Ülkemizde birçok Fransız eğitim kurumları ve Fransız şirketleri yer almaktadır. Bu kurumların birleşip Fransızca alanında istihdam oranının artması konusunda ortak projeler yürütmeleri öğretmen adaylarının geleceğe dair kaygılardan kaynaklanan motivasyon düşüklüğünün önüne geçilmesini sağlayabilir. Ayrıca üniversitelerin Fransızca öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencileri ortak bir platformda buluşturup ihtiyaç ve önerilerini tespit etmeye yönelik girişimlerde bulunulabilir. Öğretmen adaylarının dil yetilerini geliştirmek amacıyla yurt dışındaki kurumlarla ortak projeler yürütülerek yeniliklere açık bir eğitim modeli benimsenebilir.

Fransızca kısa metraj film çalışmaları, radyo programı ve röportaj yapma gibi etkinliklerle öğretmen adaylarının dil becerilerini aktif olarak kullanabilecekleri yaratıcı faaliyetler organize edilebilir.

Müfredatta yer alan derslerle ilgili öğretmen adayları tarafından konu anlatımlı videolar çekilmesi ile ders anlatmanın gerektirdiği beceriler mezun olmadan kazandırılabilir.

Bölümün akademik kadrosu tarafından bölümden mezun olduktan sonra hangi iş kollarında çalışabilecekleri konusunda seminerler düzenlenebilir. Alanında uzman kişiler davet edilerek Fransızca öğretmenliği mesleğinin etkili olduğu iş alanları, mesleğin gerektirdiği beceri ve yetiler gibi konularda farkındalık yaratan sempozyumlar düzenlenebilir.

Öğretmen adaylarının şikâyet, öneri ve isteklerini dile getirebilecekleri toplantılar düzenlenerek mesleki motivasyonu azaltan faktörler tespit edilebilir. Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda akademik kadro tarafından çözüm önerileri getirilmesi sağlanabilir.

Öğretmen adayları, üniversite dışında Fransızca yetilerini geliştirecek etkinlikleri takip edebilirler. Kendilerine uygun çalışma stillerini belirledikten sonra sözcük dağarcıklarını zenginleştirmek adına çalışmalar yürütebilirler. Fransızca basın ve yayın organlarını takip ederek, yurt dışı eğitim programlarından faydalanan ve Fransızcalarını geliştirmeye yönelik her türlü alışkanlığı (kitap okuma, bulmaca çözme, kelime defteri tutma, konuşma ve yazma pratiği yapma,...) edinerek motivasyonlarını artırmaya yönelik girişimlerde bulunabilirler.

İnterneti verimli olarak kullanarak Fransızcalarını geliştirmeye dayalı eğitici sitelerden seviyelerine uygun programları takip etme alışkanlığını edinebilirler. Üniversite eğitimleri dışında Fransızcalarını aktif olarak kullanabilecekleri ortamları değerlendirme konusunda araştırmalar yapabilirler.

Öğretmen adayları, lisans eğitimi boyunca bölümle ilgili iş kollarında çalışma fırsatı bularak mesleğin gerektirdiği özellikleri edinebilirler. Fransızcayı kullanabilecekleri iş fırsatlarını değerlendiren öğretmen adayları, üniversitedeki eğitimlerini aksatmadan devam ettirebilirler. Lisans eğitimindeki bilgileri pratikte uygulayabilme imkânını değerlendiren öğretmen adayları, motive edici davranış stratejileri geliştirme konusunda başarılı olabilirler.

KAYNAKÇA

- Acat, M.B. ve Demiral S. (2002). Türkiye’de Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları ve Sorunları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 3, 312-329.
- Ada, Ş. ve Dilekmen, M. (2005). Öğrenmede Güdülenme. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 113-123.
- Adair, J. (2013). *Etkili Motivasyon*. İstanbul: Babıali Kültür.
- Ağıldere, S. ve Tertemiz, N. (2015). Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimine Yönelik Yeterlik İnanç ve Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 252-267.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Akkamış, O. (2010). *İlköğretim Birinci ve İkinci Kademe Öğretmenlerinin İş Tatmini Üzerine Bir Değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://www.ulusaltezmerkezi.net> adresinden 30 Mayıs 2019 tarihinde edinilmiştir.
- André, B. (1998). *Motiver pour enseigner*. Paris: Hachette.
- Arslan, M. ve Akbarov, A. (2010). Türkiye’de Yabancı Dil Öğretiminde Motivasyon-Yöntem Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24, 179-191.
- Atay, D. (2004). İngilizce Öğretmenlerinin Motivasyon Stratejileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 99-108.
- Axell, K. (2007). *L’importance de la motivation pour apprendre une langue étrangère*. <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:204837/FULLTEXT01.pdf> adresinden 02.05.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Bandura, A. (2003). *Auto- efficacité, le sentiment d’efficacité personnelle*. Bruxelles: De Boeck.

- Barbeau, D. (2003). La motivation scolaire. *Pédagogie collégiale*, 20-27.
- Batdı, V. (2012). Yabancı Dil Öğretiminde Eğitsel Oyunların Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 317-324.
- Bégin, C. (2008). Les stratégies d'apprentissage: un cadre de référence simplifié. *Revue de Sciences de l'Education*, 1, 47-67. <https://www.erudit.org/fr/revues/rse/2008-v34-n1-rse2410/018989ar/> adresinden 01 Mayıs 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Bektaş, M. ve Karagöz, Ş. (2017). Öğretmen Adaylarının Tutum ve Motivasyon Düzeylerinin Bazı Değişkenler Tarafından İncelenmesi. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*.
- Byram, M. (1992). *Culture et éducation en langue étrangère*. Paris: Les Éditions Didier.
- Can, C. ve Can, E. (2014). Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 43-63.
- Can, H. (1999). *Organizasyon ve Yönetim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çarıkçı, İ. (2000). Çalışanların İş Tatminlerini Etkileyen Kişisel Özellikler: Süper Market Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3, 155-168.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çelik, Y. (2005). Motivasyon Araçları ve İş Tatmini. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 8(3), 326-350.
- Çetinkanat, C. (2000). *Örgütlerde Güdüleme ve İş Doyumu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çevik, A. ve Köse, A. (2017). Öğretmenlerin Okul Kültürü Algıları İle Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelemesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 996-1014.
- Çiftpınar, B. *Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon*. 24 Nisan 2018 tarihinde www.kulturevreni.com/9-173.pdf adresinden edinilmiştir.
- Delannoy, C. (2005). *La motivation*. Paris: Hachette Education.

- Demirel, Ö. (1991). Türkiye'de yabancı dil öğretmeni yetiştirmede karşılaşılan güçlükler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 25-39.
- Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 31, 312-329.
- Dorsan, H. (2007). *Akademik Personelin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*. Kıbrıs–Yakın Doğu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. <https://www.ulusaltezmerkezi.net> adresinden 10 Mayıs 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Durmuşçelebi, M. ve Suna, Y. (2013). Türkiye’de Yabancı Dil Öğrenme-Öğretme Problemine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlemesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 9-23.
- Ergür, D. (2002). Yabancı Dil Öğreniminde Motivasyon Kaynakları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(126), 38-42.
- Eroğlu, F. (1995). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ertürk, R. (2015). Öğretmenlerin İş Motivasyonu. *Eğitim Kuram ve Uygulamaları Araştırma Dergisi*, 2(3), 01-15.
- Fenouillet, F. et Lieury, A. (2013). *Motivation et réussite scolaire*. Paris: Dunod.
- Fortin, J.C. (1986). Les sources et les moyens de surmonter le stress chez les professeurs de langue. *Revue des sciences de l’éducation*, 3, 391-401.
- Garabedian, M. (1991). Enseignement/Apprentissages Précoces des Langues. Paris: Hachette F.L.E.
- Guilloteaux, M. (2016). The Effects of Motivational Strategies On Student Motivation. *Studies of the Ottoman Domain*, 6(10), 22-44.
- Karsenti, T.(2003). Favoriser la motivation et la réussite en contexte scolaire. *Vie pédagogique*, 127, 27-31.
- Keller, L. (2018). *Les clés de la motivation au travail*. Paris: L’Harmattan.
- Koçel, T. (2001). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.

- Kök, S. (2006). İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılığın İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/30094> adresinden 01 Haziran 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Nobel Yayınları.
- Lafortune, L. (1994). *Les Processus mentaux et les émotions dans l'apprentissage*. Montréal: Les Editions Logiques.
- Lallez, R. (1995). *Etude sur la motivation des enseignants*. Paris: Unesco.
- Martineau, S. et Gauthier, C. (1999). La gestion de classe au coeur de l'effet enseignant. *Revue des sciences de l'éducation*, 25(3), 467–496.
- Halmann, L. (2009). *Work values in Europe. Instrumental versus expressive; extrinsic versus intrinsic*. Tilburg (unveröffentlichtes Manuskript)
- Onaran, O. (1991). *Çalışma Yaşamında Güdülenme Kuramları*. İstanbul: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Pink, D. (2016). *La vérité sur ce qui nous motive*. Paris: Clés Champs.
- Rocher- Hahlin, C. (2014). *Motivation pour apprendre une langue étrangère*. Thèse pour la licence, Lund University. <https://portal.research.lu.se/ws/files/5315455/8229350.pdf> adresinden 10 Nisan 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Ryan, R. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
- Şavlı, F. ve Keşmer, Ö.A. (2013). Fransızca öğretiminde kültürün öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisi. *Synergies Turquie*, 6, 71-85.
- Şavlı, F. ve Kalafat, S. (2014). Yabancı dil derslerinde ana dili kullanımı üzerine öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Turkish Studies, Türk Dili ve Edebiyatı*, 9, 1367-1385.
- Saydı, T. (2007). *Yabancı Dil Öğrenmede Başarı Şifreleri*. İstanbul: Bilişim Yayınevi.
- Sürücü, A. ve Ünal, A. (2018). Öğrenci Motivasyonunu Artıran ve Azaltan Öğretmen Davranışlarının İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 255-295.
- Tarcan, A. (2004). *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın.

- Tardif, J. (2006). *L'évaluation des compétences: documenter le parcours de développement*. Montréal: Les Editions Chenelière.
- Viau, R. (2004). La motivation des étudiants en formation des maîtres à l'égard d'activités pédagogiques innovatrices. *Revue des sciences de l'éducation*, 3, 163-176.
- Viau, R. (2009). *La motivation en contexte scolaire*. Editions du Renouveau pédagogique.
- Yavuz, C. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunun İş Tatmini Üzerine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 508-519.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumlar: Kuramsal Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17, 33-46.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. (2011). Okul Müdürlerinin Motivasyonları Üzerine Nitel Bir İnceleme. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 71-85.
- Yücel, E. (2017). *Farklı Yönleriyle Yabancı Dil Öğrenimi*. İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Zeynel, E. (2016). Akademisyenlerin Mesleki Motivasyon Algı Düzeyini Ölçmeye Yönelik Bir Mesleki Motivasyon Ölçeğinin Tasarımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 125-148.
- Zeynel, E. (2014). *Akademisyenlere Yönelik Mesleki Motivasyon, İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 20(3), 217-248.

EKLER

Araştırma, Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerini kapsayan nitel bir çalışmadır. Öğretmen adaylarının motivasyonlarını olumlu veya olumsuz şekilde etkileyen faktörler tespit edilecektir. İsimleriniz gizli tutulacaktır. Katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Size sorulan soruları kişisel görüşlerinizi en doğru yansıtacak şekilde cevaplamanız önem taşımaktadır. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Görüşme yarı yapılandırılmış sorular aracılığıyla gerçekleşecektir. Araştırmada elde eden veriler bilimsel amaç dışında herhangi bir yerde kullanılmayacaktır.

Kişisel Bilgiler:

Yaş:

Mezun olduğunuz lisenin türü:

Ailede Fransızca bilen var mı?

Fransızca'yı nerede öğrendiniz?

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Ö.A.1.**Kişisel Bilgiler:**

Yaş: 23

Mezun olduğunuz lisenin türü: Meslek Lisesi

Ailede Fransızca bilen var mı? Hayır

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Yabancı dile karşı yatkınlığım olduğu için Fransızca dili üzerine eğitim almak istedim. Sınav sonucunda aldığım puanımın da bu bölümü seçmemde etkili oldu.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Fransızcanın ülkemizdeki geçerliliğini kaybettiğini düşünüyorum. Mesleki hayatımda bu durumun olumsuz yansımaları olacağını düşünüyorum. Bu durum motivasyonumu azaltsa da Türkiye'deki Fransız kuruluşları ve Fransız okulların varlığı memnun edici bir durum.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Lisans eğitimim boyunca yaptığım araştırmalar sonucunda Fransızca dersinin devlet okullarında neredeyse hiç olmaması ve öğretmen alımının bu alanda durdurulması gelecek kaygımın oluşmasına neden oluyor. Bu durum motivasyonumu ciddi anlamda olumsuz etkiliyor.

Sınıf ortamında bilgili ve deneyimli akademik kadronun olması, öğretmenlerimizin destekleri ve samimi tavırları, sınıf ortamı, Fransızca dil becerilerimizi geliştirme fırsatı bulmamız ise motivasyonumu olumlu yönde etkileyen faktörler arasında yer alıyor.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

İş bulma konusunda gelecek kaygımın olması motivasyonumu olumsuz yönde etkiliyor. Akademik alanda, özel sektörde Fransızca iş olanakları oldukça kısıtlı. Birçok özel okullarında da Fransızca yabancı dil olarak okutulmuyor. Bu olumsuz durumlar kendimi ümitsiz ve çaresiz hissetmeme neden oluyor.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Çevrem lisans eğitimim boyunca her zaman en büyük destekçim oldu ancak takip ettiğim haber ve gelişmeler motivasyonumu olumsuz yönde etkiledi. Fransızca alanında yaşanan iş bulma sıkıntısı, Fransızcaya verilen değerin düşmesi yakın çevrem olumlu yaklaşımlarını etkisiz hale getirdi.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Türkiye'deki Fransız kuruluşlarının ve okullarının birleşip Fransız eğitim ve kültürüne daha fazla önem vermesini talep etmelidir. Fransızcanın yaygınlaştırılması için gerekirse Fransa'dan destek istenmesi bu alandaki istihdam oranını artırabilir.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Frankofon insanlarla imkânım oldukça iletişim kurmaya çalışıyorum, Fransız basın ve yayın organlarını takip ediyorum. Fransızca iletişim kurabileceğim ortamlarda bulunmak motivasyonumu artırmaktadır. Lisans eğitiminde Erasmus Değişim Programı çerçevesinde bir dönem eğitim görmem, Fransız dili ve kültürüne karşı olan bağımlı güçlendirerek dil yeti ve becerilerimin gelişmesini sağladı. Ayrıca Marmara Üniversitesi'nde her yıl düzenlenen eğitim seminerlerinde alanında uzman eğitimcilerin düzenlediği atölyelere katılıyorum. Kendimi geliştirmek adına katıldığım eğitim seminerleri sayesinde motivasyonumu artırıyorum.

Ö.A.2

Yaş: 23

Mezun Olduğuzu Lisenin Türü: Devlet

Ailede Fransızca bilen var mı? Hayır.

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Yabancı dillere karşı ilgim olduğu için bu bölümde okuma kararı aldım. Fransızca dili ve kültürünü öğrenme isteğimin de bu süreçte önemli bir yeri vardır.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Ülkemizde, Fransızca dilinin geçerliliğini yitirdiğini düşünüyorum. Bu durum mesleki kariyerimi olumsuz yönde etkileyeceğinden dolayı yurt dışı fırsatlarını değerlendirmeyi düşünüyorum.

Derslerde motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Olumlu etkileyen faktörleri sıralamam gerekirse; Bazı hocalarımızın sevecen tavırları, bizlerle olan diyalogları, arkadaşlarımla varlığı.

Olumsuz etkileyen faktörleri sıralamam gerekirse; Ders sürelerinin uzunluğu, konsantrasyon bozukluğum, Fransızca pratiğimizi geliştirecek bir müfredatın uygulanmaması.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan etkilemektedir?

Bölümümle ilgili olmasa bile iş konusunda sıkıntı yaşamayacağımı düşünüyorum. Kendime olan özgüvenim iş bulma konusunda kaygımı ortadan kaldırıyor.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Arkadaşlarımla destekleyici tavırları motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz?

Motivasyonumu artırma gibi bir isteğim olmadığı için bu yönde bir temennim yok.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Üniversite eğitimim boyunca motivasyonumu artırmaya yönelik bir girişimde bulunmadım.

Ö.A.3

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 24

Mezun olduğunuz lisenin türü: Etiler Turizm Meslek Lisesi

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Hazırlık sınıfı, 2015 Eylül, Marmara Üniversitesi

Ailede Fransızca bilen var mı? Benim dışımda hayır.

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

İngilizce'nin gayet iyi bir seviyede olduğunu düşünüyordum, ben de farklı bir yabancı dil seçmek istedim. Ayrıca devlet üniversitelerindeki İngilizce bölümlere puanım yetmedi.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Ülkemizde bulunan Fransız kurum ve kuruluşlar, Fransızca dilini öğretmek için bulunan kurslar vb, eğitimini aldığım dilin yaygın ve kullanışlı olduğunu gösteriyor. Geliştirdiğim bu olumlu bakış açısı motivasyonumu yüksek tutmaktadır.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Sınıf mevcudunun 20 kişiyi geçmemesi, kaliteli bir eğitim almamızı sağladı. Bu sayede öğretmenlerimiz, bir sorunuz olduğunda bizlerle birebir ilgilenerek çözüm önerilerini sundular. Bölümün akademik kadrosu uzman ve deneyimli eğitimcilerden oluşmaktadır. Tüm bu faktörler gayet motive edici nitelikler taşıyor. Ana dili Fransızca olan insanların aksanını duymak bile motivasyonumu artırmaya yetiyor. Olumsuz yönde etkilendiğim bir durumla karşılaşmadım.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Hiçbir şekilde yok. Şimdiden bile özel ders verebilecek konumda ve seviyede olduğumu düşünüyorum. Ülkemizde birçok özel okullarda/kurslarda kariyer anlamında kendime yer bulabileceğimi düşünmekteyim.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Ana dili Fransızca olan biriyle iletişim kurduğumda, etrafımda ailemden /arkadaşlarımdan biri varsa iletişimimizi görüp benimle gurur duyduklarını söylüyorlar. Günümüzde İngilizce dışında başka bir dil bilmek ve o dili etkin bir biçimde konuşmak başkalarına ilgi çekici geliyor. Özellikle kulağa hoş gelen bir fonetiğe sahip bir dil söz konusuysa...

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Frankofon bireylerle iletişim kurmanın, Fransız dili ve kültürünü yansıtan etkinliklere katılmanın motivasyonu olumlu yönde etkileyen faktörler arasında yer aldığı düşüncesindeyim. Anabilim dalımızda gerçekleşen seminerlere katılmaya mutlaka dikkat ediyorum.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Açıkçası motivasyonumu sağlayan tek şey yabancı bir dil öğrenmiş olmak ve bu dilde iletişim kuruyor olmak. Motivasyonumu etkileyen başka faktörler olduğunu düşünmüyorum.

Ö.A.4

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 22

Mezun olduğunuz lisenin türü: Anadolu Lisesi

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi

Ailede Fransızca bilen var mı? Yengem ve kuzenlerim (biri Fransa'da diğeri İsviçre'de okudu).

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Yurtdışı imkânları ve uluslararası geçerlilik açısından seçtim. Ailemde Fransızca bilen kişilerin olması da Fransızca sevgimin oluşmasını sağladı.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Fransızcanın Türkiye'de ayrı bir yeri olduğunu düşünüyorum. Fransız okulları, Fransız şirketleri, İstanbul Fransa Başkonsolosluğu gibi önemli kurumlarda çalışma imkânımızın olması mesleki motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor. Bu durum bir nebze beni rahatlatıyor çünkü öğretmenlik dışında başka alanlarda da çalışma şansımız olabilir.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Bölüme biraz zorunda kaldığım için başladım, motivasyonum fazlasıyla düşüktü ve ders hiç çalışmıyordum. Hâlâ çalışırken istemiyor gibiyim. Motivasyonumu en başta etkileyen sınıf ortamım oldu. Çevrem sürekli değişti ve kişisel sebeplerden dolayı kendimi sınıftaki birçok insana yakın göremedim. Davranışlarının yapay olduğunu düşündüğüm bazı insanlarla dört sene geçirdim ve bu benim sınıftaki tavrımı da değiştirdi. Sabırsız bir kişiliğe sahip olmam da moralimin düşmesine sebep oldu.

Erasmustayken bir öğretmenim seviyeme uygun olmadığını söylediğim halde projelerimden birine düşük not verdi ve Fransa'da bulunan diğer yabancı öğrencilerden farkım olmadığını söyledi. İkinci dönem daha zor bir proje verdiğinde, anlamadığımı

söylediğim halde beni dinlemedi ve projeyi yaptığım grup arkadaşlarıma beni kötülemeye başladı. Haliyle arkadaşlarım da bana “anlamıyorsun, çabalamıyorsun” demeye başladı. Bu da benim motivasyonumu düşüren etkenlerden birisi oldu. Fransızca öğrenmeye hevesli değildim ve Fransızca’yı öğrenmek için elimden geleni yaptığım halde yine en kötüsü ben oluyordum. Gergin sınıf ortamım dışında sınıf içinde edindiğim bazı arkadaşlarım ders çalışma konusunda beni motive ediyor.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Türkiye’deki şartlar fazlasıyla adaletsiz ancak yurt dışı için de kendimi fazlasıyla yeterli göremiyorum. Mezun olma yolunda hızlıca ilerliyorum ama neden hızlıca gittiğimi ben de bilmiyorum. Ancak zorlukların üstesinden gelip, biraz sabrettikten sonra istediğim fırsatları yakalayacağımı düşünüyorum.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Öğretmenlik bölümünde eğitim aldığım için bazen aileme pedagoji konusunda ders veriyor gibiyim, ailem öğrendikçe hem seviniyor hem de araştırma yapıp soruyor. Bu beni motive eden etmenlerden. Sınıfta sevdiğim sayılı arkadaşlarımdan ideallerine benim de ortak olmam motivasyonumu artırıyor. Genellikle yakın çevrem Fransızca bilmenin havalı olduğunu düşünüyor, ancak istediğim bölümü okuyamadığım için buruğum. Son senemde olsam bile...

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Üniversitede herkes kendi ayakları üzerindedir. Dolayısıyla eğer kişi bölümü konusunda kendini geliştirmek ve motivasyonunu artırmak istiyorsa kendi çabalamalı.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Diğer istediğim bölüm de bir dil bölümüydü ve onda da yurtdışı hayalim vardı. Fransızcaya da bir nevi o yurtdışı hayalini düşünerek devam ettiriyorum.

Ö.A.5

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 23

Mezun olduğunuz lisenin türü: Anadolu Lisesi

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Üniversite hazırlıkta öğrendim.

Ailede Fransızca bilen var mı? Yok

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Fransızcaya hep bir ilgim vardı, bu dili öğrenmek istiyordum. Ülkemizde zaten yabancı dil olarak çoğunlukla İngilizce öğrenilip konuşuluyor. Ben de fark yaratmak ve kariyerimde avantaj sağlayacağını düşündüğüm için Fransızca'yı seçtim.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Fransızca dünyada, özellikle Avrupa'da geçerliliğini uzun süredir koruyan bir dil. Dolayısıyla ülkemizde de Fransızca dili geçerli ve bu dili bilen insanlara kesinlikle ihtiyaç duyulduğuna inanıyorum. Ayrıca ülkemizde Fransızca bilmenin saygınlık uyandırdığı düşüncesindeyim.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Sınıf ortamı ve öğretmenlerin yapıcı tutumları motivasyonumu olumlu yönde etkileyen faktörler arasında yer alıyor. Ancak, Fransızcamı pratikte iyi geliştiremem motivasyonumu olumsuz yönde etkiledi. Bu durumun müfredat kaynaklı bir sorun olduğunu düşünüyorum.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Öğretmenlik alanında iş imkânı kısıtlı olsa da Fransızca dil ve becerilerimi kullanabileceğim başka meslek dallarını da değerlendirebileceğimi düşünüyorum. Şu an iş bulma kaygısı içerisinde değilim.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Mesleki kariyerim açısından ailem ve arkadaşlarım benden çok daha motive olmuş durumdalar. Onların olumlu bakış açısı ve değerlendirmeleri, her konuda desteğe hazır olmaları beni çok memnun ediyor.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Sadece Fransızca Öğretmenliği değil, bu dili kullanarak yapabileceğimiz diğer meslekleri ve iş imkânlarını tanıtan, teşvik eden çeşitli seminerler düzenlenebilir. Ayrıca, dili etkili kullanmak için günlük yaşantımızda daha rahat konuşmamızı sağlayan dersler veya atölyeler açılabilir.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Sürekli olumlu düşünmeye çalışıyorum. İsteyip çalışınca neler yapılabileceğinin bilincinde olduğum için kendi enerjimi de yüksekte tutmaya çalışıyorum.

Ö.A.6

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 37

Mezun olduğunuz lisenin türü: Çok programlı düz lise

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi'nde

Ailede Fransızca bilen var mı? Yok

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Fransızca dilini öğrenme isteği ve arzumun yanında bölümün akademik kadrosu da bu seçimimde etkili oldu.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Küresel dünyanın ihtiyaçlarından biri de insanların birden fazla dil konuşabilme yetisidir. Türkiye'de Fransızca bilmenin birçok avantajı olduğunu düşünüyorum. Fransızca konuşabilme ve yazabilme yetisine sahip olabildiğim için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bu dili bilmenin hayalimdeki birçok kapıyı açmasına vesile olacağını bilmem motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Hocalarımızın bize olan yüksek alâkaları ve bilgilerini paylaşma hususundaki cömertlikleri motivasyonumu olumlu yönde etkiledi diyebilirim.

Olumlu yönde olan faktörleri yukarıda açıkladığımı zannediyorum. Ancak olumsuz yönde diyemesem de eleştirel anlamda benim üzerimdeki en büyük olumsuz etki şu oldu: Fransızca öğrenmeye başladıktan sonra dilin güzelliğinin zorluğunda gizli olduğunu fark ettim ve daha iyi bir Fransızca eğitiminin en az iki yıllık yoğun bir hazırlık ve üç yıllık bir lisans eğitimi ile mükemmel olabileceğini düşündüm. Bazı eğitim derslerinin gereksiz olduğunu düşünüyorum.

Kişisel olarak şunu söylesem iyi olur. Ben, Fransızca'yı sevdiğim için öğreniyorum. Bir gün birilerine de öğretebilme fırsatına erişirsem elbette bu beni daha mutlu kılar. İstediğim bölümde eğitim aldığım için ilk günki kadar heyecanlıyım. Motivasyonumda hiçbir kayıp yok. Merak duygum, sabrım ve özverili çalışmalarımla enerjimi sürekli yüksek tutmaya çalışıyorum.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan etkilemektedir.

Sizin de bildiğiniz üzere bu konuda ülke politikası ve ekonomik durum belirleyici bir rol üstlenmektedir. Herkes kadar ben de elbette kaygılıyım. Sevdiğim işi yapmak ve bununla geçimimi idame ettirmek isterim. Ancak, ülkenin sağladığı şartlar çerçevesinde yol almak zorundayız. Öte yandan bana güven veren nokta ise şu; ne kadar çok yetenek, bilgi ve beceriye sahip olursam, bu beni o kadar öne taşır.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Hiç! Bu hiç de önemsedğim bir konu değil. Ancak takdir edersiniz ki yaptığınız şeye saygı duyulursa, bu sizi muhakkak daha fazla motive eder ve mutlu olursunuz. Ben sevdiğim bir dili öğreniyor ve eğitim-öğretimin herkes için gerekli olduğuna inanıyorum. Amaçlarım, kendimin ve insanların çıkarlarına yönelik olumlu sonuçlar verecek girişimlerse kimin ne düşündüğünün bu noktada pek bir önemi kalmıyor.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz?

Yönetim ve öğretmenlerimizin bize olan ilgisi asla tartışma mevzusu bile olamaz. Ama sistem bazı şeyleri öğrenci gözü ile göremiyor. Dediğim gibi, Fransızca zor bir lisan, özellikle hazırlıktan sonraki iki yıl, en azından tıpkı hazırlık okulunda olduğu gibi, çok yoğun ve dört dil becerisini geliştirmeye yönelik olmalı. Klasik eğitim sistemini şahsen makul bulmuyorum. Bu durum ziyadesi ile sistemsel bir sorun. Bunu asla hocalarımıza mâl edemeyiz.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Sevdiğim şeyle, yani Fransızca öğrenmekle vakit geçireceğimi bilmek beni hayli motive ediyor. Herkes sevdiği, ilgi duyduğu, faydalı olacağını düşündüğü bir girişiminde dış bir engelle karşı karşıya olmadığı müddetçe zaten motivedir.

Bu noktada belki sadece şu çok önemli olabilir: ğrenme materyallerine erişimde bireyin sıkıntı yaşamaması. Yani, konumuz Fransızca olduğuna göre beni geliştirecek ve bana Fransızcaı daha iyi öğretecek her tür materyale kolayca ulaşabilmem lazım.

Ö.A.7

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 24

Mezun olduğunuz lisenin türü: Özel lise

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Lisede, 10.sınıftayken

Ailede Fransızca bilen var mı? Yok

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Öğretmen olmak istemem ve lise döneminde Fransızca dersini sevmem bu kararında etkili oldu.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Fransızcamızı kullanarak birçok iş kolunda çalışma fırsatımız var. Ancak İngilizce, Almanca, İspanyolca gibi dillerin daha revaçta olması motivasyonumu olumsuz yönde etkiliyor. Buna rağmen Fransızcanın Türkiye'de hâlâ önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Çoğunlukla motivasyonum yüksekti fakat bazı öğretmenlerin ders anlatma yöntemleri, öğrencilere lise öğrencisi gibi davranmaları motivasyonumu çoğu kez düşürdü. Bunun yanı sıra öğretmenlerin bize destek olmaları, Fransızca dil yetilerimizi geliştirmeye yönelik dersler eğitim süresince motivasyonumu artıran faktörler arasındaydı.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Fransızca dil yetilerimin ileri seviyede olduğunu düşünüyorum. İş bulma konusunda herhangi bir sıkıntı çekmeyeceğimi düşünmem motivasyonumu artırıyor.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Kararlarımın arkasında olduğum için çevrem görüşlerinin bir etkisi bulunmamaktadır. Genellikle okuduğum bölümle ilgili olumlu yorumlar alıyorum.

Motivasyonunuzu arttırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon arttırmaya yönelik öneriler,)

Bazı ders içerikleri yeniden düzenlenmeli, Fransızca dil ve becerilerini geliştirmeye yönelik bir müfredat uygulanmalı. Sözel becerileri yeterli seviyede geliştirecek bir ortam sağlanmalı.

Siz motivasyonunuzu arttırmak için neler yapıyorsunuz?

Üniversitenin düzenlemiş olduğu eğitim seminerlerine katılarak, internet sitelerinden Fransızca haberler okuyarak motivasyonumu artırıyorum.

Ö.A.8

Kişisel Bilgiler:

Yaş: 23

Mezun olduğunuz lise: Özel Lise

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Lisede

Ailede Fransızca bilen var mı? Hayır

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Dil bölümü öğrencisi olduğum için İngilizce veya Fransızca istiyordum. Lisede Fransızca diline olan tutkumdan dolayı bu bölümü seçtim. Fransızca yetilerimi geliştirme isteğim kararımda etkili oldu.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Fransızca dilinin ülkemizde geçerliliğini kaybettiğini düşünüyorum. Ancak iş yaşamında Fransızcaya olan ilginin artacağını düşünerek motivasyonumu yüksek tutmaya çalışıyorum.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Bazı derslerin işlenişi, ders içeriklerindeki eksiklikler motivasyonumu olumsuz yönde etkiledi. Dil yetilerimizi geliştirmeye odaklı bir müfredat olmaması moralimi bozdu diyebilirim. Öğretmenlerin samimiyeti, her konuda yardımcı olmaları motivasyonumu olumlu yönde etkiledi.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan ve nasıl etkilemektedir?

Evet iş bulma kaygım var ancak motivasyonumu düşürmemeye çalışıyorum.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Görüşlerini önemsemiyorum .

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz? (Lisans eğitiminde motivasyon artırmaya yönelik öneriler,)

Fransızca dil becerilerimizi artırmaya yönelik her türlü aktivitelerin eğitim sisteminde uygulanmasını öneriyorum.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Fransızcamı sürekli geliştirmeye çalışıyorum. Fransızca kitap okuma çalışmaları ve Fransızca filmler izleyerek dile olan bağımı korumaya çalışıyorum.

Ö.A.9

Yaş: 23

Mezun olduğunuz lisenin türü: Düz lise

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi'nde

Ailede Fransızca bilen var mı? Halalarım, amcalarım ve kuzenlerim. Belçika'da ikamet ettikleri için Fransızca konuşuyorlar.

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

Fransızcaya karşı duyduğum aşırı ilgi ve alâka bölüm seçiminde etkili oldu. Sık sık Fransızca şarkı dinliyordum. Halalarım Belçika'dan ziyaretimize geldiklerinde Fransızca aksanlarına hayran kalmam, bu dili öğrenme konusunda beni iyice hırslandırdı.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

Tabii ki de Fransızca, İngilizce'ye kıyasla daha az geçerliliği olan bir lisan. Ne bir ticaret dili (Rusça misali) ne de çok elzem bir dil. Ama yine de ben her daim “bir lisan, bir insan” lafına güvenirim. Yeni bir dil öğrenmek mükemmel bir süreç! Bu Yunanca, Latince, Korece de olabilir. Hiç farketmez. Bir dil öğrenmek her zaman faydalı bir süreçtir, bize bir şey kaybettirmez. Motivasyonum bu konuda hiç sarsılmadı.

Derslerde motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Konuşma üzerine çok az dersin olması motivasyonumu etkileyen en büyük sebeplerden biridir. Hazırlık senesini saymazsak, bölümde geçen dört senemde (Erasmus dışında) Fransızca konuşmaya yönelik bir aktivite, grup çalışması, fikir beyan etme, konuşma, sohbet etme, bu lisanda münakaşalar yapıp tez çürütme ve benzeri eylemlerle hiç karşılaşmadım. Sanıyorum ki, bu öğretmenlerimizden çok müfredatın eksikliğinden kaynaklanıyor.

Daha önce de belirttiğim gibi, sürekli Fransızcanın aktif olarak kullanılmaması motivasyonumu olumsuz şekilde etkileyen bir unsurdur. Olumlu birçok yön de var tabii ki. Çoğu öğretmenimizin Fransız asıllı olması, öğretmen kadrosunun köklü eğitimcilerden oluşması, ders içi kullandığımız kitaplar ve ders içerikleri gayet iyiydi.

Her daim puan ortalamam 3.50'nin üzerinde bir öğrenci oldum. Çok çalışıp, çabaladım. Benim motivasyonumu bunca yıl yüksek tutan bu lisana karşı olan ilgim ve sevgidir. Olumsuz etkilendiğim konu ise Fransızcanın aktif kullanılmaması, prefabrikte geçen iki yılımız, okulun evime uzak oluşu ve tabii ki müfredatın eksikliği.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan etkilemektedir?

Çok hırslı biri olduğum için iş bulma konusundaki inadıma güveniyorum. Ama tabii ki iş bulma konusunda kaygım yok değil. Herkes gibi bu da benim kafamdaki bir soru işareti ama öğretmenlik olmasa dahi Fransızca konusunda bir şeyler yapacağıma inancım tam. Fransızca dilinde iş bulma kaygısı yaşadığım zamanlarda daha çok çalıştım. Bu lisana karşı hissettiğim tutkunun ileride yaşayabileceğim zorlukları aşmamda fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Ailem çoğu derste hep birinci gelmeme alıştıkları için bazen 80 aldığımda bile düşük buluyorlar. Arkadaşlarımsa, çabamı gördüklerinden ötürü takdir ediyorlar. Bu beni mutlu ediyor.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz?

Fransız dili ve kültürünü yansıtan aktiviteler, hafta sonları Fransızca sinema ve tiyatro faaliyetleri gibi öğrencilerin motivasyonunu artıracak birçok sosyal faaliyet yapılabilir.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Sürekli Fransızca şarkılar dinlerim. Çok sık olmasa da sene de bir kez Fransa ve Belçika'ya gidip, öğrenmekte olduğum bu lisani kullanmak bana en çok moral veren şeydir.

Ayrıca Fransız mutfağını gerçekten çok severim. Sabahları kalkıp kahve, kruvasan ve reçeller yerken Fransız kültürünü içselleştirmenin mutluluğuna erişirim. Eğitimini aldığım dilin kültürünü yaşamak motivasyonumu artırıyor.

Belçika'daki kuzenlerimle arada sırada yaptığımız sohbetler de benim motivasyonumu yükseltiyor. Bundan beş sene önce onların ne dediğini hiç bilmezken şimdi onlarla iletişim halinde olmak çok keyif verici.

Ö.A.10

Kişisel bilgiler:

Yaş: 23

Mezun olduğunuz lisenin türü: Anadolu lisesi

Fransızca'yı nerede öğrendiniz? Marmara Üniversitesi'nde

Ailede Fransızca bilen var mı? Ailede Fransızca bilen yok.

Sorular:

Marmara Üniversitesi Fransızca Öğretmenliği Lisans programını neden seçtiniz?

İngilizceye ek bir dil öğrenmek istiyordum, Fransızca alanında iş olanakları daha çok olduğu için bu bölümü seçme kararı aldım.

Fransızcanın Türkiye'deki geçerliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu durum motivasyonunuzu ne yönde etkiliyor?

İş ilanlarına sürekli bakan biri olarak Fransız şirketlerin veya ikinci dil olarak Fransızca tercih eden birçok şirketin olduğunu farkındayım. Bu durum motivasyonumu olumlu yönde etkiliyor.

Lisans eğitiminiz boyunca motivasyonunuzu olumlu/olumsuz yönde etkileyen faktörler nelerdir? (Sınıf ortamı, öğretmenin ders anlatma yöntemi, vs...)

Lisans eğitimim boyunca motivasyonumu olumlu ve olumsuz yönde etkileyen unsurları şu şekilde sıralayabilirim;

Olumlu faktörler: Öğretmenin dersi ilgi çekici kılması, öğretmenin arkadaş gibi olması, ilgi çekici materyaller kullanılması.

Olumsuz faktörler: Konuşma üzerine ders işlenmemesi, öğretmenin fazla disiplinli olması, ezberci eğitim sisteminin dil yetimizin gelişmesini engellemesi.

Son sınıf öğrencisi olarak motivasyon durumunuzda ne gibi değişiklikler oldu? (Olumlu/olumsuz anlamda)

Son sınıf öğrencisi olarak her sene motivasyonum azaldı denilebilir. Yıllar içinde çok şey yaşandı; derslik bulamadığımız, öğretmenlerin sürekli ders saatlerini değiştirdikleri oldu. Müfredattaki eksiklikler motivasyonumun her sene düşmesine neden oldu.

Mezun olduktan sonra iş bulma konusunda kaygınız var mı? Evet ise, bu kaygı motivasyonunuzu hangi açılardan etkilemektedir?

Mezun olduktan kendi gayretimle ve girişimci ruhumla iş bulacağıma inanıyorum. İş bulma kaygısı içerisinde değilim, özgüvenimi sürekli yüksek tutmaya çalışıyorum.

Aile ve arkadaş gibi yakın çevrenizin görüşleri motivasyonunuz üzerinde ne gibi etkiler yaratıyor?

Ailem ve yakın arkadaşlarımın görüşleri benim için her zaman önemli. Yakın çevrem destekli motivasyonum üzerinde olumlu etkiler yarattı. Ağır hastayken bile sınavlardan başarılı olmamı sağladı.

Motivasyonunuzu artırmaya yönelik neler yapılmasını istersiniz?

Eğitimde motivasyonu artırmak için öğretmen adaylarına bu konu hakkında bir eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Örneğin ‘öğrencinin dikkati nasıl çekilir’, ‘öğrenci odaklı eğitim modeli nasıl uygulanır’ gibi konuların yer aldığı bir formasyon programı uygulanabilir. Bence işin çoğu öğretmende bitiyor.

Siz motivasyonunuzu artırmak için neler yapıyorsunuz?

Açıkçası ben motivasyonumu artırmak için lisans eğitiminin ömür boyu olmadığını kendime hatırlatıyorum. Başarılı olacağıma inancımı ailem ve yakın arkadaşlarım zaten sağlıyor.